

2016

Afstudeerscriptie Financiële zelfredzaamheid

Afstudeeronderzoek

Heline Kompagnie

Sociaal Juridische Dienstverlening
Saxion Deventer

Klas: DSJ4VB
Studentnummer: 327797
Emailadres: helinekompagnie@live.nl
Telefoonnummer: 0615613268

Opdrachtgever: De Kern Sociaal Raadslieden
Praktijkcoach: Klaaske Heidemans
Schoolcoach: Meike van der Linden
Tweede lezer: Olga Ijzerman

Voorwoord

Voor u ligt de afstudeerscriptie ‘Financiële zelfredzaamheid’. Het onderzoek voor deze scriptie is uitgevoerd in opdracht van De Kern Sociaal Raadslieden. Het onderzoek vond voornamelijk plaats op het Deltion College te Zwolle. Deze scriptie is geschreven in het kader van mijn afstuderen aan de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening aan het Saxion te Deventer. In februari 2016 is het onderzoek van start gegaan. Het onderzoek en het schrijven van de scriptie heeft tot mei 2016 geduurd.

Vorig jaar heb ik samen met Klaaske Heidemans, mijn praktijkcoach, de probleemstelling voor deze scriptie bedacht. Na een periode waarin veel tijd en energie uitging naar zowel het afstuderen als mijn nieuwe functie als Sociaal Raadsvrouw heb ik de probleemstelling en onderzoeksvragen kunnen beantwoorden. Tijdens mijn onderzoek stond Klaaske Heidemans als praktijkcoach maar ook als collega altijd voor mij klaar. Daarom wil ik haar in het bijzonder bedanken voor de steun en begeleiding. Daarnaast heb ik veel medewerking gehad van de samenwerkingspartners en medewerkers van het financieel spreekuur. Door hun enthousiasme en interesse in mijn onderzoek werd ik steeds weer gestimuleerd om een mooi eindproduct neer te zetten en daar wil ik ze dan ook graag voor bedanken. Ook wil ik alle respondenten van het Deltion bedanken voor de inzet. Zonder deze medewerking had ik het onderzoek niet af kunnen ronden.

Verder wil ik mijn collega’s bij Sociaal Raadslieden bedanken voor het meedenken en meebewegen met mijn onderzoek. Af en toe had ik een bijzonder volle agenda maar dankzij de flexibiliteit van mijn collega’s heb ik de combinatie van werk en afstuderen vol kunnen houden. Ook heb ik van vrienden en familie veel steun gehad tijdens het afstuderen.

De afstudeerbijeenkomsten met mijn eerste lezer, Meike van der Linden, en mede-afstudeerders heb ik ervaren als een enorme toegevoegde waarde. Dit heeft mij goed op weg geholpen in het afstudeerproces en daarom wil ik Meike van der Linden en de mede-afstudeerders ook hartelijk bedanken. Deze bijeenkomsten hebben me geholpen de scriptie tot een goed einde te brengen.

Ik wens u veel leesplezier.

Heline Kompagnie

Zwolle, 30 mei 2016

Samenvatting

Studenten hebben steeds vaker problemen op het gebied van financiën. Bij 40% van de MBO studenten is zelfs sprake van één of meerdere schulden. Mede door deze reden is het financieel spreekuur op het Deltion -Middelbaar Beroeps Onderwijsinstelling te Zwolle- ontstaan door een samenwerking tussen De Kern Sociaal Raadslieden, Deltion en de gemeente Zwolle. Het financieel spreekuur is een voorziening binnen het Studenten Succes Centrum (SSC) Deltion waar informatie en advies geboden wordt op het gebied van financiën voor studenten. De uitvoering van het financieel spreekuur ligt bij de Sociaal Raadslieden.

Eén van de doelen van het financieel spreekuur is het bijdragen aan de financiële zelfredzaamheid van de student. Het begrip ‘financiële zelfredzaamheid’ is door het Nibud ontwikkeld en is tevens het overkoepelende onderwerp van dit onderzoek. In dit onderzoek is gepoogd antwoord te krijgen op de probleemstelling:

In hoeverre draagt het financieel spreekuur, dat gedraaid wordt op het Deltion door medewerkers van Sociaal Raadslieden De Kern, bij aan de financiële zelfredzaamheid onder de MBO studenten van het Deltion te Zwolle?

Het onderzoek is beschrijvend, kwalitatief en kwantitatief van aard. De onderzoeksvragen richten zich op de financiële zelfredzaamheid van de studenten van het Deltion in het algemeen en van de studenten die eens bij het financieel spreekuur zijn geweest. Daarnaast is onderzocht wat de aanpak van het financieel spreekuur is en of dit overeenkomt met de vooraf beoogde kenmerken van aanpak. Verder is onderzocht omtrent het financieel spreekuur wat de ervaring is van de studenten die al eens naar het financieel spreekuur zijn geweest. Ten slotte is onderzocht wat de ervaringen van de samenwerkingspartners en medewerkers zijn over het financieel spreekuur.

De onderzoeksmethoden die zijn gebruikt om de probleemstelling en onderzoeksvragen te beantwoorden zijn enquêtering, interviews en bronnenonderzoek. De doelgroep voor dit onderzoek zijn de MBO studenten van het Deltion. De samenwerkingspartners en medewerkers van het financieel spreekuur zijn de belanghebbenden voor dit onderzoek.

Middels dit onderzoek is bekend geworden in hoeverre het financieel spreekuur de financiële zelfredzaamheid van studenten bevordert. Verder is ook in beeld gekomen wat de ervaringen zijn omtrent het financieel spreekuur van verschillende geïnterviewden. Daarnaast is inzichtelijk geworden dat de huidige aanpak van het financieel spreekuur in grote lijnen overeenkomt met de vooraf beoogde kenmerken van aanpak.

Echter blijkt uit dit onderzoek ook dat omtrent de aanpak van het financieel spreekuur nog aandachtspunten zijn. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van het ‘financieel maatje’ en het vergroten van naamsbekendheid van het financieel spreekuur. Verder is duidelijk geworden dat de overgrote meerderheid van de respondenten nooit van het financieel spreekuur heeft gehoord.

Aanbevelingen zijn dan om het financieel spreekuur meer zichtbaar te maken onder zowel studenten als docenten op het Deltion. Voorwaarde hiervoor is wel dat inzet van extra medewerkers bij het financieel spreekuur noodzakelijk is om de aandachtspunten aan te kunnen pakken.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Samenvatting	2
Inleiding	5
Hoofdstuk 1: Aanleiding, doelstelling, probleemstelling en onderzoeksvragen.....	6
§1.1 Aanleiding en doelstelling.....	6
§1.2 Probleemstelling.....	7
§1.3 Onderzoeksvragen.....	9
§1.4 Belanghebbenden en betrokkenen.....	9
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	10
§2.1 Financiële zelfredzaamheid.....	10
§2.2 Financiële problematiek	11
§2.3 Financiële problematiek onder MBO studenten.....	12
§2.4 Financieel spreekuur	12
§2.5 Beleidsstuk financieel spreekuur.....	12
Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethoden	14
§3.1 Methoden en vraagtype	14
§3.2 Gekozen methode per onderzoeksvraag en verantwoording.....	15
§3.2.1 Onderzoeksvragen en onderzoeksmethoden	15
§3.3 Betrouwbaarheid en validiteit	19
§3.3.1 Betrouwbaarheid	19
§3.3.2 Validiteit.....	19
Hoofdstuk 4: Resultaten	20
§4.1 Onderzoeksvraag 1	20
§4.2 Onderzoeksvraag 2	27
§4.3 Onderzoeksvraag 3	32
§4.4 Onderzoeksvraag 4.....	33
Hoofdstuk 5: Conclusies & aanbevelingen	34
§5.1 Conclusie per onderzoeksvraag.....	34
§5.1.1 Financiële zelfredzaamheid.....	34
§5.1.2 Aanpak financieel spreekuur	34
§5.1.3 Ervaring studenten financieel spreekuur	35
§5.1.4 Ervaring medewerkers en samenwerkingspartners	35
§5.2 Conclusie.....	36
§5.3 Aanbevelingen.....	37
Hoofdstuk 6: Discussie.....	38

Literatuurlijst	40
Bijlagen	
1: Verklaring gebruikte hulpmiddelen	
2: Bijlage onderzoeksvraag 1	
3: Bijlage onderzoeksvraag 3	
4: Transcriptie interviews.....	

Inleiding

In dit afstudeeronderzoek staat het begrip ‘financiële zelfredzaamheid’ centraal. Dit begrip is door het Nibud (2012) geïntroduceerd en zij omschrijven het als volgt:

‘Iemand is financieel zelfredzaam wanneer hij weloverwogen keuzes maakt, zodanig dat zijn financiën in balans zijn op zowel korte als lange termijn’ (2012, p. 7).

Bovenstaande omschrijving van het begrip financiële zelfredzaamheid zal in dit onderzoek gehanteerd worden.

Het doel van dit afstudeeronderzoek is om inzichtelijk te krijgen in hoeverre het financieel spreekuur, dat gedraaid wordt op het Deltion door medewerkers van Sociaal Raadslieden De Kern, bijdraagt aan de financiële zelfredzaamheid van studenten op het Deltion. De opdrachtgever voor dit onderzoek is De Kern Sociaal Raadslieden te Zwolle. Deze organisatie is verantwoordelijk voor de uitvoering van het financieel spreekuur op het Deltion.

In hoofdstuk 1 van deze scriptie is beschreven wat de aanleiding, doelstelling, probleemstelling en onderzoeksvragen zijn. Vervolgens komt in hoofdstuk 2 het theoretisch kader aan bod. In hoofdstuk 3 staat beschreven welke onderzoeksmethoden gekozen zijn voor de uitvoering van dit onderzoek en wordt deze keuze onderbouwd. De resultaten van dit onderzoek zijn beschreven in hoofdstuk 4. Vervolgens komt in hoofdstuk 5 de conclusie per onderzoeksvraag naar voren. In hetzelfde hoofdstuk is tevens een conclusie gegeven aan de hand van de probleemstelling en worden aanbevelingen gedaan. Ten slotte komt in hoofdstuk 6 de discussie aan bod.

Hoofdstuk 1: Aanleiding, doelstelling, probleemstelling en onderzoeksvragen

§1.1 Aanleiding en doelstelling

Het Nibud (2015) doet vele onderzoeken op het gebied van geldzaken en financiën. Het algemene doel van het Nibud is dan ook: ‘het verhogen van financiële zelfredzaamheid van consumenten’ (2015). Nu is het van belang te weten wat de definitie van financiële zelfredzaamheid inhoudt. Het Nibud geeft de volgende omschrijving van de definitie financiële zelfredzaamheid: ‘Iemand is financieel zelfredzaam wanneer hij weloverwogen keuzes maakt, zodanig dat zijn financiën in balans zijn op zowel korte als op lange termijn’ (2012, p. 7). Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de financiële zelfredzaamheid niet bij een ieder zo vanzelfsprekend is.

Uit een zeer recent onderzoeksrapport van het Nibud is gebleken dat ongeveer 1 op de 5 middelbaar beroeps onderwijs (MBO) studenten moeilijk rond komt en vaak geld tekort komt. Een gedeelte van deze MBO studenten is uitwonend; bij deze specifieke groep is aangetoond dat 1 op de 4 uitwonende studenten regelmatig problemen ondervindt op het gebied van financiën. In hetzelfde onderzoek werd door middel van enquêtering geconcludeerd dat 63% van de MBO studenten aangeeft wel eens geld tekort te komen (Schors, Werf en Schonewille, 2015). Schors en Werf (2014) onderzochten in een ander onderzoek in opdracht van het Nibud dat bij 40% van de MBO studenten sprake is van één of meerdere vormen van een schuld.

Op het Deltion te Zwolle zou naar aanleiding van bovenstaande onderzoeken een zelfde percentage studenten zijn met problemen op financieel gebied. Het Deltion college is een MBO school met circa 13.700 studenten (Deltion, 2016). Doordat de medewerkers van het Deltion signalen van financiële problematiek onder de studenten binnen kregen hebben het Deltion, De Kern Sociaal Raadsliden en de gemeente Zwolle de handen ineengeslagen. Hieruit is het idee ontstaan om een financieel spreekuur op te starten dat door medewerkers van De Kern Sociaal Raadsliden uitgevoerd zou worden op het Deltion. Het idee voor het financieel spreekuur is gebaseerd op de uitgangspunten van het Financieel Meldpunt bij het ROC Midden-Nederland. Verhagen & van Heijst (2009) hebben een onderzoek uitgevoerd op het ROC Midden-Nederland waaruit gebleken is dat 35% van de ROC-studenten schulden heeft. Daarnaast is naar aanleiding van dit onderzoek vastgesteld dat het overgrote deel van de ROC-studenten onvoldoende kennis en inzicht heeft op financieel gebied. Vanuit dit onderzoek zijn de signalen opgepakt en dit heeft geresulteerd in een Financieel Meldpunt op de ROC school in Midden-Nederland.

Een preventiemedewerkster van de gemeente Zwolle heeft vanuit haar rol de medewerkers van De Kern Sociaal Raadsliden aan het Deltion gekoppeld. Haar plan was dat de Sociaal Raadsliden de uitvoering van een financieel spreekuur op zich konden nemen. De preventiemedewerkster van de gemeente Zwolle heeft vervolgens samen met een contactpersoon van het Deltion en een Sociaal Raadsvrouw een werkbezoek gebracht aan het Financieel Meldpunt op het ROC Midden-Nederland. Uit dit werkbezoek werd duidelijk dat de vraag naar informatie en advies op financieel gebied groot was onder de MBO studenten. (Heidemans & Deelen, 2013)

Na het werkbezoek bij het ROC Midden-Nederland is het idee voor een financieel spreekuur omgezet tot een pilot. Uiteindelijk is deze pilot overgegaan tot een blijvend aanbod binnen het

Deltion. Het financieel spreekuur is momenteel een onderdeel binnen het Studenten Succes Centrum (SSC) op het Deltion. Binnen het SSC zijn verschillende professionals werkzaam op het gebied van tweedelijns begeleiding. Naast het financieel spreekuur is dit bijvoorbeeld schoolmaatschappelijk werk en een consulent van DUO. (Deltion, 2016)

Het voornaamste doel van het financieel spreekuur is volgens Heidemans & Deelen: ‘De financiële zelfredzaamheid van de scholier vergroten door hem/haar bewust te maken van de aard van de problemen en hem/haar vervolgens te activeren en te stimuleren om (weer) zelfstandig zijn/haar financiën te regelen en daar zelf verantwoordelijkheid voor te dragen’ (2013, p. 4). Dit doel van het financieel spreekuur vormde de aanleiding voor dit afstudeeronderzoek. De onderzoeksresultaten die uit dit onderzoek gaan voortkomen zullen als input gebruikt worden om het financieel spreekuur zo nodig te kunnen optimaliseren.

De doelstelling van dit onderzoek is dan ook om inzicht te krijgen in hoeverre het financieel spreekuur zich ontwikkeld heeft met betrekking tot het doel dat gesteld is. Hiervoor is het van belang geweest om de mate van financiële zelfredzaamheid onder de studenten op het Deltion en de bijdrage/rol van het financieel spreekuur hierin in kaart te brengen.

§1.2 Probleemstelling

Om de voorgenoemde doelstelling te realiseren is kennis nodig. Kennis over de financiële zelfredzaamheid onder de MBO studenten op het Deltion en over de ontwikkeling van het financieel spreekuur. Om de benodigde kennis te vergaren is de volgende probleemstelling geformuleerd:

In hoeverre draagt het financieel spreekuur, dat gedraaid wordt op het Deltion door medewerkers van Sociaal Raadslieden De Kern, bij aan de financiële zelfredzaamheid onder de MBO studenten van het Deltion te Zwolle?

Uit deze probleemstelling dienen verschillende begrippen afgebakend te worden:

- Financieel spreekuur;
- Deltion;
- medewerkers van Sociaal Raadslieden De Kern;
- financiële zelfredzaamheid;
- MBO studenten.

Financieel spreekuur

Het financieel spreekuur is opgezet vanuit een samenwerking tussen De Kern Sociaal Raadslieden, Deltion en de gemeente Zwolle. Dit spreekuur vindt iedere maandagmiddag tussen 13.00 – 16.00 uur plaats op het Deltion te Zwolle binnen het Studenten Succes Centrum. Het Studenten Succes Centrum is een loket waar studenten terecht kunnen met allerlei vragen omtrent de opleiding en tweedelijns begeleiding. Het financieel spreekuur wordt uitgevoerd door medewerkers van De Kern Sociaal Raadslieden. (Deltion, 2016)

De doelgroep voor het financieel spreekuur zijn alle studenten van het Deltion en sinds 2 juni 2015 kunnen ook de studenten van het Cibap college aansluiten en zich aanmelden voor het financieel spreekuur (Zwolle, 2015). Het Cibap is een vakschool waar MBO studenten opleidingen kunnen volgen die voornamelijk gericht zijn op creativiteit (Cibap, 2016). Studenten kunnen zich onafhankelijk aanmelden voor het financieel spreekuur via de

algemene balie of via het emailadres van het financieel spreekuur. Daarnaast kunnen er ook doorverwijzingen gedaan worden vanuit onder andere de studieloopbaanbegeleider of een schoolmaatschappelijk werker. (Heidemans & Deelen, 2013)

Bij het financieel spreekuur wordt advies en ondersteuning geboden bij uiteenlopende onderwerpen. Hier volgt een greep uit de verschillende onderwerpen die naar voren kunnen komen bij het financieel spreekuur.:

- Ordenen van administratie;
- budgetteren;
- schuldenoverzicht maken;
- betalingsregelingen treffen;
- studiefinanciering. (Heidemans & Deelen, 2013)

Deltion

Het Deltion is een onderwijsinstelling gevestigd in Zwolle waar opleidingen aangeboden worden op MBO niveau. Daarnaast zijn er ook mogelijkheden tot bij- of omscholing en maatwerk voor bedrijven. Op het Deltion volgen 13.700 studenten een opleiding binnen beroepsonderwijs op middelbaar niveau. Daarnaast zijn ongeveer 1.200 mensen werkzaam bij het Deltion als docent, instructeur of in staffuncties. (Deltion, 2016)

Medewerkers Sociaal Raadslieden De Kern

De Sociaal Raadslieden zijn werkzaam binnen de organisatie De Kern Maatschappelijke Dienstverlening te Zwolle. De Sociaal Raadslieden bieden informatie en advies aan inwoners van Zwolle bij vragen op het gebied van financiën, regelingen, voorzieningen en rechten en plichten. Werkzaamheden zijn bijvoorbeeld het bemiddelen tussen cliënt en instanties, het uitleggen van wet en regelgeving en het begeleiden in een schuldensituatie.

Wat betreft het financieel spreekuur zijn de Sociaal Raadslieden verantwoordelijk voor de uitvoering van dit spreekuur. Klaaske Heidemans is Sociaal Raadsvrouw bij De Kern en tevens aanspreekpunt voor het financieel spreekuur. Verder wordt het financieel spreekuur draaiende gehouden door Klaaske Heidemans en door stagiaires van de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening van het Saxion. Het inwerken en begeleiden van deze stagiaires is tevens een taak van Klaaske Heidemans. (Stichting De Kern, 2016; Heidemans & Deelen, 2013)

Financiële zelfredzaamheid

Financiële zelfredzaamheid is een term die door het Nibud is bedacht in 2012 volgens de volgende omschrijving: ‘iemand is financieel zelfredzaam wanneer hij weloverwogen keuzes maakt zodanig dat zijn financiën in balans zijn, zowel op korte als op lange termijn’ (2012, p. 7). Deze term zal evenals de vijf bijbehorende competenties toegepast worden in dit onderzoek. De competenties zullen verder aan de orde komen in §3.1 van deze afstudeerscriptie.

MBO studenten

MBO staat voor het middelbaar beroepsonderwijs; deze richting van onderwijs is tevens de enige richting die het Deltion aanbiedt aan de studenten. De MBO studenten worden voorbereidt op zowel de beroepspraktijk als de maatschappij/samenleving. Daarnaast is het mogelijk om na het MBO een vervolgopleiding te volgen op HBO (hoger beroepsonderwijs)

niveau. Binnen het MBO is een breed aanbod op het gebied van verschillende opleidingen en verschillende niveaus. (Rijksoverheid, 2016)

§1.3 Onderzoeksvragen

Naar aanleiding van de probleemstelling zijn vier onderzoeksvragen geformuleerd waarmee de probleemstelling beantwoord zal worden.

1. In hoeverre zijn studenten op het Deltion financieel zelfredzaam en is er een verschil te zien in studenten die naar het financieel spreekuur zijn geweest ten opzichte van de overige studenten?
2. Welke aanpak hanteert het financieel spreekuur binnen het Deltion en voldoet deze aanpak aan de vooraf beoogde kenmerken van aanpak zoals in het beleidsplan is beschreven?
3. Hoe wordt het financieel spreekuur op het Deltion door studenten van het Deltion ervaren?
4. Hoe wordt het financieel spreekuur op het Deltion door medewerkers en samenwerkingspartners ervaren?

§1.4 Belanghebbenden en betrokkenen

De directe betrokkenen voor dit onderzoek zijn de samenwerkingspartners van het financieel spreekuur. Dit zijn drie verschillende instanties/organisaties namelijk: het Deltion, de Sociaal Raadslieden en de gemeente Zwolle. Voor het Deltion is de samenwerkingspartner Pascal Barneveld; hij is contactpersoon van één van de sectoren op het Deltion. Zijn functie is loopbaanadviseur bij het Studenten Succes Centrum (SSC) op het Deltion. Pascal Barneveld heeft tevens uitgesproken dit onderzoek te willen gebruiken om het financieel spreekuur nog meer onder de aandacht te brengen bij de docenten van het Deltion. Hierdoor is hij naast betrokkene ook belanghebbende van dit onderzoek.

Vanuit de Sociaal Raadslieden is Klaaske Heidemans als partner betrokken bij de samenwerking. Haar functie is Sociaal Raadvrouw bij De Kern Maatschappelijke Dienstverlening te Zwolle. Vanuit de gemeente Zwolle afdeling inkomensondersteuning is Regina Koudijs samenwerkingspartner. Haar functie is accountmanager van team Preventie. Deze drie partijen zijn tevens belanghebbenden bij het onderzoek. Allen hebben aangegeven een rapport te willen ontvangen van dit onderzoek zodat dit meegenomen kan worden tijdens de overleggen die zij samen hebben omtrent het financieel spreekuur.

Vanuit de Sociaal Raadslieden zijn momenteel de HBO stagiaires vanuit de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening actief bij de uitvoering van het financieel spreekuur. Ook zij zullen betrokken worden bij dit onderzoek; er is bijvoorbeeld een interview afgenomen bij één van de stagiaires.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

§2.1 Financiële zelfredzaamheid

Voordat ingegaan wordt op het begrip ‘financiële zelfredzaamheid’ zal allereerst het meer algemene begrip ‘zelfredzaamheid’ aan de orde komen. In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) wordt door Miltenburg de volgende omschrijving gedaan van het begrip zelfredzaamheid: ‘het lichamelijke, verstandelijke, geestelijke en financiële vermogen om zelf voorzieningen te treffen die deelname aan het normale maatschappelijke verkeer mogelijk maken’ (Overheid, 2006). Hier wordt aangegeven dat zelfredzaamheid te maken heeft met een bepaald denkniveau en met het zelfstandig uit kunnen voeren van bepaalde handelingen. Zelfredzaamheid kan in verschillende deelbegrippen uitgewerkt worden zoals maatschappelijke, economische of financiële zelfredzaamheid. In het kader van dit afstudeeronderzoek staat het begrip financiële zelfredzaamheid centraal.

Het Nibud definieert het begrip financiële zelfredzaamheid als volgt: ‘iemand is financieel zelfredzaam wanneer hij weloverwogen keuzes maakt zodanig dat zijn financiën in balans zijn, zowel op korte als op lange termijn’ (2012, p. 7). De definitie die het Nibud heeft ontwikkelt is tevens de enige definitie die is gemaakt voor het begrip financiële zelfredzaamheid. Daarom zal in dit onderzoek de definitie van het Nibud ook gehanteerd worden. Deze definitie wordt tevens aangehaald in het plan voor het financieel spreekuur (Heidemans & Deelen, 2013). De uitwerking van de definitie door het Nibud past bij dit onderzoek aangezien het financieel spreekuur zich richt op zowel de korte als de lange termijn.

In 2012 heeft het Nibud een onderzoek gedaan getiteld: ‘Goed omgaan met geld’ (2012). In dit onderzoek werd de focus gelegd op de achtergronden bij de competenties voor de financiële zelfredzaamheid. In voorgenoemd onderzoek heeft het Nibud een vijftal competenties opgesteld; wanneer een persoon over deze vijf competenties beschikt kan hij/zij zich financieel zelfredzaam noemen. De competenties zoals het Nibud omschreven heeft om financiële zelfredzaamheid meetbaar te maken zullen allen kort omschreven worden.

1. In kaart brengen van de financiën

Het goed in kaart brengen van financiën houdt in dat men inzicht heeft in de mogelijkheden om de financiën in balans te houden. Een voorbeeld hiervan is dat men in staat is een inkomen op minivaniveau te kunnen genereren en een inkomsten/uitgaven overzicht kan maken.

2. Verantwoord besteden

Met verantwoord besteden wordt de focus gelegd op het in balans kunnen houden van de huishoudfinanciën op korte termijn. Met huishoudfinanciën worden bijvoorbeeld de dagelijkse bestedingen bedoeld zoals boodschappen en vaste lasten. Wanneer men inzicht heeft in de noodzakelijkheid van bestedingen en hier prioriteiten in kan stellen is dit een voorbeeld van verantwoord kunnen besteden. Daarnaast is het van belang dat men in staat is financiële problemen te kunnen signaleren en oplossen.

3. Vooruit kijken

Deze competentie heeft te maken met zowel de middellange als de lange termijn. Wanneer men zich kan realiseren dat bepaalde keuzes en wensen gevolgen kunnen hebben op financieel gebied is men in staat om vooruit te kijken. Bij het vooruit kijken is het tevens van

belang dat de huidige bestedingen afgestemd worden op de toekomstige (financiële) keuzes en wensen. Een voorbeeld is dat men bijvoorbeeld door middel van sparen of lenen kan beschikken over de nodige financiële draagkracht om een grote uitgave te kunnen doen. Wanneer men moet beslissen of een bepaalde verzekering noodzakelijk of verplicht is, zal men ook over deze competentie moeten beschikken.

4. Bewust financiële producten kiezen

Bij deze competentie is het van belang dat wanneer een bepaald product aangeschaft gaat worden rekening gehouden wordt met de financiële ruimte. Daarnaast is het belangrijk dat het product daadwerkelijk past bij de persoon en zijn of haar persoonlijke huishoudsituatie. Hierbij is het bijvoorbeeld goed om bepaalde producten tegen elkaar af te kunnen wegen en hierin een verstandige keuze te kunnen maken.

5. Over voldoende kennis beschikken

Wanneer men beschikt over alle relevante kennis om op zowel de korte, middellange en lange termijn de financiën in balans te brengen en te houden beschikt men over deze competentie. Het in staat zijn om bepaalde bronnen of professionals te vinden voor eventuele hulp of advies bij financiële onderwerpen is een onderdeel van deze competentie. (Nibud, 2012)

Het model van deze vijf competenties is in dit onderzoek gebruikt voor de beantwoording van de onderzoeksvragen en uiteindelijk de beantwoording van de probleemstelling. Meer concreet betekent dit dat de competenties onder andere verwerkt zijn in de enquêtevragen.

§2.2 Financiële problematiek

In de competenties werd al kort omschreven dat sprake moet zijn van het in balans kunnen houden van financiën op zowel korte als lange termijn en dat financiële problematiek gesignaleerd moet kunnen worden en opgelost moet kunnen worden (Nibud, 2012). Omtrent het onderwerp financiële problematiek zijn reeds meerdere onderzoeken gedaan. Het Nibud heeft zeer recent onderzoek gedaan naar geldzaken in de praktijk. Hieruit is onder andere gebleken dat 37% van de Nederlandse huishoudens in het jaar 2015 te maken heeft gehad met één of meerdere betalingsachterstanden. De grootste oorzaak van deze achterstanden is het hebben van te hoge vaste lasten. Daarnaast zijn inkomensdaling en het hebben van te hoge zorgkosten ook oorzaken voor het ontstaan van financiële problematiek. In hetzelfde onderzoek heeft het Nibud een aantal factoren omschreven die van invloed zijn op het ontstaan van financiële problematiek. Vaardigheden op het gebied van overzicht hebben en houden in de financiën is één van deze factoren. Een andere factor is het hebben van inzicht en het kunnen plannen op financieel gebied. (Nibud, 2015)

Het CBS houdt cijfers bij omtrent de armoede in Nederland en heeft naar aanleiding van deze cijfers het zogeheten ‘Armoedesignalement’ uitgebracht. In deze publicatie komen onderwerpen als armoede, sociale uitsluiting en financiële problematiek aan de orde. In deze publicatie is door Akkermans e.a., zoals eveneens naar voren kwam in het bovenstaand onderzoek van Nibud, gesignaleerd dat hoge vaste lasten financiële problematiek kunnen veroorzaken. Dit is volgens het onderzoek van het CBS met name het geval bij mensen met lage inkomens. Hiervan ervaart ruim een derde de vaste lasten als zware last. Tevens is opvallend dat de helft van de huishoudens met een laag inkomen aangeeft dat ze moeilijk rondkomen. (CBS, 2015)

§2.3 Financiële problematiek onder MBO studenten

Vanuit de bovenstaande onderzoeken blijkt dat onder bepaalde groepen in Nederland sprake is van financiële problematiek. Voor dit onderzoek is het van belang te bekijken in hoeverre deze problematiek zich voordoet onder MBO studenten in Nederland. In de aanleiding van deze scriptie is al kort naar voren gekomen dat onder MBO studenten ook sprake is van financiële problematiek.

In het onderzoek van Heijst en Verhagen werd duidelijk dat MBO studenten op financieel gebied extra kwetsbaar zijn ten opzichte van alle jongeren t/m 25 jaar. Een derde van de MBO studenten geeft aan te maken te hebben met financiële problematiek en 5% van deze groep heeft ernstige financiële problematiek. Naar aanleiding van dit gegeven heeft Reesink e.a. in de publicatie ‘Geld is om uit te geven’ de focus gelegd op de oplossingen voor deze problemen onder MBO studenten. Conclusie volgens Reesink e.a. is dat ingespeeld moet gaan worden op de mentaliteit van de jongeren om de financiële problematiek onder deze groep te kunnen verkleinen en voorkomen. (Heijst & Verhagen, 2010; Reesink e.a., 2014)

§2.4 Financieel spreekuur

De signalen van financiële problematiek onder MBO studenten kwamen bij het ROC Midden-Nederland binnen en als reactie daarop is het financieel meldpunt opgezet. Dit financieel meldpunt wordt georganiseerd door studenten van de Hogeschool Utrecht in het kader van ‘Voor Jongeren door Jongeren’. Om de resultaten en effecten van dit financieel meldpunt vast te kunnen stellen is er door Anderson en van Heijst onderzoek gedaan. Hieruit bleek onder andere dat 93% van de ROC studenten aangeeft behoefte te hebben aan meer aandacht als het gaat om leren omgaan met geld. Het financieel meldpunt blijkt een laagdrempelig spreekuur te zijn op het ROC Midden-Nederland dat voorziet in de behoefte van informatie en advies op het gebied van financiën. In het onderzoek van Anderson en van Heijst werd de studenten die al eens naar het financieel meldpunt waren geweest voorgelegd of ze nu genoeg informatie hadden om antwoord te kunnen geven op financiële vragen of dat ze terug zouden komen naar het financieel meldpunt. Hieruit kwam een interessant effect naar voren; bijna iedere student geeft aan het naar aanleiding van het bezoek aan het financieel meldpunt zelf op te kunnen pakken. Slechts één student geeft aan wel terug te gaan naar het financieel spreekuur omdat de student er zelf niet uit komt. (Tinteling, z.d.)

Een dergelijk onderzoek naar de resultaten van het financieel spreekuur is op het Deltion tot op heden nog niet verricht. Wel wordt jaarlijks aan de hand van cijfers inzichtelijk gemaakt hoeveel studenten het financieel spreekuur hebben bezocht en welke onderwerpen hierbij naar voren zijn gekomen (Heidemans & Deelen, 2013). Dit afstudeeronderzoek richt zich niet zozeer op het aantal studenten dat naar het financieel spreekuur is geweest maar meer naar de -ontwikkeling van- financiële zelfredzaamheid onder de studenten op het Deltion.

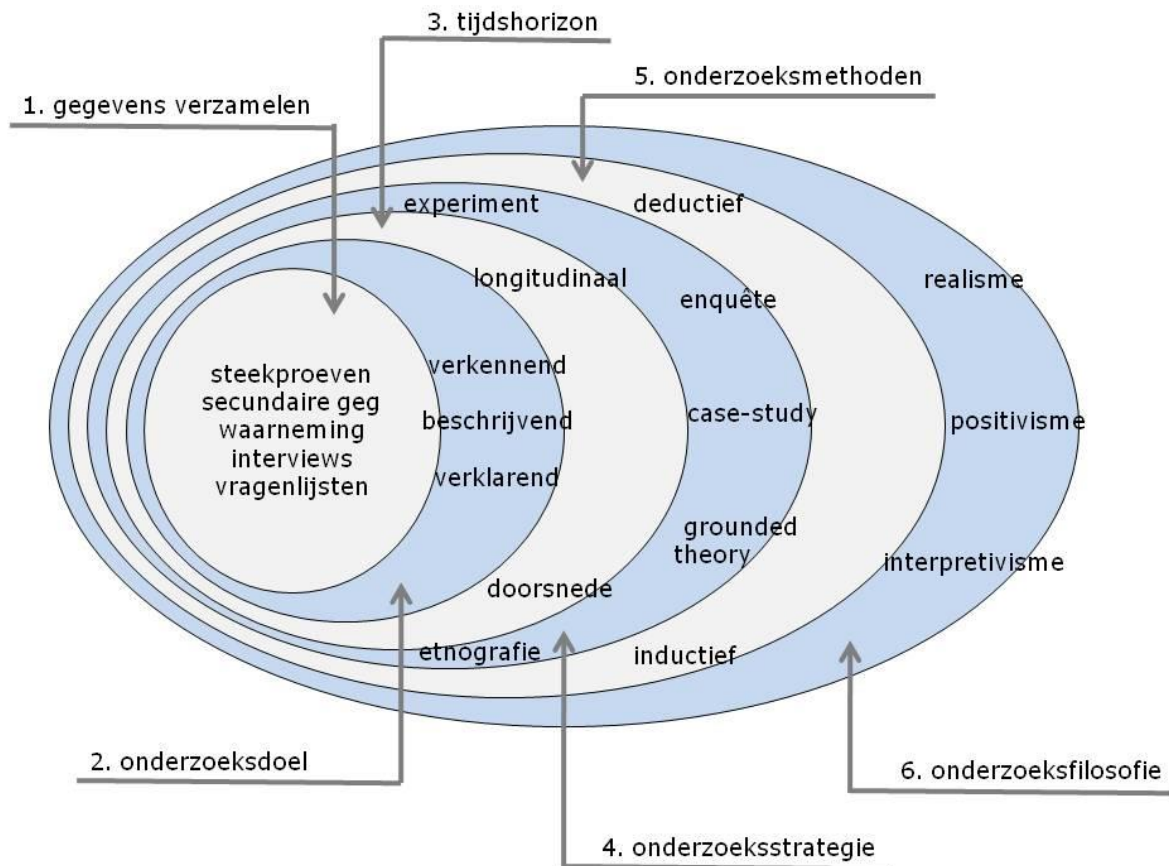
§2.5 Beleidsstuk financieel spreekuur

In onderzoeksvraag 2 wordt het beleidsplan van het financieel spreekuur benoemd. Dit beleidsplan is een document waarin een werkplan uiteen is gezet voor het opzetten van het financieel spreekuur. In dit document worden zaken beschreven omtrent de opzet en de aanpak van het financieel spreekuur. De auteurs van dit plan zijn Klaaske Heidemans en Ada Deelen. In dit plan wordt op basis van literatuuronderzoek achtergrondinformatie geschetst over een financieel spreekuur en de problematiek die voorkomt bij jongeren in het MBO.

Daarnaast wordt het doel van het financieel spreekuur weergegeven. Hierin komt allereerst naar voren dat het bijdragen aan de financiële zelfredzaamheid van de studenten centraal staat. In de doelstelling worden tevens meerdere mogelijke hulpvragen geschetst. Ook wordt de doelgroep voor het financieel spreekuur beschreven. Verderop in het beleidsstuk worden de organisatie, de werkwijze en de doorverwijsmogelijkheden beschreven. Praktische zaken zoals de facilitering en het implementeren van het financieel spreekuur binnen het Studenten Succes Centrum (SSC) worden ook aangehaald. Daarnaast wordt de communicatie en bereikbaarheid van en naar studenten en docenten beschreven. Een voorbeeld hiervan is dat beschreven wordt op welke wijze het financieel spreekuur gepromoot kan worden; denk hierbij aan flyereren en Narrow Casting. Ten slotte wordt beschreven op welke wijze de evaluaties plaatvinden en wat de toekomstvisie is voor het financieel spreekuur.

Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethoden

§3.1 Methoden en vraagtype

Figuur 3.1 (Saunders, Lewis & Thornhill, 2006, p. 86)

Mark Saunders en Paul Tosey hebben de zogenaamde ‘research onion’ ontworpen als hulpmiddel om structuur aan te kunnen brengen in de manier waarop gegevens verzameld worden om antwoord te kunnen geven op onderzoeksvragen (Saunders & Tosey, 2013). Vrij vertaald naar het Nederlands is dit het onderzoeksproces-ui. Dit model is gebruikt om de opbouw van het onderzoek in samenhang met de gekozen onderzoeksmethoden te beschrijven. Het boek waarin dit model is beschreven is in het Nederlands uitgebracht onder de titel ‘Methoden en technieken voor onderzoek’; de uitleg van de verschillende lagen van het onderzoeksproces-ui zullen beschreven worden aan de hand van dit boek. (Saunders, Lewis & Thornhill, 2006)

In de buitenste laag van de ui zijn zoals in figuur 3.1 te zien is drie filosofieën te onderscheiden. De filosofie die in dit onderzoek voornamelijk toegepast zal worden is het positivisme. Hierin staat objectiviteit centraal; er is zoveel mogelijk zonder waarde of oordeel gekeken naar de onderzoeksresultaten. Een concreet voorbeeld hiervan is dat conclusies getrokken zijn aan de hand van de waarneembare feiten; zoals de uitkomst van de enquêtes. (Saunders, Lewis & Thornhill, 2006)

In de tweede laag van de ui kan gekozen worden uit de inductieve of de deductieve onderzoeksmethode. Bij dit onderzoek is de inductieve onderzoeksmethode gebruikt. Dit houdt in dat gestreefd is om een aannemelijke conclusie te trekken aan de hand van dit

onderzoek. De onderzoeksgegevens zijn verzameld zonder dat vooraf een hypothese is opgesteld. Aan de hand van de onderzoeksresultaten is een conclusie gevormd. (Saunders, Lewis & Thornhill, 2006)

De onderzoeksstrategieën worden beschreven in de derde laag van de ui. In dit onderzoek is veelvuldig gebruik gemaakt van de enquête. Er zijn verschillende klassen gevraagd om deel te nemen aan een enquête. Hier zal verder op in gegaan worden in §4.2.1. (Saunders, Lewis & Thornhill, 2006)

De tijdshorizon van dit onderzoek is een moment opname. Aan de hand van het moment van onderzoek zullen de resultaten voortvloeien. Er is bijvoorbeeld aan de hand van de enquêtes gepeild wat de mate van financiële zelfredzaamheid is onder studenten, deze resultaten kunnen niet gemeten worden aan de hand van eerdere resultaten. Hierdoor is het niet mogelijk om een volledige ontwikkeling te beschrijven in de mate van financiële zelfredzaamheid onder studenten. Wel is het mogelijk gebleken om resultaten te verwerken in een conclusie op het moment van onderzoek. (Saunders, Lewis & Thornhill, 2006)

In de vijfde laag van de ui worden de onderzoeksdoelen beschreven. Dit onderzoek is een verkennend onderzoek. Door middel van onder andere interviews en enquêtes zijn nieuwe inzichten naar voren gekomen wat betreft de financiële zelfredzaamheid. (Saunders, Lewis & Thornhill, 2006)

In de laatste laag van de onderzoeks-ui worden de gegevens verzameld. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van zowel kwantitatieve als kwalitatieve methodes van dataverzameling. De kwantitatieve methode is toegepast in het surveyonderzoek; oftewel het afnemen en verwerken van de enquêtes. Daarnaast is gebruik gemaakt van de kwalitatieve methode in de vorm van interviews. Tijdens deze interviews stond de beleving van de respondent centraal; hierdoor is deze methode ook interpretatief en zoals eerder benoemd inductief van aard. (Saunders, Lewis & Thornhill, 2006; Verhoeven, 2014)

§3.2 Gekozen methode per onderzoeksvraag en verantwoording

De onderzoeksmethoden zullen in paragraaf 3.2.1. aan de orde komen. Per onderzoeksvraag zal toegelicht worden welke onderzoeksmethoden gebruikt zijn.

§3.2.1 Onderzoeksvragen en onderzoeksmethoden

1. In hoeverre zijn studenten op het Deltion financieel zelfredzaam en is er een verschil te zien in studenten die naar het financieel spreekuur zijn geweest ten opzichte van de overige studenten?

Bij het beantwoorden van de eerste onderzoeksvraag is in de eerste plaats onderzocht in hoeverre de studenten op het Deltion financieel zelfredzaam zijn. Zoals in §2.1 beschreven is, zijn er volgens het Nibud vijf competenties waaraan men moet voldoen om zich financieel zelfredzaam te kunnen noemen. Deze competenties zijn in de vorm van twee enquête vragen per competentie voorgelegd aan de studenten van het Deltion. Doordat de vijf competenties in de enquêtevragen verwerkt zijn, is het meetbaar geworden in hoeverre de studenten financieel zelfredzaam zijn. In de enquêtes is tevens de vraag gesteld of de student al eens naar het financieel spreekuur is geweest. Doordat deze vraag verwerkt is in de enquête is duidelijk

geworden in hoeverre studenten op het Deltion financieel zelfredzaam zijn en of er een verschil is onder de studenten die al eens bij het financieel spreekuur zijn geweest.

De populatie voor de enquêtes voor de eerste onderzoeksvraag zijn alle studenten van het Deltion. Een deel van deze populatie is geënquêteerd, dit aangezien er in totaal 13.700 studenten op het Deltion zitten en het vrijwel onmogelijk was om al deze studenten te enquêteren (Deltion, 2016). Er is een selectie gemaakt uit de populatie (studenten van het Deltion) die aan de enquête deel heeft genomen, ook wel een steekproef genoemd.

Binnen het Deltion zijn vier grote sectoren te onderscheiden; namelijk de sectoren Techniek & Vormgeving, Welzijn & Sport, Economie & Dienstverlening en de sector Zorg (Deltion, 2015). De enquêtes zijn binnen deze vier sectoren bij verschillende aantallen respondenten. De klassen die meededen aan de enquête zijn door middel van een aselechte steekproef geselecteerd. Dit houdt in dat de klassen willekeurig uitgekozen zijn voor de deelname aan de enquête. Er is via de sectorhoofden een mail uitgedaan naar verschillende docenten van de verschillende sectoren. Zij hebben aangegeven in hoeverre het mogelijk was een enquête af te nemen in de klas. Doordat gepoogd is van iedere sector een aantal klassen te enquêteren is gestreefd een zo representatief mogelijk beeld te geven van de volledige populatie.

Doordat contact is geweest met de contactpersonen/leidinggevenden van iedere sector zijn namen naar voren gekomen van docenten die interesse hadden in de afname van de enquête in hun klas. Met deze docenten is vervolgens contact gelegd en zijn afspraken gemaakt voor het afnemen van de enquête. Wanneer er geen reactie kwam op de eerste mailwisseling richting de docenten is hier nogmaals een mail achteraan gestuurd om de enquête weer onder de aandacht te brengen. De docenten die mee wilden werken aan het afnemen van de enquête in hun klas waren voornamelijk werkzaam binnen de sector Techniek & Vormgeving. De docenten van de overige sectoren hebben in verhouding minder respons gegeven om de mail. De enquêtes zijn allen face-to-face afgelegd. Dit houdt in dat de enquêtes persoonlijk in de klas zijn afgenomen, dit is digitaal gebeurd via de telefoon of laptop van de student. De respondenten zijn vooraf ingelicht over de in te vullen enquête door de verantwoordelijke docent.

2. Welke aanpak hanteert het financieel spreekuur binnen het Deltion en voldoet deze aanpak aan de vooraf beoogde kenmerken van aanpak zoals in het beleidsplan is beschreven?

Voor de beantwoording van de tweede onderzoeksvraag is allereerst bronnenonderzoek uitgevoerd. In dit bronnenonderzoek is het beleidsstuk voor het financieel spreekuur geanalyseerd. Dit met doel om te ontdekken welke aanpak de medewerkers van het financieel spreekuur wilden bewerkstelligen. Daarnaast is aan de hand van het beleidsstuk geanalyseerd wat de kenmerken van aanpak zijn van het financieel spreekuur.

Naast het bronnenonderzoek is onderzocht wat de huidige stand van zaken is omtrent de aanpak van het financieel spreekuur. Dit is gedaan door middel van interviews met medewerkers en samenwerkingspartners van het financieel spreekuur. Om de betrouwbaarheid zoveel mogelijk te waarborgen is ervoor gekozen de een interview met twee uitvoerders van het financieel spreekuur af te nemen. Het eerste interview is gehouden met Klaaske Heidemans, zij is eindverantwoordelijke van het financieel spreekuur. Vanuit haar

professie en ervaringen is ze tevens het meest betrokken bij de uitvoering van de werkzaamheden omtrent het financieel spreekuur.

Het tweede interview is gehouden met een HBO stagiaire van de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening van het Saxion. Deze stagiaire is sinds september 2015 medewerker van het financieel spreekuur en is bekend met de huidige werkzaamheden die hiermee gemoeid zijn. Voor meer informatie omtrent de uitvoerders zie §1.2.

Naast de medewerkers zijn ook de samenwerkingspartners geïnterviewd. Een aantal punten van de aanpak van het financieel spreekuur is ook bekend bij deze partners. Pascal Barneveld is geïnterviewd vanuit het Deltion. Daarnaast is nog een interview afgenomen met Regina Koudijs van de gemeente Zwolle. Voor meer informatie omtrent de uitvoerders zie §1.4.

Er zijn half-gestructureerde interviews afgenomen, dit houdt in dat de interviewvragen van tevoren niet allemaal duidelijk genoteerd zijn. Wel was er een zekere structuur in het interview om op die wijze de kenmerken van aanpak duidelijk te kunnen bevragen bij de geïnterviewden (Verhoeven, 2014).

Nadat het bronnenonderzoek en de interviews uitgevoerd waren, zijn de resultaten hiervan naast elkaar gelegd. Door de vergelijking te maken tussen de vooraf beoogde aanpak van het financieel met de huidige aanpak van het spreekuur is antwoord gegeven op de tweede onderzoeksvraag.

3. Hoe wordt het financieel spreekuur op het Deltion door studenten van het Deltion ervaren?

De ervaring van studenten over het financieel spreekuur is inzichtelijk gemaakt door middel van het afnemen van enquêtes en interviews onder de studenten die al eens bij het financieel spreekuur zijn geweest. Allereerst is vanuit het registratie systeem (Regipro) dat gebruikt wordt bij Sociaal Raadslieden een uitdraai opgevraagd van de studenten die al eens bij het financieel spreekuur zijn geweest. In dit programma is iedere student geregistreerd die bij het financieel spreekuur is geweest aan de hand van persoonsgegevens. Wanneer een emailadres bekend is van de student is deze tevens meegenomen in het registratiesysteem. De geregistreerde studenten is de populatiegroep voor deze onderzoeksvraag. De studenten waarbij een emailadres bekend was, hebben een enquête via de mail opgestuurd gekregen over de ervaringen van de dienstverlening van het financieel spreekuur.

Aangezien niet van iedere student een mailadres bekend was in het systeem zijn de enquêtes tevens afgenomen bij de studenten die een afspraak hadden bij het financieel spreekuur. Deze studenten zijn door de medewerkers van het financieel spreekuur gevraagd de enquête na afloop van de afspraak in te vullen. Het aantal studenten dat geregistreerd staat is de volledige populatie van deze onderzoeksvraag. Hieruit is gepoogd een betrouwbare en representatieve steekproef te nemen; aangezien de uitkomst van de enquêtes een afspiegeling moet zijn van de volledige populatie.

Aangezien de ervaring door middel van een enquête niet volledig gemeten kon worden doordat er met meerkeuzekeuze-antwoorden gewerkt is, is het afnemen van de interviews de tweede methode bij deze onderzoeksvraag. Door het afnemen van interviews is zo nodig verduidelijking gevraagd waardoor dieper op het onderwerp ingegaan kon worden. Tevens is

een toegevoegde waarde van het interview geweest dat door middel van samenvatten gecontroleerd kan worden of de informatie door zowel de geïnterviewde als de interviewer juist begrepen wordt. (Schreuder Peters, 2012)

Voor het afnemen van de interviews is gekozen om te werken met een half gestructureerde vragenlijst (Verhoeven, 2014). Dit houdt in dat er zowel gesloten als open vragen gesteld zijn. De populatie voor de interviews is eveneens als de populatie voor de bovengenoemde enquêtes de gehele groep studenten die het financieel spreekuur eens of meerdere keren bezocht heeft. Voor het afnemen van de interviews is een willekeurige steekproef getrokken.

Op maandagmiddag staan vooraf studenten ingeboekt in de agenda van het financieel spreekuur. Op één van deze middagen zijn de studenten gevraagd of ze mee wilden werken aan een interview om de ervaring rond het financieel spreekuur in beeld te krijgen. De studenten die mee wilden werken zijn doorgestuurd om het interview af te kunnen nemen. In totaal waren twee studenten beschikbaar om mee te werken aan een interview.

4. Hoe wordt het financieel spreekuur op het Deltion door medewerkers en samenwerkingspartners ervaren?

De ervaring van medewerkers en samenwerkingspartner van het financieel spreekuur is onderzocht door middel van het afnemen van interviews. Allereerst is in kaart gebracht wie de medewerkers en de samenwerkingspartners daadwerkelijk zijn. De medewerkers van het financieel spreekuur worden vanuit de Sociaal Raadslieden geworven. De eindverantwoordelijkheid van de werkzaamheden van deze medewerkers ligt bij Sociaal Raadslieden. Voor meer informatie omtrent de medewerkers van het financieel spreekuur zie §1.2. Daarnaast zijn er samenwerkingspartners van het financieel spreekuur zoals benoemd in §1.4. Als samenwerkingspartner vanuit de gemeente Zwolle is Regina Koudijs geïnterviewd. Zij is accountmanager van team Preventie, afdeling inkomensondersteuning bij de gemeente Zwolle. Vanuit het Deltion is Pascal Barneveld samenwerkingspartner. Hij regelt veel op facilitair gebied voor het financieel spreekuur. Zijn functie is loopbaanadviseur binnen het Student Succes Centrum (SSC). Hij is geïnterviewd worden om zijn ervaringen omtrent het financieel spreekuur inzichtelijk te krijgen.

Vanuit de rol als samenwerkingspartner en medewerker van het financieel spreekuur is Klaaske Heidemans geïnterviewd. Zij is Sociaal Raadvrouw en is verantwoordelijk voor de gehele uitvoering van het financieel spreekuur en het aansturen van medewerkers/stagiaires. Naast Klaaske Heidemans is ook één van de HBO stagiaires geïnterviewd om de ervaringen omtrent het financieel spreekuur in kaart te brengen. Deze HBO stagiaires zijn momenteel actief in het draaien van het financieel spreekuur, zij zien iedere week de meeste studenten die naar het spreekuur komen.

Aangezien voor deze onderzoeksvraag dezelfde personen zijn geïnterviewd als in de tweede onderzoeksvraag zijn deze twee onderzoeksvragen gecombineerd in één interview. Het type interview dat afgenomen is bij de geïnterviewden zijn open interviews. Hierbij is gebruik gemaakt van een topiclijst; een vaststaande lijst met de te bespreken onderwerpen. Verder was er ruimte voor eigen inbreng van de geïnterviewde. Hier is tijdens het interview in meebewogen. De beleving van de respondenten omtrent het financieel spreekuur stond centraal tijdens de interviews. Dit is tevens de reden waarom er voor open interviews is gekozen. Bij een gestructureerd interview met vaststaande vragen zal de ervaring en beleving

van de respondent mogelijkerwijs niet volledig tot uiting komen. De interviews zijn opgenomen en getranscribeerd om de betrouwbaarheid van deze gekozen onderzoeksmethode te waarborgen. (Verhoeven, 2014)

§3.3 Betrouwbaarheid en validiteit

§3.3.1 Betrouwbaarheid

In dit onderzoek is door middel van onder andere enquêtering en interviews antwoord gegeven worden op de onderzoeksvragen. Voor de betrouwbaarheid van dit onderzoek is het van belang geweest dat de enquêtes zo min mogelijk ruimte hebben voor toevallige fouten. Een voorbeeld hiervan is dat per vergissing een verkeerd antwoord aangekruist wordt op de enquête. Dit is zoveel mogelijk gewaarborgd door de vragen helder te formuleren. Daarnaast zijn de enquêtes klassikaal en face-to-face afgelegd waardoor eventuele vragen gesteld konden worden door de respondenten. Tijdens de enquête is een beroep gedaan op de kennis en vaardigheden van de respondenten. Hierin schuilde een gevaar voor de betrouwbaarheid. Wanneer respondenten de antwoorden op de vragen niet paraat hebben, zou dit effect hebben gehad op de (betrouwbare) uitkomst van de enquête. Dit gevaar voor de betrouwbaarheid is zo klein mogelijk gehouden door in persoon aanwezig te zijn bij het moment van afname van de enquêtes en eventuele vragen te beantwoorden. Inhoudelijke vragen werden echter niet beantwoord, wel werd wanneer het nodig was vraagverheldering gegeven.

Voorafgaand aan het afnemen van de enquête bij de respondenten is een korte introductie op de enquête gegeven. Hierdoor hadden de respondenten wat meer achtergrond informatie waardoor ze bewust werden van het onderwerp waarover ze de enquête ingevuld hebben. (Boeije, Hart & Hox, 2009)

Aangezien de enquête een ‘sociale enquête’ is waarin vragen zijn gesteld over waarneming en het oordeel van de respondent heeft dit invloed op de betrouwbaarheid. Dit aangezien een waarneming en oordeel van een persoon van dag tot dag kan verschillen. Doordat de stellingen die geformuleerd zijn in de enquête dicht bij de beleavingswereld van de respondenten staan is geprobeerd de betrouwbaarheid zoveel mogelijk te waarborgen.

§3.3.2 Validiteit

De zogeheten interne validiteit is gewaarborgd door gebruik te maken van triangulatie. Dit houdt in dat gebruik gemaakt is van verschillende onderzoeksmethoden en databronnen. In dit onderzoek zijn enquêtes, interviews en bronnenonderzoek gedaan. Door kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethodes te combineren is gestreefd zoveel mogelijk informatie te verschaffen om zowel de probleemstelling als de onderzoeksvragen te beantwoorden.

De externe validiteit heeft ermee te maken dat de steekproef een juiste afspiegeling vormt van de populatie. In dit onderzoek is deze externe validiteit zoveel mogelijk gewaarborgd door de enquêtes onder onderzoeksvraag 1 (§3.2.1) niet onder één sector van het Deltion af te nemen maar onder alle sectoren. Hierdoor zou het onderzoek representatief zijn voor de volledige populatie; namelijk alle studenten van het Deltion. De externe validiteit is een aandachtspunt in dit onderzoek, daarom zal dit verderop in §4.1 en in hoofdstuk 6 verder aan bod komen. (Verhoeven, 2014)

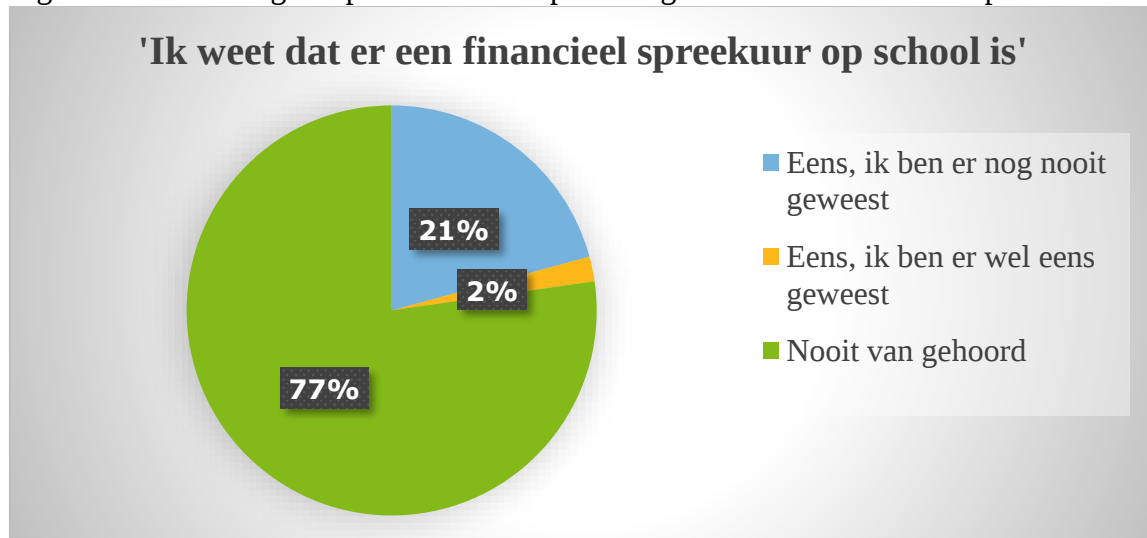
Hoofdstuk 4: Resultaten

§4.1 Onderzoeksvraag 1

In hoeverre zijn studenten op het Deltion financieel zelfredzaam en is er een verschil te zien in studenten die naar het financieel spreekuur zijn geweest ten opzichte van de overige studenten?

De resultaten voor deze onderzoeksvraag zijn voort gekomen vanuit een enquête die onder de studenten van het Deltion is afgenomen. De onderzoeksvraag kan in twee delen opgesplitst worden. Bij de beantwoording van het eerste gedeelte zal in de resultaten naar voren komen in hoeverre de studenten financieel zelfredzaam zijn aan de hand van de enquêtevragen. Het tweede gedeelte van de onderzoeksvraag richt zich op de studenten die al eens naar het financieel spreekuur zijn geweest. In figuur 4.1 is te zien dat 77% van de respondenten nooit van het financieel spreekuur heeft gehoord. Verder is te zien dat 2% van de respondenten eens een bezoek heeft gebracht aan het financieel spreekuur. Aangezien dit percentage minimaal is, zal het tweede gedeelte van de onderzoeksvraag niet beantwoord kunnen worden.

Figuur 4.1: Percentage respondenten dat op de hoogte is van het financieel spreekuur

In de enquête zijn de vijf competenties in de vorm van twee enquêtevragen per competentie naar voren gebracht. Voor meer informatie omtrent de competenties zie §2.1. Aan de hand van deze vijf competenties kan gemeten worden in hoeverre de respondenten financieel zelfredzaam zijn. Voor specifieke en schematische uitwerking van de uitkomst van de enquêtevragen zie Bijlage 2.

Competentie 1: 'in kaart brengen van financiën'

Voor de eerste competentie zijn de volgende twee stellingen naar voren gekomen in de enquête:

- 'Mijn inkomsten en uitgaven zijn goed in balans'

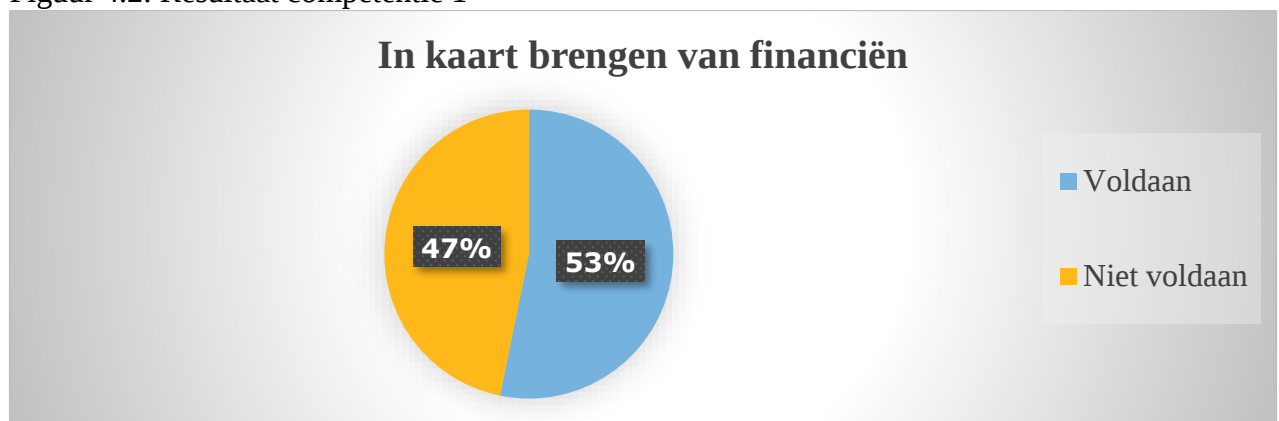
De respondenten die op deze stelling de antwoordcategorie 'helemaal mee eens' en 'mee eens' hebben gekozen worden als meest competent gezien voor deze stelling. In totaal heeft **80,8%** voor één van twee antwoord categorieën gekozen.

- 'Ik houd een inkomsten/uitgaven overzicht bij'

De respondenten die op deze stelling de antwoordcategorie 'altijd' heeft gekozen wordt als meest competent gezien. In totaal heeft **25,6%** van de respondenten voor de antwoordcategorie 'altijd' gekozen.

Om te berekenen in hoeverre de respondenten over de competentie 'in kaart brengen van financiën' voldoen is een gemiddelde genomen van de voorgenoemde twee stellingen. Dit resultaat is te zien in figuur 4.2. Hieruit blijkt dat **53%** van de respondenten in staat is de financiën in kaart te brengen; deze groep voldoet dus het meest aan de eerste competentie.

Figuur 4.2: Resultaat competentie 1

Competentie 2: 'Verantwoord besteden'

Voor de tweede competentie zijn de volgende twee stellingen naar voren gekomen in de enquête:

- 'Wanneer ik geld uitgeef denk ik hier goed over na zodat dit verantwoord gebeurt'
De respondenten die op deze stelling de antwoordcategorie 'altijd' of 'meestal wel' hebben gekozen worden als meest competent gezien voor deze stelling. In totaal heeft **64,1%** voor één van deze twee antwoord categorieën gekozen.

- 'Ik betaal mijn vaste lasten altijd op tijd'
De respondenten die op deze stelling de antwoordcategorie 'altijd' of 'meestal wel' hebben gekozen worden als meest competent gezien voor deze stelling. In totaal heeft **96,1%** van de respondenten gekozen voor één van bovenstaande antwoord categorieën.

De percentages van bovenstaande twee stellingen zijn gemiddeld om inzichtelijk te krijgen hoeveel procent van de respondenten voldoet aan de competentie 'verantwoord besteden'. In figuur 4.3 is te zien dat **80%** van de respondenten in staat is verantwoord te besteden volgens de enquête.

Figuur 4.3: Resultaat competentie 2

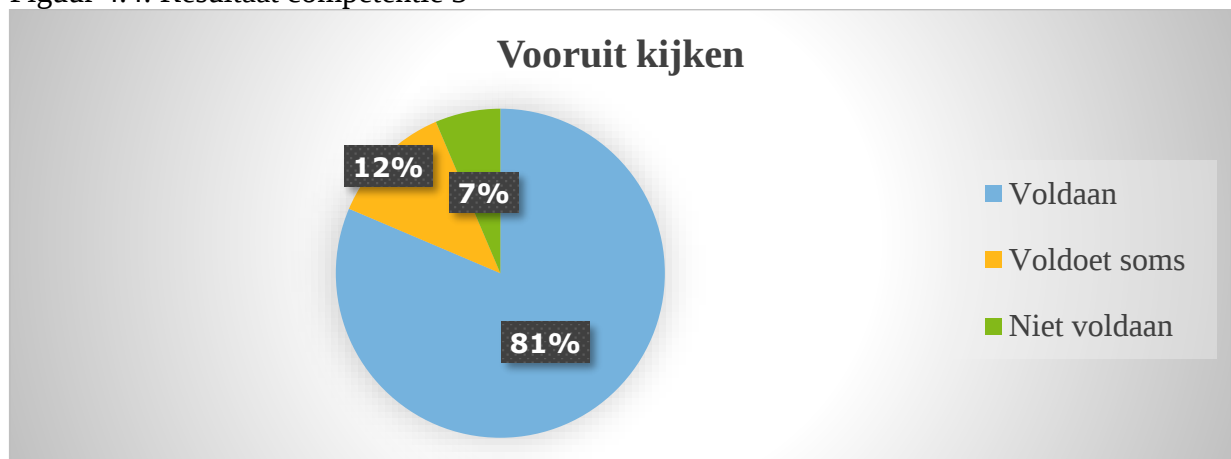
Competentie 3: Vooruit kijken

Voor de derde competentie zijn de volgende twee stellingen naar voren gekomen in de enquête:

- 'Wanneer ik iets koop houd ik rekening met toekomstige uitgaven zodat ik weet of de aankoop mogelijk is': **80,8%**
- 'Ik zorg dat ik geld heb gespaard of dat ik weet dat ik geld kan lenen wanneer dit nodig is': **82%**

Bij beide stellingen is gebruik gemaakt van dezelfde antwoordcategorieën. De respondenten die 'altijd' of 'meestal wel' als antwoord hadden op de stelling worden als het meest competent gezien. Achter de stelling is te zien welk percentage van de respondenten voor bovenstaande antwoordcategorieën heeft gekozen. Wanneer de uitkomst van beide stellingen gemiddeld wordt, komt het resultaat naar voren op de derde competentie. In figuur 4.4 is te zien dat in totaal **81%** van de respondenten naar aanleiding van de enquête competent is op het gebied van 'vooruit kijken'.

Figuur 4.4: Resultaat competentie 3

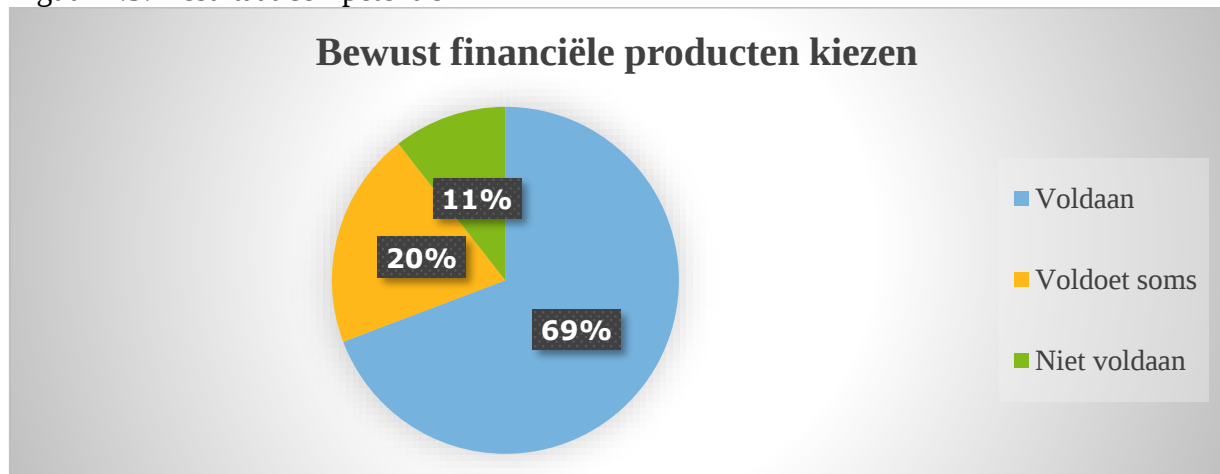
Competentie 4: 'Bewust financiële producten kiezen'

Om de vierde competentie te kunnen meten zijn de volgende twee stellingen naar voren gekomen in de enquête:

- 'Wanneer ik iets wil kopen vergelijk ik het product altijd eerst met andere producten zodat ik weet welk product het beste bij mij past': **76,9%**
- 'Als ik een aankoop wil doen kijk ik altijd bewust of deze aankoop echt nodig is': **61,6%**

Bij beide stellingen worden de respondenten die het antwoord 'altijd' of 'meestal wel' hebben gekozen als meest competent gezien voor de desbetreffende stelling. Achter de bovengenoemde stellingen is te zien welk percentage van de respondenten voor de antwoordcategorie 'altijd' of 'meestal wel' gekozen heeft. Om te bekijken in hoeverre de respondenten aan de vierde competentie voldoen is het gemiddelde van de twee stellingen genomen. In figuur 4.5 is te zien dat het resultaat is dat **69%** van de respondenten volgens de enquête in staat is bewust financiële producten te kunnen kiezen.

Figuur 4.5: Resultaat competentie 4

Competentie 5: 'Over voldoende kennis beschikken'

Voor de vijfde competentie zijn twee stellingen in de enquête verwerkt. Dit zijn de volgende:

- 'Ik heb genoeg kennis op het gebied van financiën om voor nu en in de toekomst een goede balans te houden in mijn geldzaken'

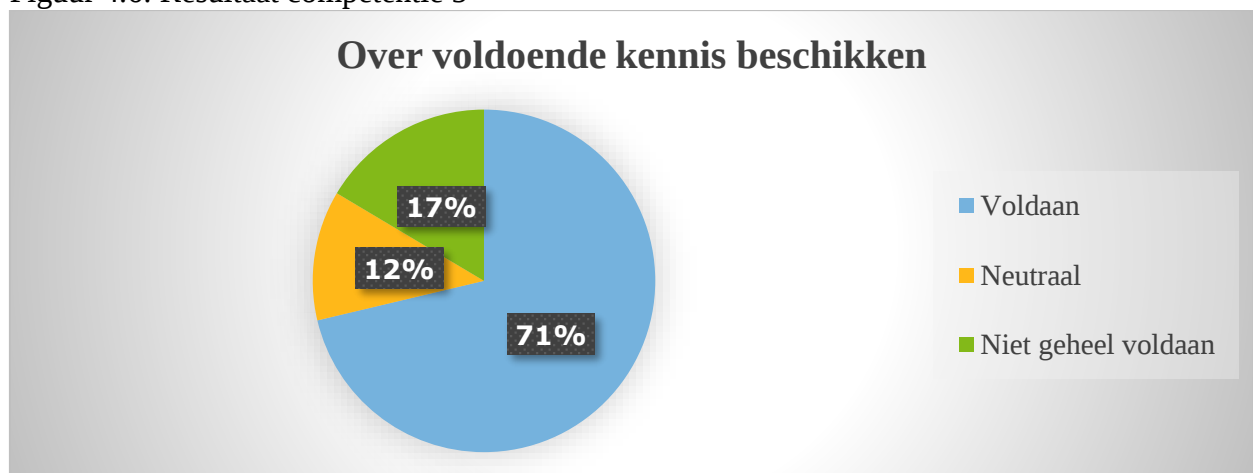
De respondenten die op deze stelling de antwoordcategorie 'helemaal mee eens' of 'mee eens' hebben gekozen worden als meest competent gezien voor deze stelling. In totaal heeft **73,4%** van de respondenten één van de bovenstaande antwoordcategorieën gekozen.

- 'Wanneer ik vragen heb op het gebied van financiën zoek ik hulp'

De respondenten die op deze stelling de antwoordcategorie 'eens' hebben gekozen worden gezien als meest competent voor deze stelling. In totaal heeft **69,2%** gekozen om het antwoord 'eens' in te vullen bij deze stelling.

De percentages van bovenstaande twee stellingen zijn gemiddeld om te bekijken hoeveel procent van de respondenten over de vijfde en tevens laatste competentie beschikt. In figuur 4.6 is te zien dat in totaal **71%** van de respondenten volgens de enquête als competent beschouwd kan worden op het gebied van 'over voldoende kennis beschikken'.

Figuur 4.6: Resultaat competentie 5

Resultaat van de financiële zelfredzaamheid

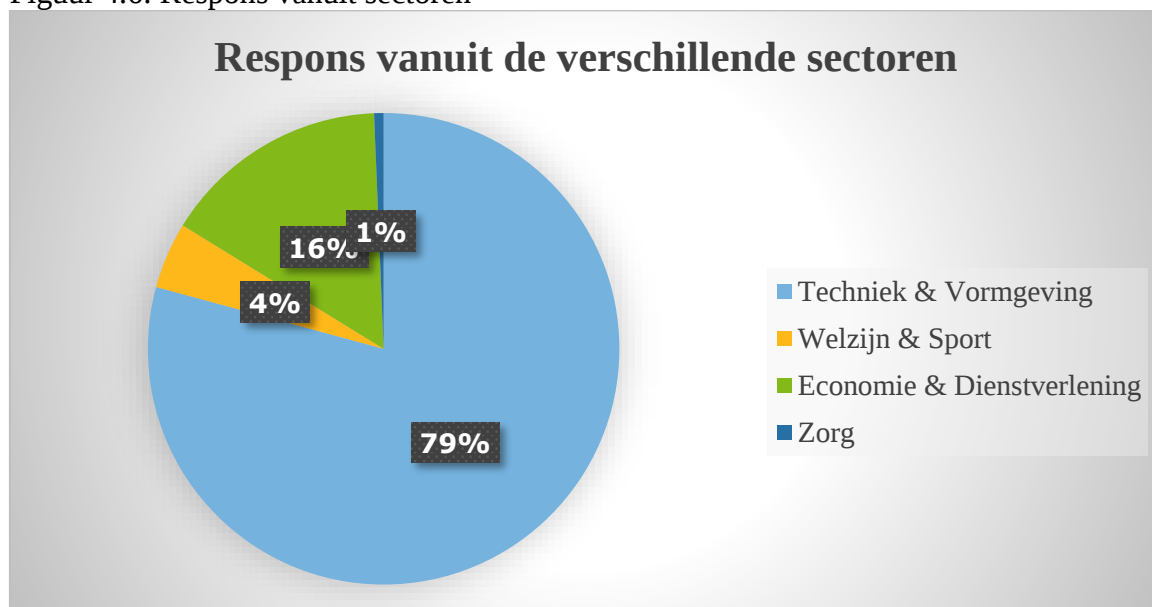
In tabel 4.1 zijn de competenties weergegeven met de daarbij behorende resultaten. Om de financiële zelfredzaamheid te bepalen van de respondenten is een gemiddelde genomen van de resultaten per competentie. Hieruit blijkt dat **71%** van de respondenten volgens de enquête financieel zelfredzaam is.

Tabel 4.1: Financiële zelfredzaamheid

Competenties	Aantal antwoorden die voldoen aan de competentie	Percentage competente respondenten
In kaart brengen van financiën	166 van 312	53%
Verantwoord besteden	249 van 312	80%
Vooruit kijken	254 van 312	81%
Bewust financiële producten kiezen	216 van 312	69%
Over voldoende kennis beschikken	221 van 312	71%
Financieel zelfredzaam	1106 van 1560	71%

De enquête is afgenomen binnen de vier sectoren van het Deltion, voor meer informatie zie over de sectoren zie §3.2.1. Echter is het percentage respons bij de verschillende sectoren zeer uiteenlopend. Uit figuur 4.6 blijkt dat de grote meerderheid (79%) van de respondenten afkomstig is vanuit de sector Techniek & Vormgeving. Aangezien de respons vanuit de verschillende sectoren niet enigszins overeenkomt kan het resultaat dat blijkt uit tabel 5.1 niet gegeneraliseerd worden over alle studenten van het Deltion.

Figuur 4.6: Respons vanuit sectoren

§4.2 Onderzoeksvraag 2

Welke aanpak hanteert het financieel spreekuur binnen het Deltion en voldoet deze aanpak aan de vooraf beoogde kenmerken van aanpak zoals in het beleidsplan is beschreven?

In het ‘plan voor financieel zelfredzame scholieren’ staat beschreven welke aanpak gehanteerd wordt voor het financieel spreekuur. Het doel dat omschreven wordt is het zo veel mogelijk preventief te werk gaan en de financiële zelfredzaamheid van studenten vergroten. Dit wordt bewerkstelligt door de student zoveel mogelijk bewust te maken van eventuele problematiek en hem of haar vervolgens te stimuleren en activeren om (weer) zelfstandig zijn/haar financiën te regelen en daar zelf verantwoordelijkheid voor te dragen. In het plan wordt een omschrijving gegeven voor de werkwijze van het financieel spreekuur. Hieruit komt naar voren dat de medewerkers luisteren naar de student en eventueel vragen stellen ter verheldering van het (financiële) probleem. Het streven is om de student meteen antwoord te kunnen geven op de vraag. In de gevallen dat de vraag meer complex is kan er een doorverwijzing gedaan worden naar een andere instantie of een vervolgspraak ingeboekt worden. In het plan wordt ook ingegaan op de vormgeving van het spreekuur. Hieruit komt naar voren dat er twee mogelijkheden van vormgeving zijn van het financieel spreekuur; namelijk een open inloopsprekkuur en een spreekuur op afspraak. Uit het plan blijkt nog niet welke vormgeving uiteindelijk gekozen is voor het financieel spreekuur op het Deltion (Heidemans en Deelen, 2013).

Naast het spreekuur zelf wordt er ook gesproken over aanvullende activiteiten die bij het financieel spreekuur horen. De activiteiten die in het plan genoemd worden zijn de volgende: workshops/gastlessen voor leerlingen en/of ouders, consultatie voor mentoren en leerkrachten, belastingaangifte voor scholieren met een bijbaan, voorzieningencheck en financieel maatje. Elke activiteit wordt tevens toegelicht in het plan. Om de laatste twee activiteiten wat te verduidelijken zullen deze twee activiteiten hierna kort aan de orde komen. Met de activiteit voorzieningencheck wordt een programma bedoeld waarbij door middel van een selectie van een aantal persoonsgegevens antwoord gegeven kan worden op de vraag ‘waar heb ik recht op’. Afhankelijk van de uitkomst van deze check kunnen de medewerkers van het financieel spreekuur informatie geven over het eventuele aanvragen van een bepaalde voorziening. Als laatste activiteit werd ‘financieel maatje’ genoemd. Een financieel maatje is volgens het plan een vrijwilliger of leeftijdsgenoot die gekoppeld kan worden aan studenten die moeilijkheden ondervinden op financieel gebied. Wanneer een student structureel problemen ondervindt op financieel gebied zal de mogelijkheid voor een financieel maatje voorgelegd kunnen worden aan de student.

In het plan voor financieel zelfredzame studenten wordt in een paragraaf ingegaan op de kenmerken van aanpak. Deze kenmerken bestaan uit verschillende punten. Deze punten zullen kort beschreven worden.

- Er wordt door de medewerkers van het financieel spreekuur altijd een appèl gedaan op de eigen kracht en verantwoordelijkheid van studenten;
- er wordt aangesloten op bestaande voorzieningen binnen de school;
- er wordt klant(vraag) gericht te werk gegaan;
- de medewerkers van het financieel spreekuur helpen de studenten zo kort mogelijk en zo lang mogelijk als nodig is;

- in het kader van ‘voor en door scholieren’ worden de activiteiten/werkzaamheden omtrent het financieel spreekuur uitgevoerd door HBO-stagiaires;
- er worden vrijwilligers ingezet waar dit nodig is.

Door middel van interviews met de medewerkers en samenwerkingspartners omtrent het financieel spreekuur is bekeken in hoeverre de vooraf beoogde kenmerken van aanpak in de praktijk zijn gebracht en wat de huidige stand van zaken is. De doelen van de aanpak zoals in het plan omschreven zijn, zijn tevens uitgevraagd aan de geïnterviewden. Daarnaast zijn de kenmerken van aanpak ook aan bod gekomen tijdens de interviews. Hieronder zal per onderwerp beschreven worden wat de resultaten zijn vanuit de interviews met betrekking tot de aanpak van het financieel spreekuur. In de uitwerking van de resultaten van de interviews is gebruik gemaakt van gekleurde kaders om de antwoorden van de geïnterviewden in de beschrijven. In tabel 4.2 is schematisch weergegeven welke kleur voor welke geïnterviewde is gebruikt.

Tabel 4.2: Geïnterviewden

Klaaske Heidemans (Sociaal Raadslieden)	
Marjoke van der Vinne (Stagiaire Sociaal Raadslieden)	
Regina Koudijs (Gemeente Zwolle)	
Pascal Barneveld (Deltion)	

Preventie

De geïnterviewden antwoordden allen in grote lijnen hetzelfde op de vraag omtrent het preventief te werk gaan van het financieel spreekuur. Het financieel spreekuur is volgens de geïnterviewden het preventieve instrument. Naast het financieel spreekuur worden ook voorlichtingen en workshops gegeven aan leerlingen en docenten, hiermee wordt tevens preventief te werk gegaan.

Financiële zelfredzaamheid

Het vergroten van de financiële zelfredzaamheid staat centraal in de aanpak van het financieel spreekuur. Hierover wordt door Klaaske Heidemans het volgende opgemerkt:

Door een **zetje in de goede richting** te geven wordt de student gestimuleerd in de eigen financiële zelfredzaamheid. De medewerkers van het spreekuur schatten in hoe groot de financiële zelfredzaamheid van de student is en proberen daarop aan te sluiten met de dienstverlening. Financiële zelfredzaamheid kan ook zijn dat een student **op het juiste moment de juiste hulp weet in te schakelen**. Financiële zelfredzaamheid is een breed begrip en is per student verschillend van toepassing.

In het interview met één van de medewerkers van het financieel spreekuur kwam de vraag over financiële zelfredzaamheid ook naar voren. Hierop werd het volgende antwoord gegeven:

Wij geven studenten die bij het financieel spreekuur komen wel eens **huiswerkopdrachten** mee op het gebied van financiën. Hierdoor worden ze **geholpen** zelfredzaam te worden op dat gebied en houden wij waar nodig een oogje in het zeil.

Regina Koudijs antwoorde het volgende op de vraag op welke wijze het financieel spreekuur de financiële zelfredzaamheid van studenten bevordert:

Het bewerkstelligen van **bewustwording** bij studenten is een middel om de financiële zelfredzaamheid te vergroten. Als studenten naar het financieel spreekuur komen is dat ook een signaal van financiële zelfredzaamheid; ze weten **waar en hoe ze hulp kunnen zoeken** bij de hulpvraag.

Pascal Barneveld, schoolmaatschappelijk werker op het Deltion, antwoordde als volgt op de vraag omtrent de financiële zelfredzaamheid:

Bij het financieel spreekuur worden studenten **bewust** gemaakt van manieren hoe je met je inkomsten en uitgaven omgaat waardoor ze **gestimuleerd** worden in de financiële zelfredzaamheid. De dienstverlening van het financieel spreekuur zou ook gezien kunnen worden als een stukje (financiële) **opvoeding**, iets wat ouders in sommige gevallen niet volledig bij hebben kunnen brengen aan de kinderen.

Aanvullende activiteiten

De geïnterviewden gaven aan dat er op dit moment meerdere aanvullende activiteiten uitgevoerd worden. Hiervan zal een korte opsomming gegeven worden:

- Workshops;
- spel: 'hoe maak ik keuzes op het gebied van financiën';
- studieloopbaanbegeleiders komen bij spreekuur voor advies of om een student door te verwijzen;
- financieel maatje (minimale inzet);
- LEF: lesprogramma omtrent financiën waarin financieel spreekuur rol van intermediair heeft;
- lessen gegeven op Cibap en Landstede.

Momenteel zijn er ook aanvullende activiteiten die extra aandacht nodig vragen volgens Klaaske Heidemans:

Momenteel wordt het **financieel maatje zeer weinig ingezet**. Om het financieel maatje vaker in te zetten is inspanning en tijd nodig vanuit de medewerkers. Hiervoor zou het noodzakelijk zijn dat er **extra mankracht** komt op het financieel spreekuur. Verder is er momenteel geen speciaal consult voor mentoren en leerkrachten.

Open inloopspreekuur of spreekuur op afspraak

In het plan werd nog niet duidelijk vastgesteld op welke wijze het spreekuur vormgegeven wordt. De twee mogelijkheden die genoemd worden zijn een open inloopspreekuur en een spreekuur waarbij afspraken ingeboekt worden met studenten. Klaaske Heidemans gaf in het interview aan dat er gekozen is om een spreekuur op afspraak te draaien. In de toekomst zou het volgens Klaaske mooi zijn om een open inloopspreekuur te realiseren. Dit werkt namelijk ook drempelverlagend voor de student. Voorwaarde hiervoor is wel dat er meer medewerkers aangenomen zouden moeten worden voor het financieel spreekuur; met het huidige aantal medewerkers is een open inloopspreekuur onmogelijk vorm te geven.

Eigen kracht en verantwoordelijkheid van de student

Klaaske Heidemans gaf aan dat de insteek van het financieel spreekuur altijd is dat gekeken wordt naar de eigen kracht en mogelijkheden van de student. Wat de student zelf kan wordt nooit overgenomen door de medewerkers. De dienstverlening van het financieel spreekuur sluit aan op wat de student zelf kan, als ondersteunende factor. De medewerker van het financieel spreekuur gaf aan dat de student altijd zelf verantwoordelijk blijft aangezien de medewerkers altijd informatie en advies geven.

Aansluiting andere voorziening binnen het Deltion

De geïnterviewden gaven aan dat er aansluiting is bij de volgende voorzieningen binnen het Deltion:

- DUO;
- schoolmaatschappelijk werk;
- leerplichtambtenaar;
- jongerenteam;
- medewerkers Studenten Succes Centrum (SSC).

Volgens Pascal Barneveld zou de aansluiting tussen het financieel spreekuur en het schoolmaatschappelijk werk nog wel geïntensiveerd kunnen worden.

Vraag (klant)gericht te werk gaan

Er wordt volgens de medewerkers van het financieel spreekuur klant- en vraaggericht te werk gegaan. De medewerkers werken aan de hand van de vraag die ze van de student krijgen, wel wordt er altijd in breder verband gekeken door middel van vraagverheldering.

Zo kort mogelijk en zo lang het kan

In het interview met Klaaske Heidemans kwam naar voren dat de student bij het financieel spreekuur wordt geholpen totdat de vraag beantwoord is of totdat de student de hulp heeft gekregen die nodig is. Dit kan soms binnen één afspraak zijn, maar dit kan ook met meerdere afspraken.

Voor en door scholieren

Alle geïnterviewden gaven aan achter het concept te staan dat het financieel spreekuur wordt uitgevoerd ‘voor en door scholieren’. Dit concept wordt momenteel volgens plan uitgevoerd. Wel wordt aangegeven dat het noodzakelijk is dat er goede begeleiding is vanuit de Sociaal Raadslieden voor de stagiaires die de uitvoering van het financieel spreekuur op zich nemen.

Inzet van vrijwilligers

De vrijwilligers die in het plan genoemd worden zijn bijvoorbeeld de financieel maatjes vanuit het Deltion; dit wordt namelijk op vrijwillige basis uitgevoerd. Zoals Klaaske Heidemans al eerder benoemde tijdens het interview wordt er nog niet veel gebruik gemaakt van de financieel maatjes. Wanneer er eventueel speciaal iemand aangenomen wordt om zich alleen te focussen op het financieel spreekuur zou geïnvesteerd kunnen worden op het vergroten van de inzet van vrijwilligers volgens haar.

Resultaten in tabel

In tabel 4.4 is overzichtelijk gemaakt in hoeverre het financieel spreekuur volgens de geïnterviewden momenteel voldoet aan de vooraf beoogde kenmerken van aanpak. In de linker kolom zijn allereerst de vier onderwerpen benoemd die tevens in het ‘plan voor

financieel zelfredzame scholieren' beschreven zijn. Daaronder zijn de kenmerken van aanpak benoemd die eveneens in het plan zijn beschreven. In de bovenste rij van de tabel staan de geïnterviewden en bijbehorende werkgever/organisatie. In de tabel is door middel van een vinkje (✓) aangegeven of één van de onderwerpen omtrent de aanpak behaald is volgens de geïnterviewden. Indien één van de onderwerpen niet behaald is zal dit aangegeven worden met een kruisje (x). Daarnaast zijn er onderwerpen/kenmerken van aanpak nog in ontwikkeling, dit zal op die wijze benoemd worden in de tabel. Wanneer één van de onderwerpen niet is uitgevraagd aan de geïnterviewde of er was geen antwoord op is dit aangegeven als niet van toepassing (n.v.t.) in de tabel.

Tabel 4.3: Toelichting gebruikte tekens in tabel 4.4

✓	Behaald
X	Niet behaald
In ontwikkeling	Onderwerp/kenmerk van aanpak niet volledig behaald maar is in ontwikkeling

Tabel 4.4: Uitwerking interviews onderzoeksvraag 2

	Klaaske Heidemans (Sociaal Raadslieden)	Regina Koudijs (Gemeente Zwolle)	Pascal Barneveld (Deltion)	Marjoke van der Vinne (stagiaire Sociaal Raadslieden)
Onderwerpen aanpak financieel spreekuur				
Preventie	✓	✓	✓	✓
Financiële zelfredzaamheid	✓	✓	✓	✓
Aanvullende activiteiten	In ontwikkeling	In ontwikkeling	In ontwikkeling	In ontwikkeling
Vorm van het spreekuur	✓	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Eigen kracht	✓	n.v.t.	n.v.t.	✓
Aansluiting andere voorzieningen	In ontwikkeling	n.v.t.	In ontwikkeling	✓
Vraag (klant)gerichte werkwijze	✓	n.v.t.	n.v.t.	✓
Zo kort mogelijk en zo lang het kan	✓	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Voor en door scholieren	✓	✓	✓	✓
Inzet van vrijwilligers	In ontwikkeling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

§4.3 Onderzoeksvraag 3

Hoe wordt het financieel spreekuur op het Deltion door studenten van het Deltion ervaren?

Resultaten vanuit interviews

Tabel 4.5: Resultaten interviews onderzoeksvraag 3

	Interview student 1	Interview student 2
Onderwerpen vanuit interview		
Hoe ben je bij FIS terechtgekomen?	Via mentor & folder	Via informatieborden
Binnen welke termijn afspraak	Binnen een week	Binnen een week
Waarom het financieel spreekuur?	<i>'Ik wist niet dat het financieel spreekuur bestond. Ik was blij dat ik erachter kwam, daardoor kwam er eindelijk voortgang in het probleem bij de gemeente'.</i>	<i>'Ik wilde graag op mezelf wonen en had hier een aantal vragen over. De medewerkers van het financieel spreekuur konden met hier bij helpen.'</i>
Contact met de medewerkers	Zeer prettig, rustig, rond eigen leeftijd en vriendelijk.	Vriendelijke medewerkers, behulpzaam en zelf ook nog student.
Noodzakelijkheid van de afspraak	Zonder afspraak zou ik nog verder in de schulden zitten.	Preventieve informatie waardoor ik de afweging beter kon maken of ik op mezelf wilde wonen.
Vaker naar FIS wanneer nodig?	Ja, wanneer ik er zelf niet uit kom.	Ja, ik vind het fijn dat het financieel spreekuur op school is.
Beoordeling	Tussen 9 – 10	9
Tips	Geen tips	Geen tips

In tabel 4.5 is te zien dat twee interviews zijn gevoerd met studenten die eens bij het financieel spreekuur zijn geweest. Deze interviews zijn gehouden om inzichtelijk te krijgen wat de ervaring van deze studenten is omtrent het financieel spreekuur. Hieruit kwam onder andere naar voren dat de geïnterviewden beide de hulp die ze hebben gehad bij het financieel spreekuur als positief ervaren hebben. Het contact met de medewerkers van het financieel spreekuur omschrijven ze als prettig en vriendelijk. Daarnaast is opvallend dat beide geïnterviewden aangeven het prettig te vinden dat de medewerkers van het financieel spreekuur rond dezelfde leeftijd zijn. De geïnterviewden geven tevens aan vaker naar het financieel spreekuur te gaan wanneer ze een vraag hebben en er zelf niet uitkomen. De gemiddelde beoordeling die de geïnterviewden geven aan het financieel spreekuur en de dienstverlening daarvan is een 9,3.

Resultaten vanuit enquête

Vanuit de enquête die onder studenten is gehouden die al eens of meerdere keren naar het financieel spreekuur zijn geweest is een gemiddelde beoordeling van een 7,7 naar voren gekomen. Deze beoordeling is gegeven over de dienstverlening van het financieel spreekuur. Daarnaast bleek dat de respondenten allemaal op korte termijn (tussen 0 – 2 weken) een afspraak konden krijgen bij het financieel spreekuur. Alle respondenten geven in de enquête aan dat ze tevreden tot zeer tevreden zijn over het contact met de medewerkers en de hulpverlening van het financieel spreekuur. Tevens geven de respondenten aan tevreden tot zeer tevreden te zijn over het feit dat er een financieel spreekuur op school is. De overgrote meerderheid van de respondenten geeft aan terug te komen naar het financieel spreekuur wanneer hier de noodzaak toe bestaat. Zie Bijlage 3 voor schematische uitwerking.

§4.4 Onderzoeksvraag 4

Hoe wordt het financieel spreekuur op het Deltion door medewerkers en samenwerkingspartners ervaren?

De ervaring van medewerkers en samenwerkingspartners in door middel van interviews duidelijk geworden. In het interview zijn aan alle geïnterviewden gelijksoortige vragen gesteld. De resultaten van de vragen zijn schematisch uitgewerkt. In tabel 4.6 zijn de gestelde vragen in korte bewoording in de linker kolom geplaatst. In de bovenstaande regel van onderstaand tabel is te zien wie de geïnterviewden zijn. In de tabel is per vraag een korte omschrijving van het antwoord beschreven.

Tabel 4.6: Resultaten vanuit interviews onderzoeksvraag 4

	Klaaske Heidemens (Sociaal Raadslieden)	Regina Koudijs (Gemeente Zwolle)	Pascal Barneveld (Deltion)	Marjoke van der Vinne (stagiaire Sociaal Raadslieden)
Onderwerpen vanuit interviews				
Meerwaarde financieel spreekuur	Vroegtijdig signaleren financiële problematiek	Hulp dichtbij de student en snel hulp kunnen bieden	Laagdrempeligheid en deskundigheid op gebied van financiën	Laagdrempelig, toegankelijk en noodzakelijk
Ontwikkeling	Verdriedubbeling aantal studenten en naamsbekendheid	Breder netwerk van het financieel spreekuur, meer aandacht voor educatie en belangrijke positie binnen studentensucces centrum (SSC)	Toename aantal studenten en van één naar twee spreekkamers	Minder no-show door sturen van appjes naar studenten, vragen op steeds breder gebied
Investeren	Extra medewerkers, zichtbaarheid, flexibiliteit en uitbreiding van het aantal spreekuren	Educatie & ontwikkelen van een jaarplanning	Preventieve werkzaamheden, aanbod in lesmateriaal en extra medewerkers	Meer promotie onder docenten en mentoren en meer naamsbekendheid
Ervaring	Positief over huidige stand van zaken maar aantal studenten dat naar spreekuur komt mag meer zijn	Zeer positief over huidige stand van zaken en enthousiasme medewerkers	Zeer positief over huidige stand van zaken	Positief over huidige stand van zaken maar er zijn (waarschijnlijk) nog veel studenten die in financiële problematiek zitten en niet naar spreekuur komen
Toekomst	Meer bekendheid en zichtbaarheid	Financieel spreekuur op meerdere scholen uitzetten	Meer bekendheid en ontwikkelen van lesmateriaal voor docenten	Uitbreiding van financieel spreekuur op andere scholen en extra medewerkers om voorlichtingen te geven

Hoofdstuk 5: Conclusies & aanbevelingen

§5.1 Conclusie per onderzoeksvraag

§5.1.1 Financiële zelfredzaamheid

Vanuit de enquête is gebleken dat 71% van de respondenten aan de hand van de gestelde enquêtevragen financieel zelfredzaam is. In de enquête zijn vijf competenties naar voren gekomen; hieruit is gebleken in hoeverre de respondenten competent waren. Uiteindelijk kon daarmee de mate van financiële zelfredzaamheid onder de respondenten vast worden gesteld. Het tweede gedeelte van de onderzoeksvraag richtte zich op het verschil van financiële zelfredzaamheid onder de studenten die naar het financieel spreekuur zijn geweest ten opzichte van de overige studenten. Uit de enquête is gebleken dat slechts 2% van de respondenten eens een bezoek aan het financieel spreekuur had gebracht. Aangezien dit over enkele respondenten gaat is hier geen duidelijke conclusie uit te trekken.

Wel kan geconcludeerd worden dat het overgrote deel van de respondenten naar ouders of familie gaan met vragen omtrent financiën. Verder is in de enquête een vraag naar voren gekomen of de studenten op de hoogte waren van het bestaan van het financieel spreekuur. Hieruit bleek dat dat 77% van de respondenten nooit van het financieel spreekuur heeft gehoord.

De mate van financiële zelfredzaamheid van de respondenten kan niet breder getrokken worden naar alle studenten van het Deltion. Dit aangezien 79% van de respondenten een opleiding volgden binnen de sector Techniek & Vormgeving; hierdoor is geen representatief beeld ontstaan over de volledige populatie van deze onderzoeksvraag.

§5.1.2 Aanpak financieel spreekuur

De aanpak die het financieel spreekuur hanteert komt in grote lijnen overeen met de aanpak en de kenmerken daarvan die vooraf in het plan zijn opgesteld. Preventief te werk gaan en het vergroten en bevorderen van de financiële zelfredzaamheid van de student zijn onderwerpen waar veel aandacht aan besteed wordt. Toch zijn er nog een aantal punten die volgens de geïnterviewden wat meer aandacht mogen krijgen. De inzet van vrijwilligers en dan met name de inzet van een financieel maatje is een punt dat nog niet volledig benut wordt. Hier moet volgens de geïnterviewden meer tijd en energie in gestoken worden, dit is op dit moment lastig te bewerkstelligen gezien het aantal medewerkers van het spreekuur.

De uitvoering van aanvullende activiteiten zoals het geven van workshops en gastlessen is een kenmerk van aanpak waarin de medewerkers steeds meer actief in te werk gaan. Toch zou dit volgens de geïnterviewden uitgebreid moeten worden. Door meer lesmateriaal te ontwikkelen op het gebied van financiën komen docenten en studenten in aanraking met het financieel spreekuur en wordt tevens geïnvesteerd in de preventieve taak van het financieel spreekuur.

Vanuit de interviews was de bezetting van het financieel spreekuur een terugkomend onderwerp. Om de verschillende punten van aanpak te optimaliseren is het volgens de geïnterviewden noodzakelijk dat er meer medewerkers ingezet gaan worden op het financieel spreekuur. Dit met als gezamenlijk doel dat het financieel spreekuur bij iedere docent en student op het Deltion -en eventueel andere scholen- onder de aandacht komt.

§5.1.3 Ervaring studenten financieel spreekuur

Voor de beantwoording van onderzoeksvraag 3 is gebruik gemaakt van zowel interviews als enquêtes. Uit de interviews kan geconcludeerd worden dat de geïnterviewden zeer tevreden zijn over het financieel spreekuur. Dit blijkt tevens uit het gemiddelde cijfer, een 9,3 voor de dienstverlening van het financieel spreekuur. Het contact met de medewerkers werd als zeer prettig ervaren en het feit dat de medewerkers ongeveer dezelfde leeftijd hebben, werd als positief ervaren.

Vanuit de enquête is een gemiddelde cijfer van een 7,7 gekomen voor de dienstverlening van het financieel spreekuur. De respondenten geven aan tevreden tot zeer tevreden te zijn over het contact met de medewerkers en de hulpverlening die ze geboden is. Verder heeft iedere respondent aangegeven vaker naar het financieel spreekuur te gaan wanneer dit noodzakelijk zou zijn.

Al met al kan geconcludeerd worden dat het financieel spreekuur en de dienstverlening die geboden wordt als prettig tot zeer prettig ervaren wordt door de studenten.

§5.1.4 Ervaring medewerkers en samenwerkingspartners

De medewerkers en samenwerkingspartners gaven allen aan dat er een duidelijke meerwaarde is van het financieel spreekuur op een school. Kort samengevat is de meerwaarde van het financieel spreekuur dat het spreekuur laagdrempelig is voor de student en dat er vroegtijdig financiële problematiek gesignaleerd kan worden.

De zichtbare ontwikkeling van het financieel spreekuur is volgens de medewerkers en samenwerkingspartners dat er een groei in het aantal studenten is ten opzichte van het eerste jaar van het financieel spreekuur. Daarnaast heeft het spreekuur meer naamsbekendheid gekregen binnen de school. Het financieel spreekuur zou kunnen investeren op extra medewerkers voor het spreekuur en op het gebied van educatie en voorlichting voor docenten.

Geconcludeerd kan worden dat de medewerkers en samenwerkingspartners over het algemeen tevreden zijn met de huidige stand van zaken van het financieel spreekuur. Wanneer gewerkt wordt aan de aandachtspunten zou het doel zijn dat het financieel spreekuur over vijf jaar bekend is onder alle docenten en studenten op het Deltion. Daarnaast is eventuele uitbreiding van de spreekuren op het Deltion en het uitzetten van het financieel spreekuur op andere scholen een doel en wens van de medewerkers en samenwerkingspartners.

§5.2 Conclusie

‘In hoeverre draagt het financieel spreekuur, dat gedraaid wordt op het Deltion door medewerkers van Sociaal Raadslieden De Kern, bij aan de financiële zelfredzaamheid onder de MBO studenten van het Deltion te Zwolle?’

Om antwoord te kunnen geven op bovenstaande probleemstelling is het allereerst van belang te weten in hoeverre de studenten op het Deltion financieel zelfredzaam zijn. Vanuit de enquête die onder studenten van het Deltion is afgenomen is gebleken dat 71% van respondenten financieel zelfredzaam is aan de hand van de beantwoording van de enquêtevragen. Echter is het grote merendeel van de respondenten in opleiding binnen de sector Techniek & Vormgeving. Hierdoor is het bovengenoemde percentage financieel zelfredzame studenten niet te generaliseren over alle studenten van het Deltion. Daarnaast is het percentage studenten dat eens of meerdere malen naar het financieel spreekuur minimaal gebleken vanuit de enquête. Hierdoor kunnen geen conclusies getrokken worden over de mate van financiële zelfredzaamheid van de studenten die al eens naar het financieel spreekuur zijn geweest.

Uit het bronnenonderzoek kwam naar voren dat één van de doelen van het financieel spreekuur is dat de financiële zelfredzaamheid van de student vergroot wordt. Vanuit de interviews met de medewerkers en samenwerkingspartners is gebleken dat de geïnterviewden van mening zijn dat dit doel momenteel volgens plan uitgevoerd wordt. Het financieel spreekuur draagt bij aan de financiële zelfredzaamheid van studenten door uit te gaan van de eigen kracht van de student en daar, waar mogelijk, ondersteuning bij te geven.

In het onderzoek is door middel van enquêtes en interviews bij de studenten die al eens of meerdere keren naar het financieel spreekuur zijn geweest inzichtelijk gemaakt wat de ervaring is omtrent het financieel spreekuur. Hieruit is gebleken dat de studenten tevreden tot zeer tevreden zijn over het financieel spreekuur. Het gemiddelde cijfer dat de geïnterviewden en de respondenten hebben gegeven over het financieel spreekuur is een 8,5.

In één van de interviews met een samenwerkingspartner werd aangegeven dat financiële zelfredzaamheid volgens haar ook is dat de student op het juiste moment de juiste hulp weet in te schakelen. Hier vanuit gaande kan geconcludeerd worden dat de studenten die al eens bij het financieel spreekuur zijn geweest bevorderd zijn in de financiële zelfredzaamheid aangezien ze allen aangeven terug te komen bij het financieel spreekuur wanneer ze een vraag hebben waar ze zelf niet uit komen.

§5.3 Aanbevelingen

De bijdrage die het financieel spreekuur aan de financiële zelfredzaamheid van studenten levert zou vergroot kunnen worden door meer naamsbekendheid en uitbreiding van het spreekuur te bewerkstelligen. Vanuit de interviews is tevens gebleken dat de professionals voorstander zijn van het uitbreiden van het financieel spreekuur. Eén duidelijk voorwaarde hiervoor is dat er meer medewerkers op het financieel spreekuur ingezet moeten worden. Het advies hieromtrent is het volgende:

- Door het inzetten van extra medewerkers op het financieel spreekuur kan uitbreiding van het financieel spreekuur bewerkstelligt worden.

Vanuit de interviews met de professionals zijn een aantal aandachtspunten naar voren gekomen wat betreft de aanpak van het financieel spreekuur. Deze aandachtspunten zullen tevens als aanbeveling naar voren komen:

- Inzet op het gebied van educatie en het ontwikkelen van lesmateriaal op het gebied van financiën;
- meer aandacht voor het inzetten van het ‘financieel maatje’;
- intensiveren van de samenwerking tussen het financieel spreekuur en schoolmaatschappelijk werk;
- ontwikkelen van een jaarplanning.

Vanuit het onderzoek is gebleken dat wanneer ingezet wordt op extra medewerkers bij het financieel spreekuur, dat de aandacht ook meer uit kan gaan naar uitbreiding van de werkzaamheden van het spreekuur. Op dat moment kan op een actieve wijze ingezet worden op naamsbekendheid van het financieel spreekuur onder zowel studenten als docenten van het Deltion.

Vanuit het onderzoek is tevens zichtbaar geworden dat de ruime meerderheid (77%) van de respondenten van de enquête onder onderzoeksvraag 1 niet op de hoogte was van het bestaan van het financieel spreekuur. Door inzet op de voorgenoemde aanbevelingen zou over een bepaalde periode nogmaals gepeild kunnen worden hoe het staat met de bekendheid van het financieel spreekuur onder de studenten. Dit is tevens opgenomen in de volgende en tevens laatste aanbeveling:

- Over twee jaar door middel van enquêtering monitoren in hoeverre studenten bekend zijn met het bestaan van het financieel spreekuur en daarop anticiperen.

Hoofdstuk 6: Discussie

In het onderzoek is voor de eerste onderzoeksvraag gebruik gemaakt van enquêtering onder studenten van het Deltion. Het doel van deze enquête was om een representatief beeld van de financiële zelfredzaamheid te creëren van alle studenten van het Deltion. Daarom is allereerst naar de sectorhoofden gecommuniceerd dat er een enquête afgenomen zou worden; zij hebben dit signaal vervolgens naar de docenten van de verschillende sectoren doorgestuurd. Vervolgens namen de docenten die bereid waren mee te werken contact met mij op om de enquête klassikaal af te nemen.

De keuze om de enquêtes face-to-face af te leggen is een bewuste keuze geweest. Deze keuze is gemaakt om zeker te zijn van respons op de enquête. Verder kregen de respondenten de gelegenheid vragen te stellen over de enquête of het onderzoek. Doordat respondenten enige achtergrond informatie over het onderzoek hadden gekregen voorafgaand aan het invullen van de enquête heeft dit bijgedragen aan de validiteit van het onderzoek. Dit aangezien de respondenten serieus aan de slag gingen met de enquête en daardoor de kans op ‘sociaal wenselijke antwoorden’ verkleind werd.

Zoals reeds benoemd was het doel van de enquête bij onderzoeksvraag 1 om de resultaten vanuit de enquête te kunnen generaliseren. Aangezien de docenten vanuit de sector Techniek & Vormgeving met name hebben gereageerd op mijn verzoek om te enquête af te nemen, zijn de meeste enquêtes (79%) binnen die sector afgenomen. Hierdoor is het uiteindelijk niet mogelijk de resultaten te generaliseren en een representatief beeld te geven van de financiële zelfredzaamheid van alle studenten van het Deltion. Dit heeft gevolgen gehad voor de externe validiteit van het onderzoek.

In het onderzoek is naar voren gekomen dat het begrip ‘financiële zelfredzaamheid’ onder te verdelen is in vijf competenties. Voor de enquête over financiële zelfredzaamheid is gebruik gemaakt van deze vijf competenties en zijn per competentie twee enquêtevragen ontwikkeld om de gehele competentie te kunnen toetsen. Dit met de gedachte: aan hoe meer competenties men voldoet, des te groter de financiële zelfredzaamheid. Doordat de financiële zelfredzaamheid te toetsen was aan de vijf competenties heeft dit positieve invloed gehad op de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van de resultaten uit de enquête.

Om de ervaring van de studenten die al eens bij het financieel spreekuur zijn geweest te toetsen is gebruik gemaakt van zowel interviews als enquêtes. Door deze twee methodes te combineren is dit ten goede geweest voor de betrouwbaarheid van de resultaten wat betreft de ervaring van de geïnterviewden en de respondenten. Wanneer enkel gebruik gemaakt zou worden van enquêtering is de kans aanwezig dat respondenten ‘sociaal wenselijke antwoorden’ geven. Doordat er interviews hebben plaatsgevonden kon dieper ingegaan worden op de reden waarom de geïnterviewden bijvoorbeeld het contact met de medewerkers van het financieel spreekuur als prettig ervaren hebben of waarom niet.

Ten slotte zou ik graag in willen gaan op het feit dat ik tijdens mijn stageperiode en daarna als vrijwilliger werkzaam ben geweest bij het financieel spreekuur en welke gevolgen dit voor het onderzoek heeft gehad. Het gevolg van mijn werkervaring bij het financieel spreekuur is allereerst dat ik de samenwerkingspartners en medewerkers persoonlijk ken. Hierdoor wist ik meteen wie ik moest interviewen en hoefde ik hier geen onderzoek naar te doen. Verder had ik snel toegang tot bronnen zoals Regipro (registratiesysteem) en overige documenten omtrent het financieel spreekuur. Dit alles is van invloed geweest op mijn onafhankelijkheid als

onderzoeker. In mijn huidige functie als Sociaal Raadsvrouw heb ik me tijdens het onderzoek geheel onttrokken aan de werkzaamheden omtrent het financieel spreekuur en heb ik niet deel genomen aan vergaderingen van het financieel spreekuur. Dit heb ik gedaan om toch zoveel mogelijk op een onafhankelijke wijze onderzoek te doen. Het nadeel van mijn vroegere werkzaamheden bij het financieel spreekuur is dat ik 'gekleurd' het onderzoek in ben gegaan door mijn ervaringen bij het financieel spreekuur. Toch is dit mijns inziens geen obstakel geweest in het onderzoek aangezien het onderzoek zich voornamelijk richt op de financiële zelfredzaamheid van studenten. In het onderzoek naar dit onderwerp heb ik geen eerdere ervaring gehad aangezien dit de eerste keer is dat daar onderzoek naar gedaan is op het Deltion.

Literatuurlijst

Akkermans, M. e.a. (2015) *Armoede en sociale uitsluiting 2015*. Geraadpleegd op: 15 februari 2016, van <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/5C7D3988-3D33-4227-BB2A-627AE7FD4D71/0/2015armoedeensocialeuitsluiting.pdf>

Anderson, M. & Heijst, P. van. (zonder datum) *Jongeren gezond met geld leren omgaan loont*. Geraadpleegd op: 17 februari 2016, van <http://www.tinteling.asherboersma.com/anderson-print.pdf>

Boeije, H., Hart, H. 't, Hox, J. (2009) *Onderzoeksmethoden*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers

Deltion. (februari 2016) *Jongeren onderwijs. SSC*. Geraadpleegd op: 12 februari 2016, van <http://www.deltion.nl/jongeren-onderwijs/ssc>

Deltion. (februari 2016) *Organisatie*. Geraadpleegd op: 12 februari 2016, van <http://www.deltion.nl/organisatie>

Deltion. (2016) *Studenten. Begeleiding*. Geraadpleegd op: 2 februari 2016, van <http://www.deltion.nl/studenten/begeleiding>

Deltion. (2015) *Deltion only. Deltion college*. Geraadpleegd op: 7 maart 2016, van <http://www.deltion.nl/only/deltion-only/deltion-college>

Cibap (2016) *Alles over het cibap. Missie en waarden*. Geraadpleegd op: 8 maart 2016, van <https://www.cibap.nl/alles-over-het-cibap/missie-en-waarden/>

Heijst, P. van & Verhagen, S. (2009). *Jongeren en schulden. De leerlingen van ROC Midden Nederland in beeld*. Amsterdam: B.V. Uitgeverij SWP

Heijst, P. van & Verhagen, S. (2010) *Geld rolt. De rol van professionals bij financiële bewustwording van jongeren*. Amsterdam: B.V. Uitgeverij SWP

Heidemans, K. & Deelen, A. (2013). *Plan voor financieel zelfredzame scholieren*. Ongepubliceerd plan. De Kern Maatschappelijke Dienstverlening, Zwolle.

Nibud. (zonder datum) *Actueel. Alle onderzoeksrapporten*. Geraadpleegd op: 10 februari 2016, van <http://www.nibud.nl/beroepsmatig/het-nibud/perskamer/actueel/alle-onderzoeksrapporten/>

Nibud. (zonder datum) *Beroepsmatig. Kennisgebieden*. Geraadpleegd op: 10 februari 2016, van <http://www.nibud.nl/beroepsmatig/kennisgebieden/?filter=Onderzoek>

Nibud. (2012) *Goed omgaan met geld. Achtergronden bij de competenties voor financiële zelfredzaamheid*. Geraadpleegd op: 2 februari 2016, van http://www.nibud.nl/wp-content/uploads/Rapport_Goed_omgaan_met_geld-2012.pdf

Reesink, D., Heijst, P. van & Schors, A. van der. (2014). Aan de slag met mbo-studenten & geld: Geld is om uit te geven. *Tijdschrift voor schuldsanering*, 1 (volume ontbreekt), 22- 25

Rijksoverheid. (2016) *Opleidingen niveaus en leerwegen in het mbo*. Geraadpleegd op: 7 maart 2016, van:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/middelbaar-beroepsonderwijs/inhoud/opleidingen-niveaus-en-leerwegen-in-het-mbo>

Schors, A. van der, Werf, M. van der, Schonewille, G. (2015) *Geldzaken in de praktijk 2015*. Geraadpleegd op: 12 februari 2016, van
<http://www.nibud.nl/wp-content/uploads/Geldzaken-in-de-praktijk-2015.pdf>

Miltenburg, A. van. (2006) *Amendement van het lid van Miltenburg c.s. ter vervanging van dat gedrukt onder Nr. 58*. Geraadpleegd op: 10 februari 2016 van,
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/30131/kst-30131-65?resultIndex=113&sorttype=1&sortorder=4>

Saunders & Tosey (2013) *The Layers of Research Design*. Geraadpleegd op 8 maart 2016, van http://www.academia.edu/4107831/The_Layers_of_Research_Design

Saunders, M., Lewis, P., Thornhill, A. (juni 2006) *Methoden en technieken van onderzoek*. (3^e druk). Amsterdam: Person Education Benelux bv

Schors, A. van der, & Werf, M. van der. (september 2014) *Rapport 2014 Jongeren en geld. De financiële situatie en hulpbehoefte van 12- tot en met 24-jarigen*. Geraadpleegd op: 6 februari 2016, van <http://www.nibud.nl/wp-content/uploads/Rapport-2014-Jongeren-en-geld.pdf>

Schors, A. van der, Werf, M. van der, Schonewille, G. (2015) *Mbo'ers in geldzaken 2015. Financiële situatie en gedrag van mbo-studenten*. Geraadpleegd op: 7 februari 2016 van,
http://www.nibud.nl/wp-content/uploads/Rapport_Nibud-Mbo-onderzoek-april-2015.pdf

Schreuder Peters, R. (2012). *Methoden & Technieken van Onderzoek. Principes en Praktijk*. Den Haag: Sdu Uitgevers bv.

Stichting De Kern. (2016) *Geldzaken en administratie*. Geraadpleegd op: 22 oktober 2015, van
<https://www.stdekern.nl/geldzaken-en-administratie>

Verhoeven, N. (2014) *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs*. Amsterdam: Boom Lemma uitgevers

Zwolle. (2015) *Actueel. Steeds meer studenten melden zich bij financieel spreekuur*. Geraadpleegd op: 2 februari 2016, van
<https://www.zwolle.nl/actueel/steeds-meer-studenten-melden-zich-bij-financieel-spreekuur>

Bijlagen

1: Verklaring gebruikte hulpmiddelen

Kom verder. Saxion.

Hierbij verklaar ik, dat ik het voor u liggende werkstuk/project zelfstandig en zonder gebruik van andere dan de aangegeven hulpmiddelen geschreven heb. De uit andere bronnen direct of indirect overgenomen teksten zijn op enigerlei wijze in de door mij geschreven tekst expliciet met bronvermelding verantwoord. Het werkstuk werd tot nu toe nog niet in dezelfde of in vergelijkbare vorm aan een examiner of examencommissie voorgelegd. Ook is het werkstuk niet eerder in het openbaar verschenen.

Naam, achternaam: Heline Kompagnie

Plaats, datum: Zwolle, 30 mei 2016

Handtekening:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Heline Kompagnie', written in a cursive style.

Bijlage bij onderzoeksvragen

2: Bijlage onderzoeksvraag 1

Schematische uitwerking resultaten

In hoeverre zijn studenten op het Deltion financieel zelfredzaam en is er een verschil te zien in studenten die naar het financieel spreekuur zijn geweest ten opzichte van de overige studenten?

Competentie 1: In kaart brengen van financiën
Mijn inkomsten en uitgaven zijn goed in balans

Helemaal mee eens	40,4% (63)
Mee eens	40,4% (63)
Niet mee eens/niet mee oneens	12,2% (19)
Mee oneens	4,5% (7)
Helemaal mee oneens	2,6% (4)

Ik houd een inkomsten/uitgaven overzicht bij

Altijd	25,6% (40)
Niet structureel	60,9% (95)
Nooit	13,5% (21)

Competentie 2: Verantwoord besteden

Wanneer ik geld uitgeef denk ik hier goed over na zodat dit verantwoord gebeurt

Altijd	15,4% (24)
Meestal wel	48,7% (76)
Soms	28,2% (44)
Meestal niet	5,8% (9)
Nooit	1,9% (3)

Ik betaal mijn vaste lasten altijd op tijd

Altijd	81,3% (126)
Meestal wel	14,8% (23)
Soms	0%
Meestal niet	0%
Nooit	3,9% (6)

Competentie 3: Vooruit kijken

Wanneer ik iets koop houd ik rekening met toekomstige uitgaven zodat ik weet of de aankoop mogelijk is

Altijd	40,4% (63)
Meestal wel	40,4% (63)
Soms	12,2% (19)
Meestal niet	2,6% (4)
Nooit	4,5% (7)

Ik zorg dat ik geld heb gespaard of dat ik weet dat ik geld kan lenen wanneer dit nodig is

Altijd	47,4% (74)
--------	------------

Meestal wel	34,6% (54)
Soms	12,2% (19)
Meestal niet	3,2% (5)
Nooit	2,6% (4)

Competentie 4: Bewust financiële producten kiezen

Wanneer ik iets wil kopen vergelijk ik het product altijd eerst met andere producten zodat ik weet welk product het beste bij mij past

Altijd	34% (53)
Meestal wel	42,9% (67)
Soms	13,5% (21)
Meestal niet	7,1% (11)
Nooit	2,6% (4)

Als ik een aankoop wil doen kijk ik altijd bewust of deze aankoop echt nodig is

Altijd	13,5% (21)
Meestal wel	48,1% (75)
Soms	26,9% (42)
Meestal niet	8,3% (13)
Nooit	3,2% (5)

Competentie 5: Over voldoende kennis beschikken

Ik heb genoeg kennis op het gebied van financiën om voor nu en in de toekomst een goede balans te houden in mijn geldzaken

Helemaal mee eens	18,2% (28)
Mee eens	55,2% (85)
Niet mee eens/niet mee oneens	24,7% (38)
Mee oneens	1,9% (3)
Helemaal mee oneens	0%

Wanneer ik vragen heb op het gebied van financiën zoek ik hulp

Eens	69,2% (108)
Oneens	30,8% (48)

Resultaat van de financiële zelfredzaamheid

Competenties	Aantal antwoorden die voldoen aan de competentie	Percentage competente respondenten
In kaart brengen van financiën	166 van 312	53%
Verantwoord besteden	249 van 312	80%
Vooruit kijken	254 van 312	81%
Bewust financiële producten kiezen	216 van 312	69%
Over voldoende kennis beschikken	221 van 312	71%
Financieel zelfredzaam	1106 van 1560	71%

Bij wie zoek je hulp met vragen over financiën?

Ouders, familie, schoonouders	89
Instanties, gemeente	6
Google, internet	5
Vrienden	3
Bank	3
Financieel adviseur	2
DUO	1
Leraren	1

3: Bijlage onderzoeksvraag 3

Schematische uitwerking resultaten enquête

Hoe wordt het financieel spreekuur op het Deltion door studenten van het Deltion ervaren?

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Onderwerpen enquête													
Hoe ben jij bij FIS terechtgekomen?	Docent / SLB'er	Folder/ internet	Docent / SLB'er	Mede stude nt	Doce nt/ SLB' er	Mede stude nt	Folde r/ intern et	Mede stude nt	Mede stude nt	Fol der/ inte rnet	Doce nt/ SLB' er	Folde r/ intern et	Mede stude nt
Binnen welke termijn afspraak	0 – 1 week	0 – 1 week	0 – 1 week	1 – 2 week	1 – 2 week	1 – 2 week	1 – 2 week	1 – 2 week	0 – 1 week	-	0 – 1 week	1 – 2 week	1 – 2 week
Wat vind je ervan dat er een FIS op school is?	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Contact medewerkers	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Tevreden met hulp	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Vaker naar FIS wanneer nodig?	Ja	Ja	Missc hien	Ja	Ja	Ja	Ja	Missc hien	Ja	Mis schi en	Missc hien	Ja	Missc hien
Beoordeling	9	8	8	8	8	8	7	7	-	7,5	8	7	7

4: Transcriptie interviews

Interview student financieel spreekuur 1

Onderzoeksvraag 3

SP1	Interviewer (Helene Kompagnie)
SP2	Geïnterviewde

- SP1: Als het goed is doet die het nu. Nou ja, bedankt dus dat je hier bent. Ik ga een aantal vragen stellen. Acht vragen heb ik voor me liggen. Er is geen goed of fout dus kijk maar wat je te zeggen hebt erover. Mijn eerste vraag is hoe je hier terecht bent gekomen bij het financieel spreekuur?
- SP2: Ik ben hier terechtgekomen nadat ik een gesprek heb gehad met mijn mentor en nog een andere lerares erbij. Die heeft mij doorgestuurd binnen school naar een andere man die mij wel kon helpen en dan was het idee en autisme en financiën. Hij zei van: nou, gaan we eerst financiën doen en dat is in de Deltion kun je dat... krijg je een foldertje mee.
- SP1: Oké, dus via je docent ben je hier terechtgekomen. En hoelang duurde het voordat je een afspraak had hier? Duurde dat lang?
- SP2: Nee, ik kwam hier op maandag rond drie – vier uur ongeveer. Zeiden ze van: nou, maandag hebben ze wel plek.
- SP1: Dus een weekje later had je een afspraak. Dat is best snel, toch? Je zegt net dat je door je docent doorgestuurd bent. Waarom heb je besloten ook echt naar het financieel spreekuur te gaan? Was dat voor jou een drempel?
- SP2: Nee, het financieel spreekuur daar wist ik eerst niet van dus ik was blij dat ik er nu wel van wist. Daarvoor met de gemeente wordt er ook wat voortgang in gezet dus daar ben ik er wel blij mee.
- SP1: Ja, precies. En hoe vond je het contact met de medewerkers van het financieel spreekuur?
- SP2: Fijn.
- SP1: Ja?
- SP2: Erg prettig.
- SP1: En kun je daar wat meer over vertellen? Wat vond je fijn bijvoorbeeld?
- SP2: Nou, ze zijn rustig. Ja, een beetje rond eigen leeftijd. Dat vond ik ook wel fijn. Vriendelijk, ze proberen je te helpen. Dat vond ik wel fijn
- SP1: Dat is goed om te horen. En hoe belangrijk is het financieel spreekuur voor je? Kun je bijvoorbeeld met die vraag misschien toch nog ergens anders terecht of is het noodzakelijk dat je hierheen gaat?
- SP2: Op zich was het wel noodzakelijk want als ik dit niet had gehad had het nog langer geduurd met de gemeente en had ik misschien nog verder in de schulden gezeten.
- SP1: Dus het is wel belangrijk voor je dat je hier naartoe kan?

SP2: Ja.

SP1: Ja. Ik heb hier nog een vraag voor me liggen. Zou je vaker naar het financieel spreekuur toegaan wanneer dit nodig is?

SP2: Ja.

SP1: Nou ja, dacht ik al, uit je woorden op te maken inderdaad. Maar je zou dus wel wanneer je misschien in de toekomst nog wat andere vragen hebt zou je dan ook hier naartoe teruggaan?

SP2: Als ik vragen heb waarvan ik niet zeker weet wat het is en het ligt niet zo voor de hand het antwoord dan zou ik het wel doen.

SP1: En als je nou de hulp van de medewerkers van het financieel spreekuur, als je dat nu een cijfer moest geven. Wat zou het dan zijn?

SP2: Toch wel een negen tot tien.

SP1: Oh, zo. Wat goed. Dus je bent heel tevreden kan ik daaruit...?

SP2: Ja.

SP1: Oké, nou mooi. En heb je misschien nog tips voor het financieel spreekuur?

SP2: Zijn altijd van die rotvragen.

SP1: Ja, snap ik.

SP2: Nee, eigenlijk niet. Ik zou niet iets weten zo.

SP1: Nee, oké. Nou, dan waren dat mijn vragen. Is er nog iets wat je verder nog wilt toevoegen hieraan of iets wat je wil zeggen over het financieel spreekuur?

SP2: Voor mij valt er niet veel toe te voegen, denk ik.

SP1: Nee, prima. Nou, hartstikke bedankt dan.

SP2: Graag gedaan.

Interview student financieel spreekuur 2

Onderzoeksvraag 3

SP1	Interviewer (Heline Kompagnie)
SP2	Geïnterviewde

- SP1: Ja, de recorder staat aan dus we kunnen beginnen. Allereerst wil ik nog even aangeven dat ik het zeer op prijs stel dat je meedoet aan dit interview. Ik heb een aantal vragen over jou ervaring omtrent het financieel spreekuur. De antwoorden kunnen niet goed of fout zijn. De eerste vraag die ik wil stellen is: Hoe ben je bij het financieel spreekuur terecht gekomen?
- SP2: Ik ben bij het financieel spreekuur terecht gekomen doordat ik daar informatie over had gelezen en gehoord. Volgens mij had ik het op die grote tv-schermen gezien op school en dat ik toen dacht, dat kan nog wel eens handig zijn om even naar binnen te lopen.
- SP1: Wat goed dat je daar op eigen initiatief naartoe bent gegaan. Hoe heb je het aangepakt om een afspraak te krijgen bij het financieel spreekuur en duurde het lang voordat je een afspraak had?
- SP2: Ik had gezien dat ik naar het SSC moest om een afspraak te maken dus daar ben ik naartoe gegaan en heb ik gevraagd of ze even in jullie agenda wilden kijken wanneer er weer een plekje was. Toen bleek dat ik een week later al terecht kon.
- SP1: Dat lijkt me fijn dat je zo snel terecht kan. Zoals je net al aangaf ben je op eigen initiatief naar het financieel spreekuur gegaan. Merkte je ook dat er een drempel was? Dus dat je misschien nog twijfels had of je wel naar het spreekuur zou gaan?
- SP2: Nee ik ben eigenlijk direct maar naar het SSC gegaan zodat ik een afspraak kon maken. Ik wist niet wie ik voor me zou krijgen maar.. ja ik wilde toch mijn vraag stellen en was al lang blij dat dat ergens kon.
- SP1: En op het moment dat je de afspraak had, hoe vond je toen het contact met de medewerkers van het financieel spreekuur?
- SP2: Ik vond dat ze heel vriendelijk overkwamen tijdens de afspraak. Ze waren ook direct heel behulpzaam en vroegen van alles om mij verder te helpen.
- SP1: En wat vond je dan precies prettig of fijn aan de manier waarop ze met je in gesprek waren?
- SP2: Het viel me op dat ze natuurlijk ook zelf wel jong waren en toen zeiden ze dat ze zelf ook nog student waren.
- SP1: En wat vond je er van dat ze zelf ook jong waren? Vond je dat fijn?
- SP2: Ja ik vond het juist wel fijn.. ja.. Gewoon omdat het wel makkelijk praat en in hetzelfde schuitje zitten.
- SP1: Oké. Dat kan ik me voorstellen. En was de afspraak voor jou ook noodzakelijk? Kon je nog bij iemand of iets anders terecht?
- SP2: Nou ik had een aantal vraagjes want ik wilde graag op mezelf wonen. En toen ik dus zag dat ik ook dat soort vragen kon stellen bij de medewerkers van het financieel spreekuur ging ik daar naartoe. Ik weet ook niet zo goed bij wie ik dat anders moest vragen want mijn vrienden weten hier ook niet zoveel van.

- SP1: Dus je was wel blij dat je terecht kon bij het financieel spreekuur kan ik me voorstellen?
- SP2: Ja, dat zeker ja
- SP1: En waarom was het dan zo belangrijk voor je dat je de hulp hebt gekregen?
- SP2: Vooral omdat ik dan van te voren al weet waar ik aan toe ben en waar ik rekening mee moet houden. Ik kon daardoor ook makkelijker de afweging maken of ik wel of niet op mezelf wilde wonen.
- SP1: Dus het had voor jou echt een preventieve functie?
- SP2: Ja klopt.
- SP1: En wanneer je nog eens een keer een vraag hebt waar je zelf niet uit komt. Zou je dan terug komen bij het financieel spreekuur?
- SP2: Ja ik zou wel terug gaan want ik vind het gewoon fijn dat het er is. Maar ik probeer altijd eigenlijk wel zelf van alles uit te zoeken.
- SP1: Dat is natuurlijk altijd goed.
- SP2: Ja inderdaad.
- SP1: Ik had nog een vraag voor je.. Wat voor cijfer zou je de dienstverlening van het financieel spreekuur willen geven?
- SP2: Wel een negen.
- SP1: Zo, dat is een mooi cijfer zeg!
- SP2: Ja.
- SP1: En heb je ook nog tips voor het financieel spreekuur?
- SP2: Ehm, daar moet ik even over na denken.
- SP1: Neem je tijd.
- SP2: Nou ik weet niet precies wat er nu beter kan eigenlijk, ik ben ook maar één keertje geweest natuurlijk.
- SP1: Oke prima. Dan wil ik je graag van harte bedanken voor je medewerking aan het interview.
- SP2: Graag gedaan hoor.

Interview Klaaske Heidemans

Onderzoeksvraag 2 & 4

SP1	Interviewer (Heline Kompagnie)
SP2	Geïnterviewde

- SP1: Als het goed is? Ja. Nou ik ga dus een aantal vragen stellen omtrent het financieel spreekuur en de aanpak van het financieel spreekuur. En, wat is volgens jouw meerwaarde van een financieel spreekuur op een school?
- SP2: Nou het vroegtijdig signaleren van geldproblemen bij jongeren om te voorkomen dat ze verder zeg maar, verder in de schulden raken.
- SP1: Dus je zegt het preventieve? Dat is de meerwaarde?
- SP2: Ja.
- SP1: En op welke wijze ben je betrokken geraakt bij het financieel spreekuur op het Deltion?
- SP2: Dat was op initiatief van Regina Koudijs die had contacten gehad met het ROC Amersfoort waar ze al een financieel spreekuur deden.
- SP1: Ok. En dat is toen opgepakt door Regina die heb jou aangesproken om de uitvoering op je te nemen?
- SP2: Regina had al contacten met het Deltion, met Karin van Unen en toen hebben we een gezamenlijk werkbezoek in Amersfoort gedaan en toen zijn we... hebben we de koppen bij elkaar gestoken en zijn we dat op gaan zetten.
- SP1: Ok, en wat is dan precies jouw rol in het financieel spreekuur? Die samenwerking?
- SP2: Zeg maar het opzetten van de praktische uitvoering van dit Financieel Spreekuur.
- SP1: Ok. En dat houdt dus in dat je er over gaat wie er de uitvoering doen en dat je dus ook zicht hebt op, nou alles wat er gebeurt op het financieel spreekuur?
- SP2: Ja dus de begeleiding van de stagiaires maar ook de signalering van wat is de problematiek en wat er speelt bij de jongeren en als het kan daar iets op bedenken.
- SP1: Ja, ok. En kan je ook - want je bent vanaf het begin af aan erbij geweest - kan je ook in...vanaf jouw oogpunt de ontwikkeling benoemen van het financieel spreekuur, als je terugkijkt?
- SP2: Je moet me even helpen denken, hoe lang zijn we ook al weer bezig? Twee jaar nu?
- SP1: Twee, tweeënhalf...
- SP2: Tweeënhalf...
- SP1: Toch al, ja zoiets.
- SP2: Nou ja, er is een behoorlijke toename in het aantal studenten. Ik denk wel een verdriedubbeling, dus het krijgt steeds meer naamsbekendheid. En ik denk als we nog een aantal jaar doorgaan dat we dan nog veel meer klanten krijgen. Dat verwacht ik zelf en dat is wel een mooie ontwikkeling. En wat je ook ziet dat de studenten die het financieel spreekuur uitvoeren, steeds meer gevraagd worden om klassikaal voorlichting te geven.
- SP1: Ja.
- SP2: En dat is ook wel een hele mooie ontwikkeling.
- SP1: Ja.
- SP2: Zeg maar om de studenten in de klas wat financiële tips mee te geven.
- SP1: Dus het is zichtbaar geworden...
- SP2: Ja.
- SP1: Zeg maar in die paar jaar?
- SP2: Ja.
- SP1: Ja. En nu had ik ook in het plan dus gekeken van wat van te voren is opgesteld. En daarin komt naar voren dat preventief te werk gaan een heel belangrijk doel is van het Financieel Spreekuur. Je gaf zelf net aan dat het Financieel Spreekuur zelf het preventieve middel is. Maar wat wordt nu echt concreet gedaan om preventief te werk te gaan?

- SP2: Dat zijn die klassikale voorlichtingen die kan meer uitgebreid worden, daar worden de studenten al gewezen, op het FIS.
- SP1: Ja.
- SP2: En wat ze zelf kunnen doen van hebben ze zorgtoeslagen, hebben ze alles wel aangevraagd waar ze recht op hebben? Financieel is het spreekuur zelf, dat is voor een deel komen er jongeren die echt te laat zijn, dan zijn er al problematische schulden ...
- SP1: Ja.
- SP2: En het is ook voor een deel van ik ga op mezelf wonen, hoe kan ik uitkomen met het inkomen wat ik heb. Ik kom niet goed rond...
- SP1: Ja.
- SP2: Zijn er dingen die ik aan kan vragen?
- SP1: Ja.
- SP2: Het is én/én denk ik.
- SP1: Ja precies. Ok. En wat ook nogal een groot doel was van het Financieel Spreekuur was de financiële zelfredzaamheid van de scholieren vergroten of bevorderen. En op welke manier draagt het Financieel Spreekuur daarin bij, volgens jou?
- SP2: Nou door ze tips te geven hoe ze met hun inkomsten en uitgaven om moeten gaan...
- SP1: Ja.
- SP2: En waar ze dan recht op hebben. Kijk soms dan zitten ze even krap...
- SP1: Ja.
- SP2: En als ze dan hulp vragen bij het Financieel Spreekuur, is er mogelijkheid voor een zorgtoeslag en is er mogelijkheid voor een aanvullende beurs. We zetten ze daarmee op de goede weg, ja, dan zijn ze ook uit de zorgen.
- SP1: Ja precies.
- SP2: En de volgende keer... een deel van de studenten, die zal een volgende keer niet meer naar het Financieel spreekuur komen...
- SP1: Nee.
- SP2: Want die weten het dan zelf al wat die moeten doen. Die weten dan zelf al misschien hoe ze een belastingaangifte moeten invullen. Maar dat verschilt wel van student tot student.
- SP1: Ja precies.
- SP2: Maar goed financiële zelfredzaamheid kan ook zijn, dat ze op het juiste moment weten waar ze hulp kunnen vragen om, zeg maar dingen die voor hun van toepassing zijn aan te vragen.
- SP1: Ja. Ja precies.
- SP2: Dus ja, het is wel vrij breed.
- SP1: Ja.
- SP2: Want er wordt zeker wel op ingespeeld.
- SP1: Ja. Want je ziet eigenlijk ook dus wel dat studenten toch wel weer terugkomen eigenlijk. Dus dat ze wel weer bij het Financieel Spreekuur de informatie weer zoeken zeg maar, op hun vraag?
- SP2: Ja.
- SP1: En dat is dan ook...
- SP2: Ja, en dat is dan hun financiële zelfredzaamheid. Voor sommigen is financiële zelfredzaamheid is dat er een Maatje op gezet wordt... Waar die samen één keer per week de papieren even doorkijk.
- SP1: Ja.
- SP2: Ja op die manier kunnen ze zich wel handhaven. Niet iedere... elke student heeft dezelfde capaciteiten dus...
- SP1: Nee. Nee precies.
- SP2: Het is voor elke student verschillend wat financiële zelfredzaamheid is.
- SP1: Ja en dan wordt... er wordt dus echt wel bij het Financieel Spreekuur zelf wel echt goed naar gekeken per student, goh wat kan die student en waarin kunnen wij diegene helpen om ook wat zelfredzamer te worden.

- SP2: Ja er wordt goed ingeschat van als een student zelf ... als er ingeschat wordt dat een student zelf zijn administratie kan ordenen en inkomsten en uitgaven plaatje...
- SP1: Ja.
- SP2: Kan bijhouden, dan wordt een student daar eerst zelf mee aan het werk gezet. Maar dat is een inschatting. Maar als er gedacht wordt van een student, nou dat wordt niets, dan helpen wij wel want anders raken we hem misschien uit het zicht en dan komt het nooit...
- SP1: Nee.
- SP2: Nooit van de grond, dus. Dat is altijd wel een afweging.
- SP1: Ja precies. Ok. En wat ook in het plan naar voren kwam dat Op het moment dat het Financieel Spreekuur werd opgestart dat er nog de keuze was tussen om het spreekuur vorm te geven als een inloopspreekuur of een spreekuur op afspraak. En, nou ja, nu weten we natuurlijk dat er een Financieel Spreekuur dat er alleen maar afspraken ingeboekt zijn. Waarom is die keuze gemaakt om alleen op afspraken in te boeken en bijvoorbeeld niet een open inloopspreekuur te doen?
- SP2: Omdat wij geen idee hadden wat voor toeloop er zou komen.
- SP1: Nee.
- SP2: En als je een open inloop hebt, en we hadden toen twee startende studenten en ik was er dan wel bij, maar als er dan ineens 40 studenten binnen zouden komen. Het is natuurlijk een enorme school dat Deltion ...
- SP1: Ja.
- SP2: Nu is dat achteraf... heeft het tijd nodig gehad om zeg maar die inloopstudenten te krijgen, maar ja dat wisten we van te voren niet.
- SP1: Nee, nee precies. Dus om echt zeker te zijn dat je mensen kan zien en ook om het behapbaar blijft zeg maar...
- SP2: Ja.
- SP1: Daarom is die keuze gemaakt? Is die keuze nu nog steeds handig? Of zou je nu zeggen van: 'nu kunnen we wel een open inloop aan'? Of is ...?
- SP2: Ik denk nog niet dat het moment daar is dat we een open inloop moeten gaan doen. Dat kan misschien in de toekomst wel. Maar we blijven een beetje kwetsbaar met het aantal studenten wat we hebben. Want het wordt nu ingezet op twee dus we hebben er natuurlijk één nieuwe erbij...
- Maar die moet nog ingewerkt worden, dus die moet meelopen. Dus dan heb je twee kamertjes, nou tot voor kort... we hebben net twee magere weken achter de rug, maar daarvoor zaten die twee kamertjes helemaal volgeboekt.
- SP1: Ja.
- SP2: Dus ja, dat... we moeten even de toename in de gaten houden en... Het is wel dat er veel no-shows zijn... Dus daar vallen wel steeds gaten in de afspraken, dus dat is wel een nadeel van spreekuur op afspraak...
- SP1: Ja. Inderdaad.
- SP2: Vind ik zelf. Maar je blijft ook een beetje kwetsbaar, dus moeten zien wat de toekomst brengt.
- SP1: Ja. Precies.
- SP2: Dat weten we niet precies.
- SP1: Ja. Nee. En wat betreft die no-shows, wat wordt er op dat moment mee gedaan...op dit moment mee gedaan? Want wat je zegt, er zijn best soms afspraken die niet doorgaan, wordt er dan achteraan gebeld of...?
- SP2: Dat zou je één van de studenten voor moeten vragen. Maar volgens mij wordt er achteraan gebeld. Waarom ze niet zijn gekomen. Dat durf ik niet met 100% zeker te zeggen.
- SP1: Dat ga ik vragen... Precies.
- SP2: Al sturen ze nu wel vooraf een appje...
- SP1: Ja. O ja.
- SP2: Dat deden we vroeger niet. Dus dat we ze voordat...maandagmiddag is het spreekuur, dat betekent als ze maandagochtend voorafgaand aan de afspraak krijgt iedereen een herinnerings appje.
- SP1: Heb je ook al gezien of dat echt heeft gewerkt, zeg maar, in de aantal no-show cijfers? Of...?
- SP2: Nee dat heb ik nog niet gezien.
- SP1: Nee. Maar goed het is wel een mooie ontwikkeling dat je dichterbij de student komt door te gaan appen.

- SP2: Ja. Precies.
- SP1: Mooi. Nou wat je net ook al zei: ‘de studenten die het Financieel Spreekuur uitvoeren doen ook aanvullende activiteiten zoals die workshops’... Nou er zijn een aantal workshops geweest, weet ik. En ze hebben een aantal een spel ontwikkeld voor de studenten. Wat ook in het plan stond was dat er eventueel een aantal voor consulten voor mentoren en leerkrachten zou zijn. Hoe staat het daar mee?
- SP2: Nou die komen er wel. Die zijn met name de studie loopbaan begeleiders die nu bij ons komen. En ik denk dat zelf wel dat het nog niet genoeg in het systeem van een docent is doorgedrongen is dat er een Financieel Spreekuur is.
- SP1: Nee.
- SP2: Op docenten en mentoren die komen wel, het moet door de hele school heen, moeten er signalen afgegeven worden door studenten. Anders hebben we dan, is ons... een aantal studenten dat het FIS bezocht heeft is weliswaar verdriedubbeld maar als je kijkt op het totale leerlingen bestand, dan is het nog super weinig.
- SP1: Dat zijn er 14.000 bijna.
- SP2: Ja. Dus er blijven signalen hangen bij mentoren en waarin nog niet voldoende in het systeem zit van: ‘he...die betaalt steeds de rekenlicentie niet, of... dat er is heel veel verzuim, wat is er aan de hand... ‘zouden we ze niet het Financieel Spreekuur gaan bezoeken’. Dus daar zou echt nog een stuk PR aan gewijd kunnen worden. Ik weet niet precies hoe je dat moet doen... Want een mail sturen heeft toch niet zoveel zin want die wissen ze toch zo.
- SP1: Ja.
- SP2: Dus meestal gaat dit van mond-tot-mond reclame...Die financiële raadgever is ook zo. Eerst moet de studie loopbaan begeleider tegen de ander zeggen, dat en dat is handig...
- SP2: En voordat je doorgedrongen bent tot een school van 14.000 leerlingen ja dan denk ik dat daar wel jaren overheen gaan... Dan denk ik wel 5 jaar.
- SP1: Ja inderdaad voordat iedereen dat weet, ja en dat zal dan wel effect op het spreekuur hebben dan...
- SP2: Ja precies.
- SP1: Neem ik aan. Want wanneer ze dat signaal hebben dat iemand er onverzorgd uit ziet en daarnaast ook nog schoolboeken niet heeft ofzo, dan trekken ze misschien wel eerder aan de bel.
- SP2: Ja laatst was er een voorbeeld van een leerling die zijn uniform niet kon kopen voor zijn beveiligingsopleiding. Nou die docent hebben we een volksberaad voor aangevraagd en die docent die gaat dan, die praat met andere docenten van school zo van door het Financieel Spreekuur heeft die man een pak. Kijk als zo’n docent daar dan ook een keer tegen aan loopt, denkt die misschien ook wel van: ‘hé, FIS’...
- SP1: Precies. Ja.
- SP2: En zo moet het wat gaan werken.
- SP1: Ja. Inderdaad. Ja. En wat ook nog een aanvullende activiteit is, is het financieel Maatje, of dat project. Hoe staat het daar mee?
- SP2: Dat hebben we nog maar heel weinig ingezet. Eigenlijk niet.
- SP1: Eigenlijk niet.
- SP2: Nee.
- SP1: Ik hoorde toevallig dat maandag een mogelijkheid was dat er iemand was voor een financieel Maatje...
- SP2: Nou heb ik het wel één keer aan de hand gehad. Maar dat was hetzelfde voorbeeld als de jongen met het uniform. Waarvan ik dacht: ja dan vragen we een fonds aan, dan heeft die jongen een uniform. Maar je zou er best ook iets van wederkerigheid in kunnen doen. En toen heb ik met, hoe noem je dat team ook al weer?
- SP1: ‘Coach for more’?
- SP2: Ja.
- SP1: Ja ‘Coach for more’ heet het.
- SP2: Maar dat is het, maar het ‘Coach for more’ werkt ook heel erg dat een student zelf dat ook moet willen. Maar wij willen dat eigenlijk een beetje als voorwaarde stellen van: je kunt wel het fonds krijgen, maar dan moet je daar ook wat voor doen. Maar dat is niet helemaal het uitgangspunt van ‘Coach for more’, dus daar zouden we het dan eigenlijk eens wat beter over moeten hebben. Maar de manier van wel of niet tot inzet van een

- maatje gesproken. Maar er was wel een jongen uit.. ergens buiten Zwolle en die had wel een maatje maar dan niet vanuit Deltion. Vanuit een andere instantie, dat kan natuurlijk
- SP1: Ja. En wat vind jij er van een financieel Maatje, vind je dat daar meer energie in gestoken moet worden of heb jij zoiets van: ‘de vraag is er op zich ook nog niet heel erg geweest, dus...’
- SP2: Nou, ik vind het een hele mooie gedachte. Ik denk dat we zo’n 150 studenten nu gehad hebben op het spreekuur en als het in een paar gevallen in orde is, dan heeft het nog niet de hoogste prioriteit gehad, dus... Maar ik denk als je met name op die basis kader is het geloof ik...De laagste niveaus.
- SP1: Niveau 1 en 2.
- SP2: Niveau 1 en 2, dat als de toeloop dag groter zou zijn, dat je daar veel meer van die maatjes zou kunnen inzetten. (Naam).. Dat was zo’n meisje die moederziel, daar wordt nu wel een Maatje op gezet.
- SP1: Ok.
- SP2: Ja. dat gaat dan ook vaak samen met school maatschappelijk werk omdat daar dan vaak ook op meerdere terreinen wat meer problemen zijn.
- SP1: Ja precies. En het Financieel Spreekuur kan natuurlijk niet voorzien in structurele begeleiding. Dus dan is een financieel Maatje natuurlijk helemaal handig.
- SP2: En het is een... wat natuurlijk ook zo is. Die twee studenten die hebben de maandag voor het Financieel Spreekuur, voor de rest worden ze ingezet voor andere taken binnen de raadslieden. Dus die hebben ook niet heel veel tijd ook om allerlei dingen te ontwikkelen. Het blijft dan wel een beetje liggen. Dan zitten we nu soms een beetje mee met zouden we meer stagiaires er op moeten zetten of de stagiaires voor meer uren in het FIS moeten doen.
- SP1: Ja dat is een lastige overweging ja.
- SP2: Ja dat is een overweging die moeten we nog bedenken.
- SP1: Ja. Ok. Er worden in het plan ook kenmerken van aanpak benoemd. En één van die kenmerken is dat er altijd van de eigen kracht en verantwoordelijk van studenten uitgegaan wordt. Je hebt het net eigenlijk ook al wel een beetje benoemd. Dat wanneer dan inkomsten en uitgaven overzicht gemaakt moeten worden dat de student daar zelf al mee begint bijvoorbeeld. Maar er wordt dus wel in het Financieel Spreekuur bij het uitvoeren daarvan, altijd, nou ja, van die eigen krachten uitgegaan?
- SP2: Altijd ja. Dat is de insteek. Dat die student het zelf kan. Kijk, we noemen de dingen die mogelijk voor regelingen die er zijn, zorgtoeslagen, belastingaangiftes. En dan sommige studenten die pakken dat zelf wel... die kunnen dat zelf wel. En anderen geven aan van: ‘ik heb geen idee hoe het moet’. En sommigen hoeft je maar even te helpen om ze door te sturen naar die mijnheer van het Duo-punten. Dat is heel verschillend. En dat wat de student zelf kan dat gaan wij niet overnemen.
- SP1: En merk je dan ook verschil dat bijvoorbeeld nu bij de sociaal raadslieden. Daar kan iedereen uit Zwolle komen, van alle leeftijden. En daar heb je dus alleen maar studenten. Je zou denken dat studenten ook wat meer vaardigheden hebben wat dat betreft, kun je dat ook merken?
- SP2: Ten opzichte van de klanten van de sociaal raadslieden?
- SP1: Ja.
- SP2: Nou niet iedereen. Dat verschilt, ik... ja dat is nog niet onderzocht. Ik wil niet helemaal zeggen dat iemand op niveau 4 handiger met geld om kan gaan dan iemand die... zo is het ook denk ik niet. Maar ik denk wel dat de hogere niveaus wat makkelijker zelfredzaam zijn dan de lagere niveaus.
- SP1: Ja precies. Ok. En binnen het Deltion zijn ook allemaal andere voorzieningen. Je zei net al “Duo-punt bijvoorbeeld en school maatschappelijk werk”. Hoe gaat de aansluiting bij de andere voorzieningen die er zijn?
- SP2: Wij maken... wij sluiten heel goed aan bij Duo, en denk ook bij het school maatschappelijk werk. Ik heb wel eens mijn vragen of ze omgekeerd ook aansluiting zoeken bij het FIS. Het schoolmaatschappelijk werk is natuurlijk ... ze zijn niet allemaal financieel onderlegd, zeg maar. Ik denk de meesten niet. Dus die signalen pakken ze niet altijd op. Terwijl ze, ja je ziet bij de raadslieden dat als een student problemen heeft, dan is dat vaak op meerdere terreinen. En bijna altijd op financieel gezien. En dus zou je automatisch veel meer contact moeten hebben met school maatschappelijk werk en dat zie ik eigenlijk niet.

- SP1: Nee precies.
- SP2: Dus dat is pas ook weer een voorlichting gehouden bij school maatschappelijk werk, dus dat is wel heel goed dat we elkaar vinden. Ook bij de leerplicht ambtenaar dus dat moet je denk ik op die manier. Ik ben pas in ... een jongerenteam? Op die manier zullen we de contacten moeten laten verbeteren.
- SP1: Dus jullie zijn er wel heel actief mee bezig om die verbinding zo goed mogelijk...
- SP2: Ja precies. En daar moeten wij het ook van hebben.
- SP1: Ja inderdaad. Ja. Want dat is natuurlijk ook.. daar komen ook vragen binnen...
- SP2: En die moeten ze niet laten liggen maar oppakken.
- SP1: Nee precies. Ja. Ok. En ga je bij het Financieel Spreekuur als een student een vraag heeft, er staat in het plan ook dat je vraaggericht te werk gaat. Doe je dat ook? Of kijk je veel breder altijd? Of, hoe is die insteek daarvan? Want er staat heel duidelijk in het plan dat er altijd klant en vraaggericht te werk gegaan wordt.
- SP2: Ja we kijken toch wel altijd in breder verband. Want het één staat.. hangt vaak samen met het ander. Kijk, als het een enkelvoudige vraag is, als een klant een enkelvoudige vraag heeft dan geef je daar direct antwoord op dan hoeft je niet breder te kijken. Maar als ze zeggen van: 'ja ik kan mijn boete niet betalen', dan ga ik toch even doorvragen naar wat is er dan nog meer aan de hand. Anders geef je ook niet het goede antwoord.
- SP1: Nee. Inderdaad. Ja. Dus je gaat wel vraaggericht te werk, maar ook op breder niveau zeg maar...
- SP2: Ja.
- SP1: Je signaleert ook andere gebieden. Er staat ook dat je zo kort mogelijk en zo lang mogelijk als moet, de klant helpt. Nu weet ik dus dat er afspraken gemaakt worden met de student, van een half uur ongeveer. Wat houdt het dan in als je zegt dat je zo lang mogelijk helpt? Hoe vaak kan een student nou terug komen? Zijn daar afspraken voor of...?
- SP2: Tot de vraag beantwoord is. In die zin wat de student nodig heeft. Dus het kan ook dat als een student bij ons komt en die heeft schulden, dat heb je vaak meerdere contacten voor nodig. En die kan niet met papieren overweg, worden ze daar helemaal hotel de botel en weet ik veel allemaal van. Dan zullen we een 'X' aantal afspraken maken, totdat de student richting schulddienstverlening is aangemeld... En dan houdt ons werk op en pakt schulddienstverlening het over, maar dan is de student wel geholpen. Zouden we zeggen van; 'je komt maar één keer' en we benoemen alleen de mogelijkheid van schulddienstverlening, dan hebben we de vragen niet beantwoord...
- SP1: Nee.
- SP2: Want de student geeft duidelijk aan van; 'ik kan niet met papieren'... En als de student zegt: 'ik kan prima met papieren en ik kan me zelf wel aanmelden bij schulddienstverlening', dan gaan wij niet zeggen: 'kom volgende week maar weer dan gaan we je verder helpen'. Dat is niet meer nodig.
- SP1: Nee, dus daar wordt wel heel goed over nagedacht... Pas als de vraag beantwoord is, loopt de student de deur weer uit?
- SP2: Ja.
- SP1: Ja. Ok. En nu wordt het Financieel Spreekuur door HBO studenten uitgevoerd, in het kader van: voor en door scholieren. Sta je nog steeds achter het concept? Vind je dat goed? Of...?
- SP2: Sta ik nog steeds volledig achter. Ik vind het ook heel mooi ... je merkt het ook dat ze qua leeftijd zitten ze dicht bij elkaar, dat vindt elkaar makkelijker. En daar sta ik achter. En als ik dat zou doen, dan werkt het wel, maar het werkt anders. Dus ik vind dit een mooie manier. Het is wel een voorwaarde dat je altijd ingewerkte studenten hebt.
- SP1: Ja, dat is wel belangrijk.
- SP2: En dat is een beetje kwetsbaar want de instroom van februari studenten is vaak niet zo groot... En je moet niet een student hebben die uitvalt. Want je hebt er maar twee. En als er één uitvalt, dan kun je eigenlijk het spreekuur al niet meer draaien. Dat...ze kunnen het niet alleen. Ze moeten echt elkaar aanvullen omdat ze op die gespreksvoering zo lang moeten oefenen. En er moet een hele goede back office zijn zodat een student daar altijd op terug kan vallen.
- SP1: Ja precies. Ok.

- SP2: Vandaar dat er altijd een sociaal raadvrouw zeg maar, aanspreekbaar moet zijn.
- SP1: Ja, inderdaad. Want het was ook wel grappig toen ik het interview deed met één van de studenten die bij het Financieel Spreekuur was geweest, was één van de eerste dingen die die zei ook, was dat hij het zo fijn vond dat zeg maar soort van leeftijdsgenoten hem hielpen en terwijl ik er niet naar vroeg, dus dat zei hij gewoon. Dus dat is ook wel een leuk signaal.
- SP2: Ja dat kan ik me voorstellen. Dan dat je zo'n ouwe taart daar hebt zitten ...
- SP1: Even kijken, in het plan werd ook nog vrijwilligers genoemd, dat die ook onderdeel van het Spreekuur zouden kunnen zijn....
- SP2: Ja, dan heb je het over de Maatjes. Daar zouden we nooit vrijwilligers voor ingezet, daar voorziet Deltion zelf al in. Maar goed, daar hebben we weinig ingezet. Maar kijk als die vraag er is dan is het inzetten van vrijwilligers natuurlijk mooi, dat moeten wij niet zelf willen en dat moeten studenten ook niet willen, dat is vaak ook om wat langduriger begeleiding die nodig is. Dus ik vind het, het gedachtegoed sta ik nog steeds achter, alleen het speelt nog niet zo erg.
- SP1: Nee. Precies. Nee, maar goed, als die vraag komt dan zouden jullie daar wel op kunnen ...
- SP2: Ja.
- SP2: Maar we zouden eerste een uitbreiding van studenten moeten hebben die het FIS gaan draaien. Kijk en die kunnen dan... die hebben daar dan ook meer de tijd zeg maar, voor om die contacten te leggen. Of om zo'n werkster erbij te halen, of via iemand van school ofzo... Maar daar moet je op investeren. Maar goed, die tijd is op dit moment nog niet.
- SP1: Nee. Dat is precies wat ik net wilde vragen van: waar zou het Financieel Spreekuur nog op kunnen investeren volgens jou? En dat is dus ook, nou dit punt wat je net zegt: dat het eigenlijk mooi zou zijn dat er misschien wat meer stagiaires aangenomen kunnen worden of dat er in ieder geval meer tijd komt voor dit soort activiteiten'?
- SP2: En met name ook de... ik weet niet precies wat het moet zijn, maar dat er tijd komt of dat iemand zich bezig gaat houden zeg maar, dat het Financieel Spreekuur tussen de oren van de mentoren en docenten en zo komt. Zodat ze weten, als ze geldproblemen signaleren, dat ze weten waar ze iemand naartoe kunnen sturen. En hoe vaker je daar ook bent... dat is gewoon zo, we zitten nu natuurlijk alleen op maandagmiddag. Het zou beter zijn als je daar twee keer in de week zou zitten. Of drie keer in de week. En eens daar naartoe lopen, naar een docent.
- SP1: Ja. Dus echt het zichtbaar zijn dat is voor jou ook echt een punt... Waarin je kan investeren?
- SP2: Ja.
- SP1: Ja. En wat vind je nou in het algemeen over het Financieel Spreekuur zoals het nu loopt, de werkwijze, ben je tevreden? Of...?
- SP2: Het is mij nog niet druk genoeg. Dus nou ja, maar dat heeft ook te maken met de dingen die ik net zei. Het is net te weinig. Je zou meer op die school moeten lopen. Maar je weet ook niet zo goed waar je moet beginnen. Op zo'n school met 14.000 mensen. Dat is echt wel een nadeel aan zo'n enorme fabriek. Ik zie dat binnen het Cibap zo dat Cibap maakt nu gebruik van het Financieel Spreekuur van het Deltion en dan binnen het Cibap dan weten ze binnen no time weten ze ervan, dat er jij een spreekuur doet en dat ze met bepaalde vragen kunnen komen. Maar ja, als je op het Deltion een keer een babbeltje met iemand maakt, dan moet je dat met honderden doen. Daar is ook geen beginnen aan.
- SP1: Nee. Dat is ook niet te doen.
- SP2: Dus dat vind ik echt wel een moeilijk ding. Ik zou zo niet zo goed weten hoe je dat moet doen.
- SP1: Nee. Ik denk dat het ook gewoon veel tijd en energie kost.
- SP2: Misschien moet je eens per opleiding gaan kijken. Je zou je voor kunnen bedenken dat je je zou voor kunnen stellen dat binnen de beveiliging ofzo, de niveau 1 en 2 dat daar best transport voor is. Misschien is dat ook nog eens onderzoek naar gedaan dat bij bepaalde opleidingen. Dat er vaker financiële problemen zijn. Geen idee. Ik heb zo zelf het gevoel dat het bij ICT dat er wat minder financiële problemen zijn dan bijvoorbeeld in de beveiliging zit maar nergens op gestoeld. Maar dat je zeg maar daar die verbinding in eerste instantie eens

kan zoeken dat daar studenten zeg maar eerst gaan kennismaken met een docent en dan komen studie loopbaanbegeleiders en dat je dan zo de opleidingen wat nader loopt of de sectoren of wat maar is.

SP1: Ja precies. Dus zodat je contact zoekt ...

SP2: Ja. En dat misschien wat meer aansluit bij je overleg en vergaderingen.

SP2: Ja het heeft alles te maken met het kennen van elkaar en wat je doet

SP1: Ja. Maar dat is wel een mooi doel om naar toe te werken he. En hoe zie jij het Financieel Spreekuur over vijf jaar?

SP2: Als we doorgaan zoals we nu doorgaan, dan zie ik er niet zo heel veel groei in komen. Dus ik denk dat we er wel meer in moeten gaan investeren om die herkenning binnen de school te krijgen. Dus wat actiever naar buiten gericht. En dan zal ook denk ik ook een rol worden van een coördinator die daar op komt.

SP1: Ja precies. Ok. Mooi. Bedankt voor het interview.

Interview Pascal Barneveld

Onderzoeksvraag 2 & 4

SP1	Interviewer (Helene Kompagnie)
SP2	Geïnterviewde

- SP1: Nou, ik ga jou wat vragen stellen over de ervaring of jouw ervaring omtrent financieel spreekuur. Mijn eerste vraag is wat volgens jou een meerwaarde is van een financieel spreekuur op een school
- SP2: Meerwaarde.... Even kijken hoor. Ik zit gelijk aan dat ding te denken. Raar is dat he hoe dat werkt. Ja, nou ja, goed, ik... Net zoals school maatschappelijk werk. En DUO. En jullie ook. Ja, de laagdrempeligheid voor studenten om.. Ja, dat de dienstverlening gewoon dichtbij is. Dat zie ik echt als meerwaarde. En uit allerlei onderzoeken komt ook elke keer dat er gewoon onder jongeren gewoon best wel een grote groep is met problematiek. En omdat ook bekend is dat jongeren gewoon nog niet zo op langere termijn denken. En gevolgen van hun eigen handelen nog niet zo goed weten in te schatten. En ja, denk ik dat dat ... Dat dit gewoon een heel goed instrument is.
- SP1: Ja. Ja, precies
- SP2: En noodzakelijk ook, denk ik.
- SP1: Dus eigenlijk dat je dicht bij de studenten staat... En... Dus ook dat stukje schulden dan. Want dat is hier ook.... Merk jij dat ook in jou werkzaamheden hier dat er studenten zijn... Ja, nu zit je natuurlijk hier bij het financieel spreekuur bestaat. Maar komen jij en misschien andere collega's het vaak tegen dat studenten tegen...
- SP2: Schulden hebben?
- SP1: Ja
- SP2: Ja, absoluut. Ja. Zowel bij school maatschappelijk werk maar ook bij beroepskeuzetrajecten. Ja, studenten hebben gewoon schulden. En dan... DUO versta ik daar dan ook onder hè. Dus hè, ja.
- SP1: Ja, precies, ja. Een lening bij DUO. En wat werd daar voorheen aan gedaan? Voor dat het financieel spreekuur er was? Want ik neem aan dat hè, dan waren die problemen er ook al. En jij bent ook actief binnen het school maatschappelijk werk, dus dan signaleer je dat ook.
- SP2: Ja. Ja, dan werd dat gewoon bij sociale raadslieden, de kern, daar neergelegd of als jongeren naar de andere plaats kwamen, waar...dan dus daar de maatschappelijk werk organisatie.
- SP1: Ja precies. Maar dat is wel veel uitzoekwerk dan denk ik als je per gemeente moet bekijken wie d'r... aan hulpverlening hebt.
- SP2: Ja, daar ben je wel even tijd mee kwijt. Ja. Dus dat is ook een voordeel van... Plus dat het toch wel echt een... Ja, een echt een vak apart gewoon is. Denk ik. Bedoel... Ik weet gewoon heel weinig van regelingen. Ik weet heel weinig van, ja, als schuldeisers je achter je aan zitten, wat je dan kunt doen. Ja. Dat is een hele, dat is een apart vak. Aparte deskundigheid.
- SP1: Ja. Mooie toevoeging
- SP2: Ja, absoluut.
- SP1: Ja. En op welke wijze ben jij betrokken geraakt bij het financieel spreekuur
- SP2: Even kijken. Gewoon als school maatschappelijk werker dan. Werkend bij het SCC.
- SP1: Ja. En wat is de... Hoe zou je jou rol omschrijven binnen het financieel spreekuur.
- SP2: Even kijken. Nou doorverwijzen. Naar jullie toe. Binnen de sector waar ik contactpersoon ben er bekendheid aan geven. En daar ligt dus nog een stukje werk daar, waren we net op uit gekomen. Zodat het bij docenten ook meer tussen de oren komt. Dat dit het is. Ja en nu dan als coördinator school maatschappelijk werk heb ik gewoon natuurlijk dat ik de ... ben ik bij jullie overleggen steeds aan het begin....
- SP1: Ja. Oké. En in de periode dat jij betrokken bent bij het financieel spreekuur. Heb jij ook al een bepaalde ontwikkeling kunnen zien of is dat nog wat lastig... te benoemen.
- SP2: Nou wat ik heb gezien is eerst één spreekkamer nodig en nu twee.
- SP1: Is een groei.

- SP2: Absoluut. En de aantallen die wijzen dat ook uit. Ja dat het voornaamste eigenlijk. En wat ik wel gemerkt heb is op het moment dat noodfonds ook, dat dan ... Ja, maar dat is meer nu omdat ik dat als coördinator heb gezien dan. Op het moment dat er gedacht wordt aan een noodfonds, dat het steeds helderder wordt van wanneer wel, wanneer niet. En dat is denk ik meer als coördinator dat ik dat zie.
- SP1: Ja, inderdaad dat je dat... wat ze sneller kan beoordelen van nou waar moet het naartoe en kan het wel of niet
- SP2: Ja
- SP1: Van te voren
- SP2: Tegelijkertijd is dat ook... Noodfonds was ook eigenlijk een soort van pilot. Dat zal een vervolg krijgen. Lijkt me logisch, maar het moet gaandeweg moet het duidelijk worden wat... Wie er wel voor in aanmerking komen en wie niet. Daar zijn altijd casussen voor nodig.
- SP1: Ja inderdaad. En... Nou we hadden het net ook al even over dat school maatschappelijk werk. En hoe vind jij de samenwerking tussen het financieel spreekuur en andere voorzieningen hier binnen het SCC, zoals school maatschappelijk werk. Loopt dat volgens jou goed, is dat contact er, weet iedereen van mekaar of..
- SP2: Ja, ik denk wel... ik denk het wel. Jullie, of het team... Financieel spreekuur heeft onlangs ook een presentatie gehouden binnen werkgroep school maatschappelijk werk.
- SP1: O ja.
- SP2: Dat is in maart geweest. Zodat ook alle school maatschappelijk werkers het weer even goed op hun netvlies hebben. Even kijken. Het is ook binnen het jongerenteam... Is Klaaske geweest. Dus daar is het ook op het netvlies. Volgens mij ja, ook bij andere collega's van SCC is het volgens mij behoorlijk op het netvlies. Maandag middag is gewoon, ja, dan zijn hier... Dan is het financieel spreekuur hier en dan lopen Klaaske en jullie hier.
- SP1: Ja, ik merk ook dat er steeds meer bekendheid komt ook qua gezichten. Zo van 'o ja, dat moet je even aan de mouw trekken van o kun je eventjes meeluisteren of even meekijken'. En met DUO is er natuurlijk ook een mooie... Samenwerking ontstaan. Tenminste... Dat gaat heel vaak heen en weer DUO en financieel spreekuur. En wat ik mezelf ook nog afvroeg was... Bij school maatschappelijk werk kun je heel veel problematiek signaleren, maar dat is andersom ook zo bij het financieel spreekuur. Dat dan veel problematiek gesignaleerd wordt achter de schulden zeg maar.
- SP2: Ja
- SP1: Is er veel uitwisseling zeg maar in studenten die ja, jij zegt wel dat je zelf mensen doorstuurt. Is het andersom merk je dat ook of...
- SP2: Ik zit nu te denken van... Ik heb wel eens ook wel eens inderdaad bij een ... Ik weet niet of dat met jou was.
- SP1: Ja...
- SP2: Volgens mij wel. Dat ik ook wel even met de student mee ben gegaan. Heb ik al een paar keer gedaan geloof ik. Of ik bleef er even bij, dan ging ik weg. Of... Dus in die zin is daar uitwisseling. Andersom weet ik eigenlijk... Ja... Of er vanuit financieel spreekuur wel eens wordt... Soort overleg, ja dat weet ik niet zo goed. Bij mij is dat nog niet gebeurd eigenlijk.
- SP1: Nee. Precies
- SP2: Is wel goed dat je dit benoemd.
- SP1: Ja, want ook omdat eigenlijk die financiële vragen eigenlijk bij school maatschappelijk werk ook gesignaleerd werden. Maar dat is net zo goed andersom...
- SP2: Ja, precies.
- SP1: Bij financieel spreekuur dat je denkt.
- SP2: Er ligt iets aan de basis he. De oorzaak van.... Er onder.
- SP1: Precies. ja. Ja, want wat je ook vaak ziet is dat schuldenproblematiek heel vaak gepaard gaat met nou schooluitval of dat het thuis niet helemaal lekker loopt. Of... Nou en andersom denk ik ook.
- SP2: Nou misschien is dat ook wel... We moeten weer naar een evaluatie toe. Aan het eind van het jaar moet 'ie weer geschreven worden. En dit zouden mooie aandachtsgebieden zijn. Dus zeg van we gaan doelstellingen om... Dat mag meer... elkaar op te zoeken.
- SP1: Ja, precies.

- SP2: Dat is een mooie (? 00:08:52)
- SP1: Ja. En een van de doelen van het financieel spreekuur is het bevorderen van de financiële zelfredzaamheid van de student. Op welke manier doet het financieel spreekuur dat vanuit jou oogpunt.
- SP2: Nou, wat ik er van heb gezien en wat ik ... Studenten bewust maken van hun uitgaven en inkomsten. Dus helpen overzicht te krijgen. Ik denk dat dat gebeurt.
- SP1: Dat vergroot hun.... Ja
- SP2: Ja, ik denk zeker dat dat gebeurt.
- SP1: Want anders dan zie je ook wel dat studenten er gewoon niet mee komen. Dus als ze er bewust van zijn dat ze dan ook daardoor wat zelfredzamer worden.
- SP2: Ja, ik kan mij voorstellen dat het zo werkt. Dus een stukje opvoeden eigenlijk he. En dat is ja blijkbaar nodig. Blijkbaar hebben ze dat door ouders misschien niet volledig gehad. Of door... Ja, noem het maar.
- SP1: Ja. Oké. En op dit moment doen natuurlijk de HBO stagiaires van SJD de uitvoering van het financieel spreekuur. Wat vind jij daar van? Dat er HBO stagiaires zitten
- SP2: Hoe bedoel je dat?
- SP1: Zou je het prettiger vinden als er echte professionals of hè mensen die echt in dienst zijn van de organisatie bijvoorbeeld aan het werk zijn of ...
- SP2: Nee. Ik vertrouw er op dat dat ... Klaas zit er ook vaak. En dat de stagiaires gewoon goed begeleid worden.
- SP1: Ja
- SP2: En ik krijg geen signalen dat het niet zo zou zijn, dus... Dit kan prima zo werken volgens mij.
- SP1: Ja. Ja, oké. En zijn er volgens jou nog punten waar het financieel spreekuur op kan investeren
- SP2: Ja, ik denk dat volgens mij wordt er nu gewoon heel veel gereageerd, dus problemen. Het zou mooi zijn als dat, hè ... Kijk naar lef. Ja, dat het preventieve deel nog meer zou kunnen plaatsvinden.
- SP1: En met preventief bedoel je dus eigenlijk ook meer het educatieve stukje, dat het nog meer onder de aandacht gebracht wordt bij..
- SP2: Ja, niet dat er dus een spreekuur is, niet alleen dat. Ook misschien wel aanbod voor docenten burgerschap wat zij weer in hun lessen kunnen gebruiken. En of dat nou alleen informatie is of ook lesprogramma. Of... voorlichting.
- SP1: Of een spe
- SP2: Ja, of een spel. Daar hebben we het van de week over gehad. Of echt voorlichting geven. Door een van jullie of door een andere partij of ... Ja, dat kan van alles zijn.
- SP1: Ja, dus dat is volgens jou wel echt het punt waar nog op geïnvesteerd kan worden. Waar nog meer ... aandacht... aan..
- SP2: Maar ik denk ook vanuit Deltion moet daar de focus op zijn. Tenminste ik heb hier zelf ook bijna aandacht voor. En dat doe ik door contact... Ik wil echt contact krijgen met de sectie, de vakgroep, burgerschap. En daar is nu een projectleider op gezet. Ik denk dat dat een juist kanaal is. Dus ja er ligt ook een taak voor ons. En jullie kunnen daar... Financieel spreekuur kan daar wellicht in de uitvoering weer iets betekenen.
- SP1: Ja, inderdaad. Bepaalde dingen ontwikkelen daarvoor en lesmateriaal misschien
- SP2: Ja. Of inderdaad gewoon mankracht.
- SP1: Ja, want op dit moment zijn er natuurlijk drie stagiaires dan, waarvan er één nog ingewerkt wordt. Dus eigenlijk zou dat dan ook zo zijn dat wanneer er focus nog wat meer gelegd wordt op die educatieve kant dat daar ook gewoon meer mensen voor nodig zijn, zeg maar. En jij bent vanuit de Deltion ook actief om de docenten burgerschap... Nou ja, om dat onder de aandacht te brengen bij docenten, burgerschap
- SP2: Ja, klopt
- SP1: En dat het zo een beetje uit zal rollen. En merk je ook al dat er meer docenten er van weten zeg maar? Dat lijkt me best lastig op zo'n grote school. Er zijn ontzettend veel docenten hier
- SP2: Ja, ik heb binnen de teams waar ik als contactpersoon voorlichting heb gegeven en het heb benoemd dat het financieel spreekuur er is, dan denk ik wel dat... Als ik weer eens in de teamkamer kom, "hè, Pascal, er was toch iets als studenten schulden hebben....
- SP1: O ja

- SP2: "Wat was dat ook al weer? Wanneer is dat ook al weer?" Dus dat is wel een effect wat ik heb gezien.
- SP1: Ja. Mooi.
- SP2: Ja. Maar het team van nou waar Ellen dan in zit, daar ben ik dan nog niet geweest met een algemene voorlichting over SSC. Ja, en dan zie je dus ook dat ze dit soort dingen niet weten.
- SP1: Eigenlijk niet weten. Nee, precies
- SP2: Terwijl het wel vindbaar is op de portal en... Alleen er is zo veel informatie en wat je moet weten... En ... Ja
- SP1: Je moet er maar net uitgepikt worden. En blijkbaar moet er dus ook maar net zo iemand zijn zoals jij die daar ook een actieve rol in heeft
- SP2: Het is blijkbaar nodig. Ja, klopt.
- SP1: Oké. En mijn laatste vraag is eigenlijk hoe jij het financieel spreekuur over vijf jaar ziet
- SP2: Over vijf jaar?
- SP1: Ja
- SP2: Aha. Daar heb ik nog niet eerder over nagedacht.
- SP1: Maar wat zou je mooi vinden ...Als, nou ja... Misschien ook niet eens financieel spreekuur Deltion maar breder of..
- SP2: Ja, weet je. Aan de ene kant is het mooiste natuurlijk om te zeggen dat het niet meer nodig is. Ja, maar dat is een illusie natuurlijk. Ik denk gewoon dat het.... Er zullen altijd jongeren blijven met problemen. Of waarvan de ouders problemen hebben. En financiële...
- SP1: Ja, dat zou eigenlijk wel het mooiste zijn voor de studenten
- SP2: Ja, maar dat is natuurlijk, ja.... Ja ik denk gewoon hoe het er nu staat. Ik vind het heel mooi. En ja, ik denk gewoon dus, ja dat misschien in ieder geval... Maar dat moet veel eerder dan volgens mij te realiseren zijn. Dat gewoon goed bij iedereen tussen de oren zit dat dit er is. En dat studenten hier terecht kunnen. Daarom vind ik de enquête die je nu ook afneemt zo eh... Ik ben heel benieuwd naar de resultaten er van. Daar kunnen wij binnen Deltion ook echt weer iets mee. En dus dat... Dat iedereen het goed op het netvlies heeft. Ja misschien dat (? 00:16:48) hier ook nog... Want dat konden weinig studenten geloof ik. (? 00:16:55). Hebben wel aangegeven dat dat kan. Dus dat zou heel mooi zijn. Ja en ik denk dat vanuit financieel spreekuur dan nodig aanbod is waar docenten, burgerschap of docenten die mentoren zijn. Dat in hun les te kunnen aanbieden.
- SP1: Ja. Precies. Waar ze op terug kunnen vallen
- SP2: Misschien meer gastlessen geven. Dat er meer op het gebied van preventie gedaan kan worden. Zodat ze niet meer hier op de maandagmiddag hoeven te komen met zo'n berg rekeningen en brief van deurwaarders, maar dat er al vooraf het een en ander heeft plaatsgevonden waardoor dat niet meer gebeurt. Dat is een droom denk ik.
- SP1: Ja. Een hele mooie droom. En ik denk ook wanneer het inderdaad meer op het netvlies van iedereen is, dat je dan ... Dat de aanloop ook zal toenemen
- SP2: Ja
- SP1: Dat kan ik mij voorstellen, dat het dan..
- SP2: Nou begrijp ik uit cijfers dat de aanloop ten opzichten van vorige jaar al verdubbeld is of... meer dan zo...
- SP1: Verdriedubbeld ofzo... Ja... Is er echt behoorlijk omhoog gegaan. Ja dus.... Ik denk dat je dan ook, tenminste wat ik van Regina die heb dan natuurlijk ook geïnterviewd, die zei ook al inderdaad : Ja, vijf jaar.... Kost gewoon tijd voordat iedereen dat weet. En dan kun je wel heel actief in zijn. En gelukkig ben jij dat ook. Maar ik denk dat het inderdaad ook hè, met de tijd steeds meer tussen de oren komt. En ja.... Dat er dan ook nog wel behoorlijk uitbreiding kan komen. Ja en dus stukje educatie, dat zou heel mooi zijn
- SP2: Ja, precies. Ik zit nu zo te denken. We hebben ook Deltiondag. Dat is één keer per jaar. Is een dag waar eigenlijk.... Dan zijn er geen studenten en dan is er een algemeen programma. (? 00:18:51) plaats, maar er zijn ook allerlei workshops waar docenten dus kunnen dan kiezen, waar je naar toe wil. Ik ben dit jaar bijvoorbeeld ook over bij radicalisering is er een workshop geweest.
- SP1: Oh, actueel onderwerp

- SP2: Ja. Verzuim ben ik geweest. Nou, sociale veiligheid was er. En je kon ook... Maar er zijn ook docenten die kleurenadvies geven qua kleding.
- SP1: Oh, echt?
- SP2: Nou allerlei onderwerpen zijn er. Daar kon je uit kiezen en op inschrijven en dan krijg je een nieuw programma. Studentbegeleiding. Daar was een workshop over. Over passend onderwijs was een workshop ook. Misschien kunnen we dat ook... Kunnen we vanuit het FIS? iets aanbieden.
- SP1: Ja, dat zou mooi zijn! Ja, dat je daar een workshop over kan geven. En dat is ook leuk, dan kunnen docenten zich dus inschrijvend dus dan gaan ze ook...
- SP2: Ja, de mensen die belangstelling hebben. En het is ook een onderdeel van de school nu op dit moment.
- SP1: Dus dat is ook wel mooi. Mooi agenda punt.
- SP2: Ja, die houden we zelf ook in gedachte, dus....
- SP1: Ja, nou mooi. Bedankt!
- SP2: Graag gedaan.

Interview Regina Koudijs

Onderzoeksvraag 2 & 4

SP1	Interviewer (Heline Kompagnie)
SP2	Geïnterviewde

- SP1: Ja. Volgens mij. Nou bedankt dat ik jou mag interviewen over het financieel spreekuur allereerst. Mijn eerste vraag is eigenlijk direct, wat volgens jou de meerwaarde is van een financieel spreekuur op een school?
- SP2: De meerwaarde is dat je heel dicht bij de jongere zit. Hoe verder je er vanaf zit, hoe korter het bereik dus het is laagdrempelig. Dat jongeren sneller ... (00:30) is volgens mij de grootste meerwaarde die je kan hebben.
- SP1: Oké, en op welke wijze ben jij betrokken geraakt bij het financieel spreekuur, hier op het Deltion?
- SP2: Ik heb hem hier naar binnen toe gebracht.
- SP1: En hoe is dat ontstaan?
- SP2: Ik heb, in het land ga ik geregeld naar verschillende bijeenkomsten, waar ik workshops over schooldienstverlening, en daar komt ook vaak preventie bij aan de orde. Het was dus een hoogleraar van de hogeschool Utrecht, die vertelde over zijn idee, hoe je dat kan doen met jongeren, dat iedereen in het veld met preventie er tegen aan loopt, als je ver van de jongere af zit, dat je ze meteen kwijt bent. Ze moeten binnen kunnen lopen en je moet antwoord kunnen geven en het moet niet wachten, dan is die jongere weg, dan komt hij niet. Toen kwam hij dus, hij had een onderzoek gedaan, ... (01:23) is dat, kan je ook op googlen, op dat onderzoek.
- SP1: Ik heb het inderdaad gelezen.
- SP2: Ja?
- SP1: Ja.
- SP2: Zij hadden in het Utrecht met de ROC's opgezet en dat liep goed en toen ik dat hoorde dacht ik, dat is eigenlijk de uitkomst. Je moet vlakbij de jongere zitten en in Zwolle liep ik er tegen aan van, ik kom heel moeilijk bij scholen binnen. Ik ben als ambtenaar van de gemeente Zwolle, eigenlijk er alleen maar voor de Zwolse jongeren terwijl je op deze grote scholen, leerlingen van allerlei plaatsen hebt, dat zijn niet alleen Zwollenaren. Dus ik zat echt te zoeken van, hoe kan ik iets structureels binnen de school opzoeken? Hoe kan ik zo snel mogelijk de jongeren bereiken? Wat spreekt jongeren aan? Als ik tegenover een jongere ga zitten, ik zit niet in die generatie dus wat nu leeft op dat gebied, hoe ze met telefoons omgaan, de nieuwste dingen weet ik niet. Als je mensen van een klein leeftijdsverschil erboven zet, die weten exact nog wat binnen het studentenleven interessant is en wat er leeft. Een groot bereik. Dus toen ik dat hoorde, van op die manier een spreekuur binnen school realiseren dacht ik, als ik dat in Zwolle op school voor elkaar kan krijgen, dat zou toch hartstikke mooi zijn. Daar ben ik ongeveer een jaar bezig geweest om binnen het Deltion iemand te vinden die enthousiast erover was, om die erin mee te krijgen. Ondertussen had ik het bij Klaas al wel een beetje in de week gelegd, want ik denk ja, de enige partij die ik in Zwolle er in aanmerking voor vindt komen is de studenten ... (02:55).
- SP1: De uitvoering ja.
- SP2: De uitvoering. Ik denk ja, dat zijn ... (02:59) dus op een bepaald moment kwam ik bij Karin van Uden terecht en die werd heel enthousiast. Toen heb ik kunnen regelen dat we, naar Amersfoort was dat volgens mij.
- SP1: Dacht het ook inderdaad.
- SP2: Zijn we met Klaas, Karin en ik in de trein naar Amersfoort toe gegaan en toen werd het verteld en daar zaten ook studenten bij, toen begon het te leven voor ons alle drie. Voor mij was het al, ik was al enthousiast maar die anderen werden ook heel enthousiast en de terugweg in de trein, toen werden de plannen al gesmeed, hoe en wat en vanuit daar is het gaan lopen. Je moet echt iemand binnen een school vinden die inderdaad ook boven iemand zit en hoe gaan we dat. Het is wel heel belangrijk dat een financieel spreekuur geborgd wordt binnen school, niet zomaar iets los is. Het hoort er gewoon bij.
- SP1: Dat het echt zichtbaar is.
- SP2: Ja.

- SP1: En ik hoor je net ook al zeggen dat je eigenlijk de partijen een beetje bij elkaar hebt gezocht en gebracht, is dat ook echt jouw rol binnen de samenwerking omtrent het financieel spreekuur, of hoe zou je jouw rol beschrijven?
- SP2: Ja mijn rol, waarom ik erbij betrokken blijf, want het is eigenlijk een samenwerking tussen Deltion en de kern maar ik blijf erbij betrokken omdat ik toch heel veel kennis vanuit schooldienstverlening mee heb. Hoe is het als je met schulden gaat maar ook qua educatie weet ik best wat er speelt en wat mogelijk is. Dit punt, het financieel spreekuur, wil ik graag uitrollen binnen andere scholen. Het Cibap heeft het nu maar ik wil hem ook graag op het Landstede zien, ik wil hem ook graag op het Windesheim zien. Wat ik continue doen, ben ik weer met iemand op het Landstede in gesprek gegaan, continue onder de aandacht blijven brengen zodat ik hoop dat er op een gegeven moment ook een samenwerking gaat ontstaan tussen de kern en het Landstede.
- SP1: Ja.
- SP2: Dus inderdaad verbindingen maar ook de know how denk ik. Meedenken over, hoe kan je het verder uitkristalliseren? Hoe zorg je dat het geborgd blijft?
- SP1: Precies, mooi en je bent dus vanaf het begin af aan betrokken geweest, hier bij het financieel spreekuur, kan jij vanuit jouw oogpunten ontwikkeling beschrijven, die jij het gezien, bij het financieel spreekuur?
- SP2: Je begint natuurlijk heel klein, met 2 stagiaires, spreekuur draaien maar al gauw zie je, het is best wel complex, de vragen die dan binnenkomen. Je bent ook afhankelijk van de coördinator binnen de school zelf, die dingen weg kan zien. Je ziet gewoon ook het netwerk om het financieel spreekuur groeien. Qua educatie komt er ook steeds meer in dus het wordt steeds groter. We krijgen steeds een belangrijkere positie binnen het studiesuccescentrum
- SP1: Ik hoorde je net educatie noemen, dat stond ook wel in het plan, want een van de activiteiten naast het spreekuur is dat er op het gebied van educatie ook dingen gedaan worden. Wat is volgens jou wat er nu gedaan wordt en waar nog naartoe gegroeid kan worden? Wat de nevenactiviteiten betreft.
- SP2: Aan educatie hebben we op dit moment Lef zegmaar heel goed onder de aandacht gebracht bij burgerschap-docenten. Daar begrijp ik wel uit de reacties van stagiaires dat het bij Lef af en toe toch moeilijk is om gastdocenten in te zetten. Ik weet dat vanuit het ... (06:30) hebben ze budget op dit moment, dat betekent dat ook zij de gastdocenten, vanwege het geld beschikbaar stellen, over gaan tot ... (06:40) maar daarnaast ook wel gastles verzorgd wordt door een van de ... (06:45) providers. Die is nu ook, alleen die inschrijving is al geweest dus volgend jaar zal het wel eerder. Dus qua Lef is er wel wat gaande, de dames hebben zelf nu ook een leuk spel ontwikkelt wat ze op het Landstede hebben gedaan.
- SP1: Ja.
- SP2: Zei ik ook, met behulp van mensen van de grafische kant hier, dat leuk op kan pimpen. Bij het Cibap hebben ze lesgegeven dus dat gaat op zich ook goed. Dat begint zich te ontwikkelen. Het lastige eraan is, je hebt hier heel veel klassen dus afhankelijk van de docenten, of ze het oppikken en aan de andere kant moet je, we merken, naar de ... (07:28) toe, moet je het kunnen behappen.
- SP1: Ja.
- SP2: Dus eigenlijk waar ik zelf naartoe wil is van een breder aanbod, waar docenten uit kunnen kiezen. Dat niet alleen Lef wordt benadert maar ook ... (07:41) en wat dan niet wil, dat je dat dan via FiS oppakt met dat spel. Dus dat kan nog beter op de kaart.
- SP1: Dus die activiteiten die nu al wel enigszins gedaan worden, die zou je nog wel graag meer uitgebreid zien worden en meer mogelijkheden daarin ook.
- SP2: Ja.
- SP1: Oké, en hoe zie je dan bijvoorbeeld een verdeling tussen het financieel spreekuur en die activiteiten? Is dat voor jou 50/50 qua inzet? Wat is jouw visie daarop?
- SP2: Nou vanmorgen al gezegd, we moeten het kunnen behappen omdat het zoveel is. Ik zei al, je zou eigenlijk met meer stagiaires kunnen werken, dat je meerdere stagiaires hebt, dat je kan wisselen, dan doen ik de lessen maar om zo'n financieel spreekuur te borgen, moet je niet beperken tot 1 middag spreekuur draaien. Dan is het op een bepaald moment, als men er geen zin in heeft, en het wordt niet zichtbaar, dan heb je een grote kans dat je weggestreept wordt dus je moet zorgen dat je veel meer bent dan alleen een spreekuur. Vanuit

- daar zeg ik, moet je educatie inderdaad uitbouwen en of dat 50/50 is, dat weet ik dan niet. Het moet wel, in mijn ogen, dat heb ik nog niet zo besproken, zou het wel een groot onderdeel van het loket moeten zijn.
- SP1: Ja, precies.
- SP2: Ook de vraag erbij van docenten. Vind dat we docenten ook moeten kunnen vragen. Zitten dicht bij de student.
- SP1: Ja, want door middel van die activiteiten, hoor ik een beetje eruit, dat je dan nog meer zichtbaar wordt binnen de school dus dat je daardoor ook minder kans hebt dat je weggestreept wordt dus, als financieel spreekuur.
- SP2: Je zet jezelf heel krachtig neer want je bent meer dan alleen dat financieel spreekuur. Als jij alleen een financieel spreekuur bent dan kunnen ze op een bepaald moment zich afvragen, waarom ... (09:34) en als dat gebeurt, dan kan je het wel schudden want die studenten gaan niet naar sociale wijkdiensten. Dat moet hier binnen de, om je krachtig en sterk neer te zetten denk ik dat je dat onder de aandacht moet brengen.
- SP1: Ja, en het plan las ik ook, dat ook een van de doelen is dat je de financiële zelfredzaamheid van de student, dat die vergroot wordt door middel van het financieel spreekuur, wat is jouw visie daarop, op hoe het financieel spreekuur daarin bij kan dragen?
- SP2: In ieder geval is het een stukje bewustwording bij studenten, o ja, moeten we ook aan denken, we moeten er wat mee. Het feit, als jij tijdens de week van het geld of met de belastingperiode daar aandacht aan schenkt, dan komt dat bij de student binnen en die onthoudt dat ook. Op het moment dat je het niet zichtbaar maakt bij studenten, zullen ze er ook nooit aan denken. De kracht is het stukje bewustwording.
- SP1: Ja.
- SP2: Bij de student, dat geld inderdaad iets is waar je over na moet denken.
- SP1: Ja.
- SP2: Heb de vragen beantwoordt alleen.
- SP1: Nou dus dat je dat financieel spreekuur, de rol heeft om die bewustwording te bewerkstelligen hier bij de studenten.
- SP2: Ja want op het moment dat de student, zelfredzaamheid, ... (11:03) dan kan je ook werken aan die zelfredzaamheid. Ik heb vragen, kan bij het loket binnen lopen. Als ... (11:09) dan zijn er dus meer loketten.
- SP1: Ja.
- SP2: Je hoeft het zelf niet oplossen, kan via de site.
- SP1: Ja precies, want dan ben je ook zelfredzaam, als je weet waar je naartoe moet.
- SP2: Ja, je kan op dat gebied gewoon vragen stellen en je kan zoeken op sites. Je kan wat. Zo gauw dat bewustzijn er niet is, dat je wat met geld moet of dat het een belangrijke rol speelt, gaat nooit in zelfstandigheid.
- SP1: Nee precies en nog een derde punt wat mij opviel, dat preventief te werk gaan ook een groot onderwerp bij het financieel spreekuur en dat het ook heel belangrijk is om preventief te werk te gaan. Wat zie jij nu qua preventieve activiteiten die er uitgevoerd worden en welke ontwikkeling zou je daar in willen zien?
- SP2: Eigenlijk is het financieel spreekuur een preventie instrument.
- SP1: Oké.
- SP2: Het is een preventie instrument op zich. Wat ik belangrijk vind, qua preventie bij het financieel spreekuur, is de ... (12:10) dat de leerlingen nu al met vragen komen op financieel gebied en niet het verder weg stoppen.
- SP1: nee.
- SP2: Dus dat is het grote ding wat ik met dit instrument wil bereiken. Het is dat vroege bewustwording ervan en als er problemen zijn, dat ze al meteen binnenkomen alvorens het verder doorsijpelt. En dus ook richting docenten. Als er een leerling komt die veel afwezig is, dat ze dat knopje, het zal toch niet zo zijn dat er financiële problemen zijn, dat ze aan het werk zijn om rond te komen en daardoor spijbelen of de resultaten in gevaar komen.
- SP1: Precies, dat het verband getrokken wordt zegmaar.
- SP2: Ja. Het financieel spreekuur is voor mij een preventie activiteit op zich.
- SP1: Ja en wat vind je nu van hoe het financieel spreekuur op dit moment loopt? De werkwijze ervan.
- SP2: Ik kan er erg enthousiast van worden. Ik vind het mooi, hoe het staat. Wat ik het leukste vind, is dat ik elke keer studenten zie die daar met enthousiasme mee aan de slag gaan.

- SP1: Ja. De uitvoerders zegmaar, die op dit moment het spreekuur draaien.
- SP2: In het begin is het even afwachten, op een bepaald moment hebben ze door wat hun rol is en volgens mij een stukje zelfstandigheid wat ze op dat moment krijgen maar ook dat ze gewoon iets draaien. Ik zie daar heel veel enthousiasme. Ik vind op dit moment, ik vind het leuk. Mooi neergezet op dit moment.
- SP1: Ja. Zijn er volgens jou nog verder punten waar het financieel spreekuur echt op kan investeren? Op korte termijn?
- SP2: Echt educatie.
- SP1: Echt educatie ja.
- SP2: Dat vind ik, dat moet je erbij doen.
- SP1: Echt het belangrijkste.
- SP2: En je moet zorgen, over de jaarplanning, dat je weet wat er speelt. Zoals nu heb je landelijk de week van het geld gehad. Dat was in eerste instantie gericht op de basisscholen maar ze richten ook steeds meer op het voortgezet onderwijs. Als financieel spreekuur denk ik, dat soort activiteiten moet je eigenlijk wel in de jaarplanning hebben. De datums voor volgend jaar voor de week van het geld zijn bekend, dus eigenlijk moet je nu al op de planning zetten, dan is de week van het geld, dat betekent dat we landelijk ook in de media er aandacht aan wordt besteed, dan zou het op school ook even onder de aandacht kunnen brengen. Op het nieuws, overal wordt er over gesproken. Het is ook van belasting. Jaarlijks gebeuren, komt elk jaar terug. Dat zijn activiteiten die we eigenlijk gewoon vast, is tijdens school de activiteit al gaande, probeer je in de samenwerking daarmee in te stoppen. Dat zijn wel dingen, niet op korte termijn maar vind ik wel, die moet je wel op de planning hebben.
- SP1: Precies.
- SP2: Dat je weet dat je daar. Nu is het voorbij gegaan. Beide dingen zonder dat er bij stil gestaan is.
- SP1: Terwijl je dat juist kan aanpakken als financieel spreekuur. Je hebt natuurlijk te maken met drie partijen, jij bent er een van en Deltion en de kern. Je hebt heel veel ideeën en wat je net ook al aangeeft, hoe gaat die samenwerking daarin? Op dit moment.
- SP2: Volgens mij wel goed, ten minste, ik beleef het wel als prettig en goed.
- SP1: Oké, mooi.
- SP2: Zowel vanuit Deltion als vanuit ... (15:29)
- SP1: Ja. Er is ook wel bereidwilligheid, wat ik hoor van alle partijen.
- SP2: Ja.
- SP1: Voor zover het lukt allemaal.
- SP2: Alleen je moet wel rekening houden met elkaars kwaliteiten en je moet rekening houden met de mogelijkheden die er zijn natuurlijk. Je kan heel veel willen maar je moet wel kijken naar de mogelijkheden. Alleen je moet je niet door die onmogelijkheden laten afschrikken zegmaar.
- SP1: Nee precies, inderdaad. Dat is een mooie instelling. Dan ga ik alweer naar mijn laatste vragen eigenlijk. Hoe zie jij het financieel spreekuur in 5 jaar?
- SP2: Dan hoop ik dat elk voortgezet onderwijs, MBO en HBO hem heeft.
- SP1: Oké.
- SP2: Dat hoop ik echt. Dat wordt een hele kluif maar dat is wel mijn streven.
- SP1: Dat zou het ultieme doel zijn.
- SP2: Dat er op elke school zo'n spreekuur staat want dan heb je gewoon een doelgroep van de toekomst te pakken.
- SP1: Ja, inderdaad.
- SP2: En daar hoop je dan mee, dat daardoor minder mensen in de toekomst ... (16:36).
- SP1: Ja, precies.
- SP2: Schulden zullen altijd blijven bestaan maar als je een beetje mee kan geven en een beetje kan sturen zou het erg fijn zijn als je een bepaalde groep buiten de deuren kan houden met ... (16:50).
- SP1: Ja precies want dat wordt met, dat er veel schulden zijn en problemen zijn onder de MBO studenten met name. Door zo'n preventief zegmaar, dat je dan dat kan opzetten binnen alle scholen, dat je eigenlijk dat tegen gaat. Dat je zorgt dat er minder schulden zijn onder jongeren.

- SP2: Je hoopt eigenlijk dat die groep van nu, je weet gewoon dat heel veel studenten in de schulden komen en je hoopt door deze informatie en deze aandacht te geven, dat ze erover nadenken, dat ze betere keuzes gaan maken.
- SP1: En dus uiteindelijk financieel zelfredzaam worden.
- SP2: Financieel zelfredzaam ja.
- SP1: Mooi. Heb jij misschien nog dingen toe te voegen of dingen die je graag nog wil zeggen over het financieel spreekuur?
- SP2: Volgens mij heb ik alles gezegd.
- SP1: Ja?
- SP2: Ja.
- SP1: Oké, bedankt voor dit interview.
- SP2: Graag gedaan.

Interview Marjoke van der Vinne

Onderzoeksvraag 2 & 4

SP1	Interviewer (Heline Kompagnie)
SP2	Geïnterviewde

- SP1: Wat is volgens jou de meerwaarde van een financieel spreekuur op school?
- SP2: Ik denk, de meeste studenten die hebben geldvragen, problemen, wat ook wel betrekking heeft op de schoolingen zeg maar. Schoolgeld, boekengeld, dat soort dingen. Zitten dichtbij. Ze zijn elke dag op school. Of de meesten tenminste. Kunnen ze gelijk zelf hoep doorlopen. Dus...
- SP1: Ja. Dus laagdrempeligheid eigenlijk. Toegankelijk.
- SP2: Ja. Ja.
- SP1: Oké. En dat er dus veel vragen zijn onder jongeren.
- SP2: Ja dat is wel hoe het gaat. Ja
- SP1: En wat is jouw rol bij het financieel spreekuur
- SP2: Nou ja ik ben één van de studenten die het financieel spreekuur draait. Dus ik heb de face to face contacten met de studenten.
- SP1: Oké. En heb je ook al in de periode dat jij nu betrokken bent bij het financieel spreekuur, een bepaalde ontwikkeling gezien?
- SP2: Van het financieel spreekuur?
- SP1: Ja?
- SP2: Nou we hebben wel wat nieuwe dingetjes denk ik toegevoegd. Dus...
- SP1: Zoals?
- SP2: Nou ik vond alleen al die herinneringsapp, waardoor de studenten ook echt komen. En dan minder no-show. En verder, ja ontwikkeling... Weet niet. Zijn gewoon hele andere vragen aan het begin van schooljaar als aan het einde van het schooljaar.
- SP1: Ja. Precies.
- SP2: Dat merk je gewoon aan begin van schooljaar is het boekengeld, hoe ga ik m'n boekengeld betalen, hoe ga ik m'n boeken betalen die ik voor mijn opleiding nodig heb. Zo aan het eind dan is het meer: ik heb een achterstand hiervan of ik wil toch op kamers. Hoe moet ik het dan gaan aanpakken? Zoek soort vragen.
- SP1: Ja. Dan komen er wat bredere vragen zeg maar? Ja. En één van de doelen van het financieel spreekuur is dat je preventief te werk gaat. En hoe kan jij dat omschrijven, wat doet het financieel spreekuur om preventief te werk te gaan?
- SP2: Nou er komen wel veel vragen binnen van: ik kom net niet uit met mijn, volgens mij kom ik niet uit met mijn inkomsten en uitgaven, dus dan zal ik een voorbeeld maken, inkomsten en uitgaven overzicht en dan, af en toe maken we bijvoorbeeld een maandplanning van: dan moet je zoveel gaan pinnen en dan komt dit binnen en dan komt dat binnen.
- SP1: Ja.
- SP2: Hou er rekening mee en op die manier gaan we preventief te werk. Ja verder krijg je wel van die vragen van: ik wil graag dit gaan doen, maar ik weet niet hoe ik het moet betalen. En dan maak je daar een plan voor. Dus ja, de meeste studenten die ja, die komen wel met vragen vooraf. Die zijn er vrij op tijd bij.
- SP1: Ja. Dus eigenlijk is de rol van het financieel spreekuur dan dat je voor de vooraan bent dat de schulden ontstaan bijvoorbeeld?
- SP2: Ja precies. Af en toe dan is er misschien al één keer een effe een kleine achterstand of zo. Maar ja, dan maak je een plan, nou dat je die achterstand wegwerkt. En dat hij niet opnieuw een achterstand krijgt.
- SP1: Nee precies.
- SP2: Of dat het niet erger wordt.
- SP1: En dat is volgens jou, heeft het financieel spreekuur op zich ook een preventief middel? Of...

- SP2: Ja... Dat zou zo ingezet kunnen worden. Maar dan moet wel ook alle extra's erbij in zitten. Iedereen of zo op die manier van alle hulp gebruik maakt...
- SP1: Ja inderdaad. En een ander doel van het financieel spreekuur is dat het de financiële zelfredzaamheid van de scholieren vergroot.
- SP2: Ja.
- SP1: Op welke manier vind je dat jullie dat doen?
- SP2: Nou ik denk sowieso wel, doordat er bijvoorbeeld, zijn er huiswerkopdrachtjes die we ze sowieso meegeven. Je moet thuis dit en dit en dit doen, en kom dan volgende week weer terug, dan kunnen we dan verder.
- SP1: Ja
- SP2: Op die manier zet je ze wel zelf aan het werk. En het is ook niet zoals ze langskomen, dat ze vervolgens achteruit leunen en dat wij alles doen. Dus ze moeten dan wel, we zijn er voor het meehelpen. Meedenken en...
- SP1: Dus je gaat er eigenlijk vanuit van de eigen kracht?
- SP2: Ja.
- SP1: Oké. En hoe zit het met de verantwoordelijkheid van de student? Wanneer ze bij jullie komen? Blijven ze zelf verantwoordelijk voor alles wat er gebeurt of nemen jullie verantwoordelijkheid op je, of...?
- SP2: Nou voor zover ik weet is de student altijd zelf verantwoordelijk, want wij geven alleen informatie en advies.
- SP1: Ja, ja. Ja oké.
- SP2: En we helpen ze soms ook wel met het uitwerken daarvan. En als ze er zelf niet uitkomen. Maar uiteindelijk is dat verantwoordelijkheid van de student zelf
- SP1: Ja oké. Er zijn natuurlijk ook aanvullende activiteiten naast het spreekuur zelf. Zoals de workshops die jullie gegeven hebben.
- SP2: Ja.
- SP1: Kun je kort benoemen wat je tot nu toe aan aanvullende activiteiten doet
- SP2: Nou we hebben vooraf veel voorlichting en workshops inderdaad gedaan. Doen ook voorlichting en op andere scholen. Om daar ook het spreekuur uit te zetten zeg maar. En verder hebben we voorlichtingen gegeven aan bijvoorbeeld maatschappelijk werkers op school en de ROC's, zodat die ook allemaal goed op de hoogte zijn. En dat we korte lijntjes hebben, maar dat we ook door kunnen verwijzen naar elkaar.
- SP1: Ja, ja.
- SP2: Dus dat zijn... Ja. Dingen die wij, en binnenkort hebben we bijvoorbeeld een congres. En volgens mij is dat ook voor één of ander project waarmee geld vandaan kan komen en dat we weer meer gesubsidieerd worden of zo.
- SP1: Oké. Ja. Dus er is wel, er loopt wel van alles
- SP2: Er loopt van alles
- SP1: Ja oké. En er zijn binnen Deltion natuurlijk ook allemaal andere voorzieningen naast het financieel spreekuur. Zoals Duo en schoolmaatschappelijk werk. Hoe vind je de aansluiting tussen het financieel spreekuur en de andere voorzieningen.
- SP2: Ik denk dat dat wel beter is geworden in het afgelopen jaar, dat we een paar van die voorlichtingen dus hebben gegeven. Dat we ook voorlichting hebben gekregen vanuit hun. Dus we hebben elkaar een beetje beter leren kennen. En dat is wel handig voor de korte lijntjes. En verder krijg je heel veel schoolgeldaanvragen, dus die om studiefinanciering vragen. En die meneer van Duo, die zit tegelijk met ons bij het spreekuur, dan zit hij er ook. Dus we verwijzen heel veel naar elkaar door. Of lopen er even heen voor een vraag. Dus dat is ideaal.
- SP1: Dus van Duo is er eigenlijk een hele goeie verbinding?
- SP2: Ja vind ik wel.
- SP1: Ja. En zoals schoolmaatschappelijk werk?
- SP2: Ook, want die, dat kamertje zit er vlak naast. En je kan zo even binnen lopen van: hey ik heb hier of dit...
- SP1: Met vragen.
- SP2: Denk je even mee en... Ja.

- SP1: Ja. Oké. Mooi.
- SP2: Ja.
- SP1: En één van de doelen is ook dat je klant of vraaggericht te werk gaat. Tijdens een afspraak. Hoe nou ja vind jij dat het gebeurt op dit moment? Of...
- SP2: Hoe, de vraagstelling bedoel je?
- SP1: Ja dat je vraaggericht te werk gaat, dus er komt een student bij je en die stelt je een vraag. En jij geeft antwoord op de vraag. Of bekijk je het breder? Of...
- SP2: Ja nou ja goed, we moeten sowieso natuurlijk eerst het hele plaatje een beetje in beeld krijgen. Dus er gaat wel een flinke vraagverheldering aan vooraf. Soms hebben we nodig om de inkomsten van de ouders te weten. Of, weet je wel zulk soort dingen. Of: wat heb je hiervoor gedaan? Hoe komt het dat je in deze situatie terecht bent gekomen?
- SP1: Oké. Dus er wordt altijd wel breder gekeken dan enkel de vraag die komt?
- SP2: Ja. Ja want er gaan vaak wel dingen aan vooraf.
- SP1: Ja precies. Oké. En wat vind je van het concept dat jullie als stagiaires, studenten eigenlijk, het spreekuur draaien?
- SP2: Ik denk, ik vind het een goed concept. Want, ja ik denk dat ze, de studenten, wel misschien meer open zijn naar ons. En je bent ongeveer even oud, dus je kan een wat informeler gesprek voeren. En ja... Ja ik denk dat dat wel werkt. En het is wel fijn natuurlijk dat wij altijd weer, een achterban hebben waar we weer dingen aan kunnen vragen.
- SP1: Ja. Ja.
- SP2: Ja. En het is heel leerzaam voor ons als stagiaires natuurlijk ook. Dat ook.
- SP1: Ja precies. Oké. En wat vind je van de rest van de samenwerking bij het financieel spreekuur? Omdat je hebt natuurlijk Pascal en Regina waar je mee samenwerkt. Hoe vind je die samenwerking?
- SP2: Ja behalve de werkoverleggen zie ik er verder nooit heel veel van terug. Maar goed Regina die doet natuurlijk van alles qua promotie en dingen. En Pascal regelt het binnen de Deltion. De samenwerking moet er wel zijn. En die overleggen, dat is ook wel van belang. Dan valt er weer iets op, of dat we even geen verbinding hebben met het wijkteam, of wijkteam, ik bedoel het maatschappelijk werk of iets.
- SP1: Ja.
- SP2: Nou dan zorgt hij daar weer voor. Dus die samenwerking is wel nodig. En het is ook heel fijn dat die er is. Maar tijdens het spreekuur zelf merken we het niet.
- SP1: Ja, ja, ja, nee. Het is echt de overleggen waar je teruggekoppeld aan elkaar hoe het ervoor staat?
- SP2: Ja precies. Ja.
- SP1: Oké. En wat is volgens jou een punt waar het financieel spreekuur op zou kunnen investeren?
- SP2: Een goeie... Ik denk dat het heel goed zou zijn als het nog meer onder de aandacht wordt gebracht bij de SLB'ers, mentoren, docenten. Dat ze echt allemaal, wij hebben nu veel voorlichting gegeven aan mensen binnen school. Maar ik vraag me af hoe, in hoeverre mentoren en SLB'ers op de hoogte zijn hiervan. En ook docenten. Ze kunnen gewoon wat signaleren en dan doorverwijzen.
- SP1: Ja. Of als ze er niets van afweten, signaleren ze vaak al niet.
- SP2: Ja precies. Als ze het weten, dan kunnen ze er wat mee. En ja als je niet weet dat het er is... Want ze hebben heus wel ergens een keertje tussen neus en lippen door van gehoord. Van: oh het financieel spreekuur. Maar ja, als je niet weet wat en wanneer,
- SP1: Wat het inhoudt.
- SP2: en waar een... Ja dan wordt het...
- SP1: Dus echt het, naamsbekendheid krijgen en dat onder andere docenten, dat is volgens jou een punt waarop geïnvesteerd kan worden?
- SP2: Ja, ja, nee dat dat wel goed is. Want ik denk dat er veel meer studenten hulp nodig hebben dan we nu qua aanmeldingen...
- SP1: Ja want daar zitten 14.000 studenten op die school zo'n beetje.

- SP2: Precies. Ja.
- SP1: Dus... Ja. Oké. En hoe zie jij het financieel spreekuur over vijf jaar?
- SP2: Nou ik denk dat het dan inmiddels uitgebreid is, op misschien wat andere scholen ook.
- SP1: Ja?
- SP2: En wat mooi zou zijn, is dat we ook bijvoorbeeld wat studenten van de docentenopleiding of zo in kunnen zetten om bijvoorbeeld voorlichting te doen. Want we doen nu zoveel voorlichtingen, dat op een gegeven moment wil dat niet meer. En die mensen zijn daar natuurlijk wel weer in gespecialiseerd. Dus die kunnen dat dan mooi doen. Dus ik denk dat het allemaal wel uitgebreid wordt. En dat je uiteindelijk wel meer mensen nodig hebt om in te zetten hiervoor.
- SP1: Ja. Ja.
- SP2: En het zou mooi zijn als we, als je ergens weer een subsidie of zo vandaag kan krijgen. Dat het uit...
- SP1: Dat het ook daardoor kan groeien?
- SP2: Ja, ja.
- SP1: Oké. Dat is een mooi doel.
- SP2: Ja dat zou mooi zijn als dat lukt.
- SP1: Ja. Nou dat waren mijn vragen. Dankjewel.
- SP2: Helemaal goed.